

Η ΚΛΕΩΝΗ.
ΑΡΧΑΙΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ

ΔΙΗΓΗΜΑ.

(Κατὰ τὸ Γαλλικόν)

Α΄.

Ἐν τῇ Ἀργολίδι, ἐπὶ θέσεως τερπνῆς καὶ ζωγραφικῆς, οὐ μακρὰν τῆς θαλάσσης, ἔκειτο ἡ πόλις Ἑρμιόνη, καὶ ὑπὲρ αὐτὴν ὑψούτο τὸ ὄρος Πρῶν. — Καὶ σήμερον δὲ, ἡ μὲν φυσικὴ καλλονὴ διατηρεῖται πάντοτε ἡ αὐτὴ, μικρὰ ὅμως παραλλαγὴ, μακροῦ χρόνου ἄμεσον ἀποτέλεσμα, συνέβη ἐπὶ τῶν παρεπομένων ταύτης. Ἡ πάλαι Ἑρμιόνη ἐπὶ τὸ βαρβαρικώτερον καλεῖται Καστρί, καὶ ὁ Πρῶν ἔλαβε τὸ σептὴν τοῦ ἁγίου Βασιλείου ὄνομα. — Οἱ δὲ ἄλλως ἄσημοι κάτοικοι τῆς ἔξω ἀπὸ τῆς γεωργίας καὶ τῶν ποιμνίων, καὶ ὀλίγοι μόνον ἀπεδήμιον μακρὰν. Αὐγὴν τινα λοιπὴν θερινῆς ἡμέρας ἐκείσε παρὰ τοῦ ὄρους τοῦ πρόποδας, εἰς θέσιν μακρᾶς διαστάσεως ἀπαστα, ἐκάθητο νήθουσα νεβνίς, καλλονῆς ἀρχετύπου. Ἀνάστημα εἶχε μέτριον, ὄψιν λευκὴν καὶ διαυγῆ, ὀφθαλμούς μεγάλους καὶ μέλανας, κόμην μελάγχρου, φυσικῶς ἀλλ' ἐξαισιῶς περιπεποιημένην, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σκιάδιον ἐκ φλοιῦ φιλύρας, αὐμαζωνον πρὸς τὸν λοιπὸν χωρικὸν τῆς ἱματισμόν. Ἡ δὲ εὐγενὴς αὐτῆς σκυθρωπότης ἐδόνητο νὰ θεωρηθῇ ἐπὶ τοῦ λαμοῦ προῦ τῆς κάλλους, μᾶλλον ὡς πλεονέκτημα ἢ ὡς ἐλάτ-

τωμα. Ἰκανῶς δὲ μακρὰν τῆς, λειοκόμων ὁ πόντος καὶ πτωχὴς τινὰς μᾶλλον ἢ κόμματα σχηματίζων, ἀντενάκλα τὸν γλυκὸν ἐκεῖνον οὐρανόν, οὐτινος ἡ εὐδία φαίνεται πρὸς ὡς εἰκονίζουσα τὴν εὐδίαν τῆς ἑλληνικῆς ὑφ' ἰσχυροῦτος. — Ἄμφοτέρας δὲ δὲν σκιάζουσιν εἰμὴ μελαγχολίας περιοδικὰ νέφη.

Τὸ προηγούμενον τοῦ φωτός τοῦ ἡλίου ῥόδιον σέλας τῆς κόως, ἐχρoίαζε τὸν ἀναπεπταμένον τῆς Ἑρμιόνης ὄρζοντα, καὶ τῶν πτηνῶν τὰ ποικίλα ἔθνη ἔβαλλον τὸν συνήθη αὐτῶν εἰς τὴν ἀνατολὴν ὕμνον.

Πάντες οἱ Ἑρμιονεῖς, ἐπαρέοντο ἕκαστος εἰς τὸ ἴδιον αὐτοῦ ἔργον, καὶ μακροδὲν προσίργοντο, ὅπου ἡ νέα ἐκάθητο, δύο νεανίαι ἢ μᾶλλον ἄνδρες, γέροντες ἀνά χεῖρας δεσπάνην, διότι ἦτο θέρος καιρὸς.

— Κλεῶνη, τῇ εἶπεν ἐγγὺς ἐλθὼν ὁ πρεσβύτερος, λῖαν πρῶτ' ἐξήλθες σήμερον. Μὴ τυχὸν ἐνδόνυχός τις Ὀλίφης σε κατὰ τὴν ἑλπίδα καὶ ζήτησιν τὴν θεοσπίαν αὐτῆς εἰς τὴν φύσιν καὶ τὰς καλλονὰς τῆς;

Ἡ νέα δὲν ἀπεκρίθη ἀλλ' ἐθεώρησε τὸν πόντον κ' ἐδάκρυσε.

— Σ' ἐνοῶ, ἐξηκολούθησεν ἐκεῖνος, σὲ λυπεῖ τὸ πῆλον Κλεῖτου ἢ μετ' ὀλίγον ἀναχώρησις, διότι ἐκτὸς τῆς φίλης καὶ ἄλλο τι ἀσθημα σὲ συνέδεε μετ' αὐτοῦ. Ἀλλὰ, παρηγορήθητι, ἀδελφῆ, ὁ Κλεῖτος θέλει ἐπανέλθει ἐξ Ἀθηνῶν τέχνης ἔμπειρος καὶ πλούσιος, καὶ τότε βεβαίως θέλει μεταδώσει καὶ εἰς σὲ μέρος τῆς εὐδαιμονίας του. Ἄν εἶναι οὕτω Κλεῖτε;

— Ναι, ἀγαπητὴ Κλεῶνη, ἀπεκρίθη ὁ Κλεῖτος ὑπ' αἰσιῶς οἰωνοῦς ἐμελέτησα τὸ ἐπιχειρημα μου, καὶ ὑπὸ ταιούτους ἐλπίσω νὰ κατορθώσω. Ὁ θεὸς μου Πολύκλειτος εἶπε ἤδη γνωστὸς εἰς τὰς Ἀθή-

εις δὲ τὸν Κλειτόν τὰ ἐπὶ τῆς μερίδος αὐτοῦ ἀναρίθμητα κέρδη. Καὶ τότε μόνον ἐνεθυμήθη οὗτος δὲ ἱερὸν χρέος τὸν ἀνεκάλει εἰς Ἑρμιόνην.

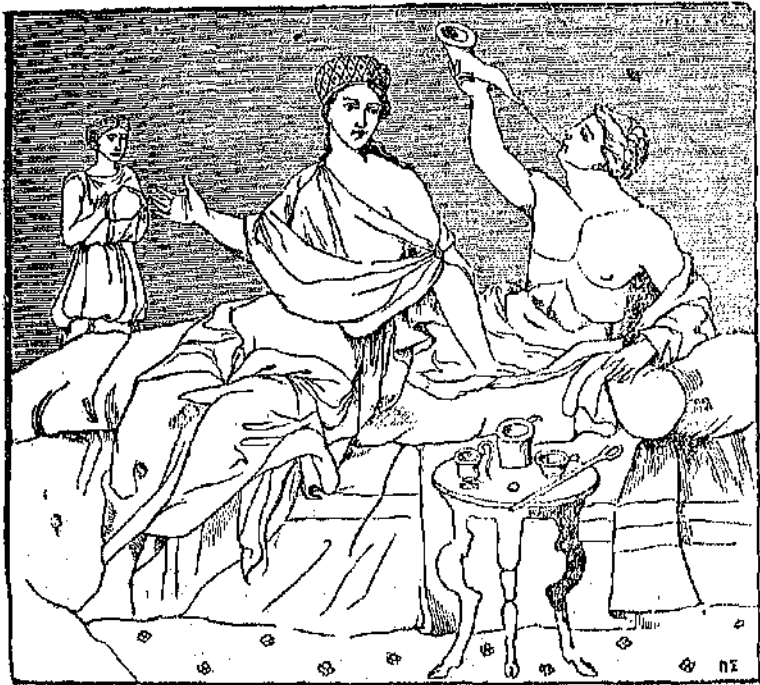
— Ἄλλ' ἐγγίξει, ἔλεγεν, ὁ Ἀθηστανίων μῆν, ἐπανάγων τὴν μεγάλην τῶν νεκρῶν ἑορτήν, καὶ χρωσιστῶν ἢ ἀποδώσω νέας τιμὰς εἰς τὴν μνήμην τοῦ θεοῦ καὶ εὐεργέτου μου· εἴτε καθήκον ὑπαγορευόμενον ὑπὸ τῆς φύσεως καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης.

Διέμεινε λοιπὸν ἔτι εἰς Ἀττικὴν, καὶ, ἵνα μετρίωσεν τὴν πρόσφατον λύπην του, ἠνέωξε τὴν οἰκίαν του εἰς τὸ ἀργὸν σμῆνος τῶν μετ' αὐτοῦ συντροφώντων, μετ' οὐ πολλῷ οἱ χοροὶ καὶ αἱ ἑορταὶ κατέστησαν ἀπαυστοι, καὶ ὁ ἐγκρατὴς ἐκεῖνος Κλειτὸς, ὅστις οὐ πρό πολλοῦ ἐτρέφετο ὑπὸ μόνου τοῦ προῖτός τῆς ἡμέρας του, τῶν καρπῶν τοῦ κήπου του καὶ τοῦ μέλιτος τῶν ἰδίων του μελισσῶν, ἦδη κρατῶν ἀμφικύπελλον ἀπὸ χειρῶν, ἀνακαλυμένους, ἐν μέσῳ εὐαρύ-

παρ' αὐτοῦ ὑπέρομα δάνεια, οὐδὲν τὸν ἐπιπτοντο· καὶ αὐτὴ ἡ κακολογία ἐπελήθη τῶν ἐπιτυμάτων του, προθυμουμένη νὰ τὰ παραστήσῃ αἰσχρὰς κακίας. Ὁ τοῦ Θεσπίου νεωκέρως, δὴ δὲν περιελάμβανεν εἰς τὰς ἑορτὰς του, τὸν κατηγορήσαν ἐπιρυτάτη ἀταξία πρὸς τοὺς χυθόνους θεοὺς, ὡς εἰπάσθαι, καὶ ἂν ὁ νεκρὸς ἔμενεν ἀταφος, ἢ σκιὰ ἐλάβεν τὴν οἰκίαν ὅσπιν. Ἦν ξένος· εὐρέθη τότε ἀνεύστατων καὶ φίλων, καὶ, ταχείως συναθροίσας τῆς ριουσίας αὐτοῦ τὰ λείψανα, ἐβουγε τῶν Ἀθηνῶν.

Δ.

Ἰσπανέλιθμεν ἐν τούτοις εἰς τὴν Ἑρμιόνην. Εἴκοσιν ἔτη εἶχον παρήλυτοι ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Κλειτοῦ, καὶ ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ ἡ γῆ εἶχε βοηθήσει τὸν Θεόσταν, καταστάντα πλοῦτιον.

Ἀρχαίως δειπνοί.

μῶν συμποτῶν, ἐπὶ Σαρθαναπαλειῶν κλίνης, ἢ ἐστεφανωμένους μετ' οἴνου ἢ μετ' ἀπην, ἔβλεπε τὴν τράπεζάν του κακαλυμμένην ἀπὸ τὰ δυσευρετώτερα φαγητά· τὰ πτηνὰ τοῦ φάσκιος, αἱ δορκάδες τοῦ Μέλκρος, καὶ αἱ παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις πολυτιμώταται καρπῶν, ὁ χρύσοφως, ὁ ξιφίως, τῆς Κωπαιδὸς ὁ ἐγγύς, κεκαρυκευμένα μετὰ κυμίνου καὶ ὄριγάνου, μέλιτος τῶ εἰσίνουτο ἀξία νὰ παρατεθῶσι τοῖς ξένοις τοῦ, μεθύουσι μετ' αὐτοῦ εἰς οἶνους τῆς Κορκύρας καὶ Λέσθου. Μετὰ δὲ τί δειπνοῦν, ἀφ' οὗ διέτρεχε τὴν ὁδὸν τοῦ Πειραιῶς καὶ τοῦ ἐνότος Κεραμεικοῦ, ἐν ἄρματι συρμένῳ ὑπὸ τεσσάρων λευκῶν τῆς Σικυῶνος ἵππων, ἐπανήρχετο καὶ ἐπαίξεν, ἔστιν ὅτ' ἐπ' αἰσίοις, μεγάλως πασότησε εἰς τοὺς κύβους καὶ ἀστραγάλους.

Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐνόησε τὴν ἀνάγκην τῆς μεταβολῆς τῆς πολυτελείας του. Τὸ παίγιον ἐπαύσατο νὰ τῶν εἰς οὐδὲν οἱ πλαστοὶ αὐτοῦ φίλοι, λαβόντες

ματὰ τοῦ Κλειτοῦ μεταξὺ τῶν Ἑρμιονείων. Ἀλλ' ἡ ἀπουσία τοῦ φίλου του ἐνεγράβεν εἰς τὴν ψυχὴν του λύπησι θύτατα ἔχον, ἅτινα οὐδ' ἡ μεγαλητέρα εὐδαιμονία δύνατο νὰ ἐξαλείψῃ.

Ἦν δὲ Κλειτὸς μετεβλήθη, οὕτως εἰπεῖν, εἰς ἑθνηκαὶ δάκρυα· βεβαίως δ' ἤθελε παραφρονῆσαι, ἐὰν εἶχε τὸν ἀδελφὸν τῆς πλησίον τῆς.

Μίαν φθινοπωρινὴν ἑσπέραν, ἐκάθητο λαλιῶν ἐξωθεν τῆς καλύψης των, καὶ ἡ ὀμιλία των περιεστράφη μετ' ὀλίγον εἰς τοῦ κοινοῦ αὐτῶν φίλου τὴν ἀπουσίαν.

— Ἴδου, εἶπεν ὁ Θεόσταν, φθινοπωρινὸν εἶνε, εἴσιν ἔτη ὀλόκληρα ἀφ' οὗ ἐχωρίσθημεν.

— Οὐδέποτε, ἀντίειπεν ἡ Κλειώνη, ἡλιπίον παρ' αὐτοῦ ἀπιστίαν ποσούτην· πλὴν ἀρὰ γε ζῆ; τίς οὐδ' ἐφ' οὗ τοῦ ἀλλοῦ τὴν τύχην.

— Ἦρὸ πολλοῦ, ἀδελφε μου, ἀπεκρίθη ὁ Θεόσταν.

διανοούμενη, νὰ δράμω πρὸς ἀνδράσιν του· ἀλλ' ἐκαλυμμένην ἕνεκα σου, φοβούμενος νὰ σ' ἀρήσω ἐν τῇ λύπῃ σου μόνον καὶ ἀπαρμυθῆτον.

— Ὁ! οὐχί, ἀδελφε μου, βγαγε, ἀπεκρίθη ἡ Κλειώνη· βεβαίως ἡ ἐλπίς ἐστὶν ἴσως τὸν ἐπανίδω, θάλει μοὶ εἶσθαι παρήγορος ἄριστος.

Κύθως λοιπὸν τὴν ἄλλην ἡμέραν ἀπὸ πρωίας παρεσκευάσθη ὁ Θεόσταν, καὶ, ἀποχαιρικτίσας τὴν ἀδελφὴν του καὶ εὐχρηστὸς αὐτῇ καρτερίαν καὶ γενναϊότητα ἀνεχώρησε.

Φθὸς εἰς τὴν Αἴγιναν περὶ λύκων ἀφὰς εἶχε πορευθῆ εἰς τινας Ἑρμιονέως, ἔχον αὐτῷ, τὴν οἰκίαν νὰ διανοικτεύσῃ, ὅταν τὴν νύκτα ἠγέρθη θυελλὰ αἰφνιδια καὶ φοβερά. Περὶ τὸ μεσονύκτιον ἠκούσθησαν ἀπὸ τοῦ λιμένος φωναὶ αἰτούντων βοῆσαι, καὶ ἐπειδὴ πάντες ἐνόησαν ὅτι πλοῖον κινδυνεύει ἔτρεξαν πρὸς εὐδρομὴν του.

Καὶ τῷ ὄντι ναῦς φορτηγὸς ἀπ' Ἀθηνῶν ἐρχομένη, κατεβυθίζετο ἤδη, εὐρεθείσα ἐν καιρῷ τῆς θυελλῆς πλησίστιος, καὶ αἱ φωναὶ ἐκεῖναι, ἦσαν ἐσχάτης ἀπελπισίας φωναὶ, ἃς οἱ ναυαγοῦντες ἐξέβαλλον σχεδὸν ὑπὸ τὰ κύματα.

Ἀμέσως, εἰς τὴν πρώτην τυχοῦσαν λέμβον, ἐρρίφθησαν ἀπὸ τῆς γῆς δύο τρεῖς οἱ θαρραλέωτεροι, ἐν εἰς καὶ ὁ φιλόφρων Θεόσταν, καὶ παντὶ σθένει κωπυλάτουντες, ἤγγισαν μετ' ὀλίγον τὴν κινδυνεύουσαν ναῦν, καὶ ἦν στιγμήν τὸ ὕδωρ εἶχεν εἰσελθεῖ πανταχόθεν καὶ κατακλύσει τὰ πάντα.

Πλησιάσαντες λοιπὸν μετὰ κίνδυνον τῆς ζωῆς των οἱ ἐν τῇ λέμβῳ, κατέρωσαν νὰ σύσωσι τοὺς δώδεκα ἐπιβάτας τῆς ὁκάδος. Ταυτοχρόνως δ' ἐκείνη εἰς ὕψαλον προσηύρασα ἔγένετο μετὰ δεινοῦ κρότου ὑποχείριος τῶν μαινομένων ὑδάτων, καὶ κατῆλθε ταχεία εἰς τὸν βυθόν.

Μετεβίβασαν τοὺς ναυαγοὺς ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, καὶ, φαντασθῆτε τὴν ἐκπλήξιν καὶ χαρὴν τοῦ Θεοῦ, ὅταν τὴν αὐγὴν ἀνεκάλυψε μετὰ τῶν φίλων τοῦ Κλειτοῦ, ὅστις, αἰσχυρόμενος διὰ τὴν στάσιν του, προσεπέθυσε ἢ ἀποφύγη τὰ βλέμματά του. Ἀλλ' ὁ ἀγαθὸς Θεόσταν,

— Κλειτε, φίλε μου, ἐκραξε καὶ ἔπεσε παράφορος εἰς τὰς ἀγκάλας του.

— Μὴ μ' ἐγγίξῃς, Θεόστα! ἀπεκρίθη ἐκεῖνος ἀλαίω. Πιστὸς σὺ εἰς τὴν φίλιαν, μέτριος εἰς τὰς ἐπιθυμίας σου, εἶσαι ἐπὶ ὁ ἀγαθὸς καὶ σώφρων Θεόσταν τῆς Ἑρμιόνης. Ἀλλ' ἐγὼ; ἡ λάμψις καὶ αἱ ἠδὲ καὶ τὸν Ἀθηνῶν ἠμαύρωσαν τὴν νεότητά μου, διαφθείραντα τὴν καρδίαν μου, εὐρύναντά τὴν σπράν των ἀναγκῶν μου, χωρὶς ν' αὐξήσωσι τὴν εὐδαιμονίαν μου· δὲν ἤξευρον νὰ ἐκτιμῶσω οὔτε τὴν φιλίαν, οὔτε τὸν ἔρωτα, οὔτε τὴν τύχην, καὶ τοὶ τὰ ἐπιπέπαια ὄλα! . . . Ἀλλὰ δὲν μ' ἐξέφυγον εἰσεῖτι ὅλοι, Θεόστα, κρύπτονται ἐν τῇ καρδίᾳ μου σπέρματα τῶν ἀρχαίων μου ἀρετῶν, ἅτινα, ὑπὸ τὴν ὁδήγηάν σου, ἐλαττώ νὰ βλαστήσωσι καὶ νὰ παράξωσι ἴσως καὶ καρπούς.

— Ἄφες τοὺς λόγους, ἀπεκρίθη ὁ μετρίωρον Θεόσταν· ἐλθε, μὴ χρονοτριβώμεν, ἃς ἀναχωρήσωμεν διὰ

Ἑρμιόνην, ὅπου ἀνεπορόμως μάς περιμένει ἡ φίλη Κλειώνη.

Καὶ ἀμφότεροι τότε ὡς ἐξ ἐνός αἰσθήματος κινούμενοι, ἐδίκρυσαν εἰς τὴν ἀνάμνησιν τῆς δυστήνου.

Ἐπειδὴ δὲ μικρὰ ὄλας ἀνεχώρησεν τὴν ἐπαύριον δι' Ἑρμιόνην, ἐπεβιδάθησαν εἰς αὐτὴν, καὶ αἰσίως ἐπλευσαν τὸν ἤμισον πλοῦν.

Τότε ὅμως, ἐν ᾧ ἑκαμπτον τὸ Σκύλλαιον ἀκρωτήριον, ἐναντίου ἀέμου διαρκῆ καταγιγνῆσκασεν αὐτοὺς νὰ παλινδρομήσωσι, καὶ ἀντὶ νὰ ὑπάγῃον εἰς Ἑρμιόνην, ἐπορεύθησαν εἰς τὴν νῆσον Κέων. Ἡ ὄλας των εὐρύσασα ἐπιβάτας ἀπὸ τῆς Κέως εἰς Ἄνδρον, ἀνεχώρησεν αὐτοὺς, καὶ οἱ δύο φίλοι ἔμειναν ἐν Κέω ἐκόντες ἄκοντες, διότι, χειμῶνος ὄντος, οὐδὲν τῶν ἐγγχωρίων πλοίων ἐτόλμα νὰ ἀποπλεύσῃ. Εὐρόντες λοιπὸν μικρὸν τινα πορὸν ζωῆς ἔμειναν ἐκεῖ μέχρι ἔσχατος.

Τότε δὲ εὐβάσαντες εἰς ἡμιολίαν, ἥτις ἐμελλε νὰ περάσῃ διὰ τῆς Ἑρμιόνης, ἀπέπλευσαν τῆς Κέως.

Ε.

Ἐν τούτοις ἡ δυστυχὴς Κλειώνη, ἀφ' οὗ ὄλον τὸν χειμῶνα διήλθε παντοῦτος λύπης καὶ ἀνευπομονησίας βαθμοῦ, μόνη, ὡς προσέβλεπεν ὁ Θεόσταν, καὶ ἀπαρμυθῆτος, μίαν περὶ τὸ τέλος τοῦ χειμῶνος πρώτων ἠγέρθη παράφρων.

Ἐπειδὴ δ' ἐκίνοι τὸν οἶκτον πάντων αὐτῆς τῶν συμπολιτῶν, ὅλοι προσεπάθον νὰ τὴν περιάλψωσι καὶ νὰ τὴν ἀνακουφίσωσι, ἀφ' οὗ δὲν ἰδύνατο νὰ τὴν θεραπεύσωσι ἐτελῶς. Ἀλλ' εἰς μάτην αἱ συνεχεῖς αὐτῆς παραφοραὶ δὲν ἐλαττοῦντο, καὶ τὸ πρῶτον τῆς κατ' αὐτὰς κίνημα ἦτο νὰ βίβῃ εἰς τὴν θάλασσαν, ἵνα ὑπάγῃ πρὸς ἀναζήτησιν τῶν φίλων αὐτῆς. Τότε δὲ διέφευγον αὐτὴν, καὶ ἀσυνάρτητοι λέξεσι.

— Ἐπικατάραται, ἔλεγεν, αἱ Ἀθηναῖοι . . . Ὁ ἄπιστος . . . μ' ἐθυσίσα, καὶ ἤδη . . . τὸν βλέπω χραπαλοῦντα καὶ εἰς πότους κυλιόμενον . . . Κατάρα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν του, κατάρα . . . ὡς ἐλησμένησεν ἐμὲ, ἃς τὸν λησμονήσωσιν αἱ νέαι του εὐνοούμεναι, ἃς τὸν παραιτήσωσιν οἱ φίλοι του, ὡς μὲ παρήττησαν . . . Καὶ ἔπειτα συνεργῶν ὀλίγον προσέθιτον.

— Ἀλλὰ τί μάτην τὸν καταρῶμαι; Θεοὶ ὅστινες καταλείψαντές με μὲ περιπαίζουσι, πῶς θὰ εἰσακούσωσι τὰς εὐχὰς μου; . . . ἀδύνατος φεῦ! ἀπροσπάτευτος, ἐρημος, κοινὸς γέλωτος, καὶ βουιδῶς τῶν ἀνθρώπων. . . Καὶ τὸ πάθος αὐτῆς διελύετο εἰς κρουνὸς δακρῶν.

Μίαν λοιπὸν τοιαύτην αὐγὴν, ἀναβάσα εἰς ὑψωμά τι διέκρινεν εἰς τόξου βολῆν ἐρχόμενον πλοῖον, καὶ ἐν βίπῃ ὄφθαλμοῦ — Ὅπου αἱ ἐλπιδες μου, καὶ ἐγὼ ἐκεῖ, ἀνακράξασα, ἐρρίφθη κατὰ τῆς ἀβύσσου.

Τὸ πλοῖον ἐκεῖνο ἦν τῷ ὄντι τὸ τῶν φίλων αὐτῆς· καὶ ἐκεῖνοι διέκρινον τὴν φίλην των, χωρὶς ὅμως νὰ ἤξευρωσι τὴν καταστάσιν τῆς, οὐδὲ νὰ μαντεύσωσι τὸν σκοπὸν τῆς. Ἄμα λοιπὸν τὴν εἶδαν εἰς τὸν πόντον βίβῃσαν, ὡς ἐξ ἐνός κινήματος ἐρρίφθησαν καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ὡς ἰχθὺς κολυμβῶντες,

— Τῶ ὄντι μέγιστον εἶναι, εἶπεν ὁ Αὐτοκράτωρ. Πῶς τὸ ἔχεις νὰ τὸ μετρήσωμεν;

— Δὲν τὸ ἔχω πλέον... τὸ ἔραγα, ἀπεκρίθη διατάζουσα ἡ Βύδοκία.

— Ἄ! τῶ ὄντι τὸ ἔραγες! ἠρώτησε πάλιν ὁ Θεοδόσιος, προσηλθὼν εἰς αὐτὴν τὸ βλέμμα.

— Τὸ ἔραγα, μάλιστα, ἀπεκρίθη μετὰ φωνῆς τίσση μᾶλλον διαταζούσης, ὅτι θετικώτεροι ἦσαν οἱ λόγοι της. Ἄ! δὲ παρειαί της ἐρλογίσθησαν ἐυθυραί, διότι, ἀπαξ ὀλισθήσασα εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ ψεύδους, δὲν ἐτόλμα, δὲν ἤξευρε νὰ ὀπισθοδρομήσῃ. Τὸ ἔραγα, ἐπικνελάθει, καὶ τί γλυκὺ ἦτον! πόσον ἐξαιρετικὸν εἶχε γεῦσιν! πῶς λυποῦμαι ὅτι δὲν σ' ἐφίλαξα ἐν μέσῳ νὰ τὸ δοκμάσῃς.

Ἄλλὰ τοῦ αὐτοκράτορος αἱ ἀφρῶς συνεστάλησαν. Νὰ χάρισῃ τῷ μῆλόν του, ἀπεδείκνυεν ὅπως ὁ ἀδικηφόριαν πρὸς αὐτόν ἀλλὰ νὰ τὸ ἀρνήται, καὶ ἐπιμόνως, τοῦτο ἄλλην τῶ ἐνέβαλλε, φοβερὰν ὑπόψιν εἰς τὴν καρδίαν. Καὶ νὰ ἐυθυραί! καὶ νὰ ὑποτραυλίξῃ! Καὶ πρὸς ποῖον ἐπεμψε τὸ μῆλον; Πρὸς τὸν ὄρατον, πρὸς τὸν εὐχαριν νεανίαν, παρ' ᾧ κατέκνησεν ἅμα ἐλθοῦσα ἐξ Ἀθηνῶν, ὅστις τὴν ἐσύστησεν τόσον ἐνθέρμως, μεθ' οὗ ἤδη διήρχετο τὰς ἡμέρας συνεργαζομένη καὶ συσπουδάζουσα. Ὅλα ταῦτα ἦσαν τεκμήρια φοβερά, ὅλα ταῦτα τρικυμίων διήγειρον ἐντὸς τῆς καρδίας του. Ἄλλὰ κατέστειλε τὴν ὀργὴν του μέχρι οὗ πεισθῆ περὶ τῶν ὑπονοίων του.

— Ἄλλὰ, τῆ εἶπεν, εἶσαι βεβαία ὅτι τὸ ἔραγες; Μὴ ἀπατᾶσαι, μὴ ἔραγες ἄλλο κἀνὲν καὶ ἐλησιμόνησες; φασοῦμαι ὅτι δὲν λέγεις ἀλήθειαν.

— Μὴ νῦν ζωὴν τοῦ αὐτοκράτορος, τὸ ἔραγα, ἀπέφραξεν ἡ Βύδοκία, ἔχουσα τὰ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ παραπομπὴν ὑπὸ τοῦ ἰδίου αὐτῆς ψεύδους.

— Γυνὴ ἀπίστε καὶ ἐπίτορκε! ἀνέκραξεν ὁ Θεοδόσιος, οὗ ὁ θυμὸς τόσῳ θιασιώτερος ἐξεβρόχη, ὅση μᾶλλον εἶχε καταστῆσαι αὐτόν, καὶ ὅση εὐκολώτερον ὁ ἀσθενὴς χαρακτήρ του ἐπέδιδεν εἰς τὰ στιγμιαία του πάθη. Γυνὴ ἀχάριστε! εἰς τὴν ζωὴν μου ὁμνῶ εἰς, εἰς τὴν ζωὴν ἐμοῦ ὅστις ἐν τοῦ μηδενός-σέ ἀνεβίβασε εἰς αὐτοκράτορος ὀρόνον. Δὲν τὸ ἔραγες, γυνὴ ἀκόλαστε, ἀλλὰ τὸ ἐπεμψες εἰς τὴν ἀχρεῖον ἐραστὴν σου, ὅστις μετὰ σοῦ μὲ προδίδει. Θελεῖ τὸν ἐνώσει μετὰ σοῦ εἰς τὴν ἀγχόνην καὶ εἰς τὸν τάφον. Δὲν τὸ ἔραγες, διότι ἰδοὺ αὐτό!

Καὶ λαβὼν τὸ μῆλον ἀπὸ τὸν κόλπον του, τὸ ἔρριψεν εἰς τὸ πρόσωπον.

Καταβληθεῖσα ὑπὸ τῆς αἰσχύνῃς ὅτι τοιαύτη ὕβρις τῆ ἐγένετο ἐνώπιον ὄλων τῶν αὐλικῶν, ὅτι τοιαῦται ὑπόψιν κατ' αὐτῆς ἐπροφέρθησαν, ἡ Βύδοκία, χωρὶς λέξιν νὰ ἐκφωνήσῃ, χωρὶς δάκρυ νὰ χύσῃ, ἔπεσεν ὡς νεκρὰ κατὰ γῆς καὶ ἐλειποθύμησε.

— Σῦρατέ τιν μακρὰν τῶν ὀφθαλμῶν μου, ἀνέκραξεν ὁ Θεοδόσιος εἰς τὴν φυλακὴν! Καὶ ὁ δῆμιος νὰ ἐτοιμάσῃ τὴν καταδίκην της.

Ἐκείθεν δ' ἐμμανῆς καὶ αἰμα διψῶν, ἐπῆλθε πρὸς τὴν ἀδελφὴν του, καὶ κραυγάζων ἐξήτει τὸν θάνατον τῶν ἐνόχων, διότι καὶ ἐν τῶ μέσῳ τοῦ πάθους

του ἠσθάνετο τὴν ἀδυναμίαν του, ὅτι οὐδὲν ἐτόλμα νὰ πράξῃ χωρὶς τῆς συγκαταθέσεως τῆς Πουλχερίας. Ἡ ἀδελφὴ του ἐπροσπάθει νὰ τὸν πρᾶξῃ, ἀλλὰ ματαίως· καὶ ὅση μᾶλλον τῶ ἔλεγε, ὅτι ἐκ τῶν τῶν μικρῶν ἀφρομῆς δὲν ἔπρεπε τοιαύτην νὰ συλλήσῃ ἀπαίσιον ὑπόψιν, αὐτὴ νὰ τὸν ἐξημερώσῃ, ἐπὶ μᾶλλον τὸν ἐβλεπεν ἐξαπτόμενον διὰ τοῦτο ἐσπέρη ὅτι τὸ μᾶλλον κατεπεῖγον ἦν νὰ σώσῃ τὰ ἀπειλάμενα θυμάτα.

Ἦθελσε κατ' ἀρχὰς νὰ τῶ ἀποδείξῃ ὅτι δὲν ἔδυνάτο τὸ ἐγκλημα τὸ ἀποδιδόμενον εἰς τὸν Παυλίνο, ἀνδρὰ τοιαύτην πάντῃς δειξάντα ἀφοσίωσιν εἰς τὸν αὐτοκράτορα· ὅτι κἀν πρὶν τὸν θυσιασθῆναι εὐλόγον νὰ τὸν ἀκούσῃ, καὶ νὰ ἐρευνηθῇ τῆς περὶ τῆς ἀδικίας. Ἄλλ' εἰς μάτην. Ὁ Θεοδόσιος ἤθελε τὴν μά του, καὶ πάντες στιγμῆς ἀναβολὴ ἐξῆπται αὐτῆς μέχρι λύσεως. Ὅπως ἡ Πουλχερία ἐφάνη ὅτι ἐπέκρινεν, ἀλλ' ἀφ' οὗ δι' ἐνός τῶν ὑπηρετῶν του τῶ ἤκουσε: Συκοφαντεῖσαι, κινδυνεύεις, σάθητι. Ὁ δὲ Παυλῖνος ἐνόησεν ὅτι, ἀν σπουδαιοτάτη δὲν ἦτον ἡ περὶ τῆς ἀδικίας, ἡ Πουλχερία δὲν θὰ τῶ ἐμῆλθε τὰ τοιαῦτα καὶ, εἰ καὶ ἀγνώων περὶ τίνος ἐπρόκειτο, ὑπέκρινε ὅμως ἀνεῦ ἐλαχίστης ἀναβολῆς, ὥστε ὅταν ἤλθει σταλεῖς ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος δῆμιος, δὲν ἠδυνάτο νὰ τὸν συλλάβῃ, διότι εἶχε καταφύγει εἰς μίαν τῶν παρακειμένων τῆ οἰκίᾳ του ἐκκλησιῶν, καὶ ἐκεῖ ἐπὶ τῆν τράπεζαν ὡς εἰς ἄσυλον.

Περὶ δὲ τῆς Βύδοκίας ἐδίδασκε τὸν ἀδελφόν τῆς Πουλχερίας, ὅτι ὁ θάνατος αὐτῆς θὰ ἦτον συγγράμματα ἀπαράδειγματιστος καταδίκη, ἥτις ἤθελε μάλιστὰ τὸν ὀρόνον, καὶ προστρέφει εἰς αὐτόν ἀνεξίτηλον νείδος δι' ὅλης του τῆς ζωῆς.

— Ἄφες τὴν, τῶ ἔλεγε νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὰς ἀδικίας, μέγιστος οὗ πρᾶξῃ ὁ θυμὸς σου, μέχρις οὗ, κἀν τῶν καὶ ἦττον τελορηθῆσιν, νὰ δυνάτῃς νὰ κἀν τὴν διαγωγὴν της, καὶ τότε εἰμὲν τὴν εὐρεῖς ἐν ὁδῷ ἐνοχον νὰ τὴν τιμωρήσῃς, εἰδὲ ἀθῶαν, νὰ τὴν ἐκκαλέτῃς πάλιν ἐντίμως πλοῖον σου.

— Ἀδελφὴ! θέλεις βίαν νὰ μ' ἐπιβάλλῃς! ἀφῆσεν ὁ Θεοδόσιος ὡς παράφρων. Δὲν εἶμαι ἐγὼ ὅση διατάττω; Τί; παιδίον μὲ νομίζετε διὰ νὰ μ' ἐπιβάλλετε τὴν θέλησιν, σεις; Ἐστῶ, ὑπάγετε, εἰπὴ τὴν Βύδοκίαν, ἀμείως ταύτην τὴν στιγμὴν νὰ φῆρῃ καὶ οὐαί εἰς αὐτὴν ἀν ποτὲ πλέον φωνῇ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς μου.

Ἡ Πουλχερία ἀμέσως ἐνευσεν εἰς ἕνα τῶν αὐλικῶν, ὅστις ἐν τῶ ἅμα ἐξῆλθε, καὶ ἀπελθὼν ἐπέλεσε, ἐν τῶ ἅμα τὴν διαταγὴν τοῦ αὐτοκράτορος πρὶν ἐπέλθῃ εἰς αὐτὴν μεταμέλειαν.

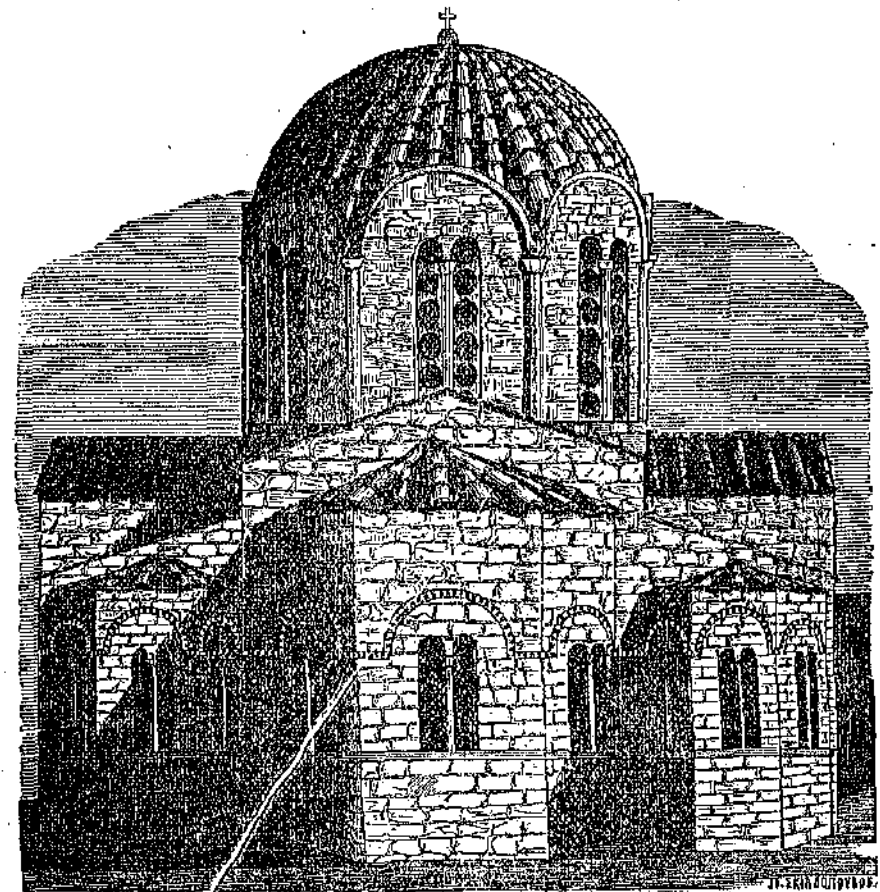
Ἄλλ' ἡ ἐξαψὶς αὐτῆς τοῦ θυμοῦ, ὡς συμβαίνει εἰς τοὺς ἀσθενεῖς χαρακτήρας, μετ' ὀλίγον ἐκόπασε πρὸς τῶ Θεοδόσιον, καὶ αὐτὴν διεδέχθη νάρκωσις, καὶ μὴ λογχοῖα σιωπηλή. Τὴν τρίτην ἀπ' ἐκεῖνης ἡμέρας ἐνῶ ἐκείνητο μόνος, καὶ ἡ ψυχὴ του ἦν βεβουλημένη εἰς θλίψιν, καὶ δάκρυα ἔρρεον βραδέως ἐπὶ τῶν πορειῶν του, ἡ ὄρα ἠνεώχθη, καὶ αἰφνης εἶδεν εἰσφύλλον τὸν Παυλίνο.

— Σὺ ἐμπρός μου! ἐκράξεν ὁ Θεοδόσιος, ἀνέκραξεν

χθεὶς μετ' ὀργῆς. Δὲν ἐφοβήθη νὰ ἐξέλθῃ τοῦ ἀσύλου σου;— Ἄλλὰ τῶ ὄντι, ἐπρόσθεσε, πίπτων πάλιν εἰς ἀκλυδιμένον εἰς τὴν ἔδραν του, ἐνῶ ἐν δάκρυ ἔρρεον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του· τῶ ὄντι, ἐμὲ τίς μὲ φοβεῖται, τίς φροντίζει δι' ἐμὲ ἢ τίς μ' ἀγαπᾷ;

— Αὐτοκράτωρ, φίλτατε Θεοδόσιε, ἀνέκραξεν ὁ Παυλῖνος, ῥιπτόμενος κατὰ γῆς, καὶ ἐναγκαλιζόμενος τὰ γόνατά του. Μὴ τοῦτους τοὺς λόγους μὴ ταύτην τὴν ἀδικίαν πρὸς σὲ αὐτόν καὶ πρὸς τοὺς ὑπηκόους σου. Ἄν ἐπρόκειτο περὶ τῆς ζωῆς μου καὶ μόνως, δὲν θὰ τὴν ὑπερκασιζόμην, δὲν θὰ ἐφευγον εἰς ἄσυλον εἰς τὰς χεῖράς σου ἦτον. Ἄν ἡ φίλι σου δὲν μαι τὴν ἐσωζεν, θὰ ὑπέμενον τὸν θάνατον ἀγογγύ-

σὲ προέειπα νὰ τὴν νυμφευθῆς. Δὲν σοὶ ἀναπολώ τὴν παιδιόθεν πρὸς σὲ ἀφαισίωσιν μου, δὲν σοὶ λέγω ὅτι ἐδικαιοῦμαι εἰς κρίσιν ὀλιγώτερον κατεσπυσμένον παρὰ σοῦ. Ἄλλὰ σκέψθητι, ἀν ἡ σχέσις μου πρὸς τὴν Βύδοκίαν ἦν παράνομος καὶ ὑπεύθυνος ἔσται τὴν ὑποπτεύεις, εἰς σὲ ἤθελον πέμψῃ τὸ δῶρον ὃ ἐλαβον παρὰ τῆς αὐτοκρατορίας; Ἄν σὲ πείθουν οἱ λόγοι μου οὗτοι, ὅτι ὁ Παυλῖνος δὲν δύναται νὰ ἴσῃ πρὸς σὲ οἷον σὺ ἐπὶ μίαν στιγμὴν τὸν ὑπέλαβες, τότε ἀπόσπασε τῆς καρδίας σου τὸν ἀκόλημα τῆς ζηλοτυπίας, ὅστις φθίρει τὴν εὐτυχίαν, καὶ μόνον ψυχῶν ἀγενῶν εἶναι ἀξίος, καὶ ἀπόδος τὴν τιμὴν καὶ τὴν ὑπόληψιν εἰς τὴν γυναῖκά σου, τὴν

Ἰναὸς τῶν Ἁγίων Θεοδώρων ἐν Ἀθήναις.

στίας. Ἄλλὰ πρόκειται περὶ τῆς ἡσυχίας σου· πρόκειται περὶ τῆς τιμῆς τῆς γυναικὸς ἐκείνης, ἥτις εἶναι καθαρωτέρα τοῦ ῥόδου, λευκότερα τῆς χιόνης τῶν κορυφῶν τοῦ Ὀλύμπου. Ἄν ἐγνωρίσας, δὲν ἐξετίμησας, Βασιλεῦ, τὸν θησαυρὸν τῆς καρδίας της, καὶ ἔπρεπε τοιαύτη περίστασις νὰ σοὶ τὴν διαβάλλῃ; Δὲν ὑπάρχει ἀρετὴ ἥτις, ὅσα φαινόμενα καὶ ἀν μὴ χωνται κατ' αὐτῆς, μένει πάντοτε ὑπονοίων ἀνωτέρα; δὲν εἶναι εὐγενεστέρα ἢ ἐμπιστοσύνη, καὶ τυφλὴ ἀν ἢ, τῶν ἀδικῶν ὑποψιῶν; Ἐνθυμήθητι ποῖα σέσις ἀδελφικὴ καὶ ἀδόλος μὲ συνέδεσε μετὰ τῆς αὐτοκρατορίας; ἐνθυμήθητι, εἰ, τὴν εὐτυχίαν τῆς καὶ τὴν εὐτυχίαν σου μόνην ἔχων ἐπιθυμίαν, ἐγὼ

εὐγενεστέραν τῶν γυναικῶν. Ἄν ὁμοίως διατηρῆς δυσπιστίαν, ἰδοὺ ἐγὼ ἐκτὸς τοῦ ἀσύλου μου, διατάξω περὶ ἐμοῦ κατὰ τὴν ὀργὴν ἢ τὴν δικαιοσύνην σου, καὶ παράνομον δὲν θέλεις ἀκούσει ἀπὸ τῶ χεῖρῶν μου. Ἄλλ' ὁ Θεοδόσιος ἐγερθεῖς, τὸν ἐλαβεν εἰς τὰς ἀγκάλας του, καὶ τὸν ἐμάρτησεν ἐπὶ παλλὰς στιγμῆς σφιγκτὰ εἰς τὸ στήθος του, χωρὶς λέξιν νὰ δύναται νὰ προσφῆρῃ.

— Συγγνώμην, φίλτατε, εἶπα τέλος. Εἶσαι μεγαλόψυχος καὶ θέλεις μὲ συγχωρήσει. Πολλὰκι πολλαῖς μοι συγχωρεῖς ἁμαρτήματα, συγχωρῶσόν μοι καὶ τοῦτο τὸ μέγιστον πάντων. Ἄλλ' ἔμην τῶσον δυστυχῆς καὶ τὴν εὐτυχίαν σου μόνην ἔχων ἐπιθυμίαν, ἐγὼ

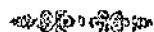
— Συγγνώμην, φίλτατε, εἶπα τέλος. Εἶσαι μεγαλόψυχος καὶ θέλεις μὲ συγχωρήσει. Πολλὰκι πολλαῖς μοι συγχωρεῖς ἁμαρτήματα, συγχωρῶσόν μοι καὶ τοῦτο τὸ μέγιστον πάντων. Ἄλλ' ἔμην τῶσον δυστυχῆς καὶ τὴν εὐτυχίαν σου μόνην ἔχων ἐπιθυμίαν, ἐγὼ

δέ' ἐμὲ, καὶ ὡ! ἔχε πρὸς ἐμὲ εὐσπλαγγίαν, προσηρόνησα ἐπὶ μίαν στιγμὴν καὶ ἠνώμα τὴν καρδίαν μου εἰς τὴν ὑποψίαν. Σὺ μ' ἐκάλεσας πάλιν εἰς τὴν ζωὴν, σὺ μοι ἀπέδωκας τὴν εὐδαιμονίαν. Ἀλλὰ φεῦ! θὰ τύχω ἄρα καὶ τῆς συγγνώμης τοῦ ἄλλου μου θύματος!

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ὁ αὐτοκράτωρ ἐπεμψε τιμὰς τῶν πιστοτέρων τοῦ αὐλικῶν πρὸς τὴν αὐτοκρατορίαν, ὡς τὴν δυσωπήσασιν, καὶ τὴν ἐπαναφέρει μετὰ πάσης τιμῆς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἀλλ' ἡ Βυζαντινὴ εἶχε ἀποσυρθεὶ εἰς Ἰεροσόλυμα, καὶ εἰς τοὺς πρόσθετος ἀπήντησεν, ὅτι εἰς γυναῖκα ἢ ἢ ὑπόληψις προσεβλήθη, ἔστω καὶ ἀδίκως, δὲν πρέπει βασιλικὸς θεόλογος, ἀλλὰ τὸ μοναστήριον, καὶ πᾶσαι βίβλας πρὸς τὸν βασιλέα λέξις εἰρήνης; καὶ ὑποκλίσεως, ἠγνῆθη ἕμως ἐπιμόνως νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ὁ δὲ Θεοδόσιος, οὐδέποτε ἄλλου νουφρεθεὶς γυναῖκα, ἐξολογήσατο νὰ προσεβληθῆται πρὸς αὐτὴν ὡς πρὸς αὐτοκρατορίαν, καὶ τὴν ἔπειθε διαψιλλέστατα ὄρα, ἀπὸ τῆς κατηγάσκου, ἢ μὴν ἱστορίαν διηγείται εἰς ἀνοικτοδὸμῶν τῶν τειχῶν τῆς Ἰερουσαλῆμ καὶ εἰς ἐπιπέδου τῆς Ἀντιοχείας, ἢ δὲ παράδοσις προσθέσει, πιθανὰ λέγουσα, καὶ εἰς ἀνεγερσιν διαφόρων οἰκοδομῶν ἐν τῇ πατρίδι τῆς, ταῖς Ἀθήναις, ἰδίως δὲ δώδεκα ἐκκλησιῶν, αὐτῶν ὧν τινὲς σοῦζονται, καὶ ἐτι πλείους ἀρτίως ἐσώζοντο.

Τὰ κοινὰ ταῦτα ἐκκλησιῶν εἰσὶν ἐντελῶς τοῦ Βυζαντινοῦ βιβλίου, μικρογραφία, οὕτως εἰπεῖν, τῆς ἀγίας Σοφίας, ἀποδεικνύοντα πόσον ἡ Βυζαντινὴ ἀρχιτεκτονικὴ οὐ μόνον ἐν μεγάλοις εἶναι σφαιρὰ καὶ καταπληκτικὴ, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς μικροῖς δύναται νὰ ἦναι χαρίεσσα. Τὸ γενικὸν δ' αὐτῶν σχέδιον συνίσταται εἰς δύο κύρια διασταυρούμενα, καὶ στερεῶς ἀκοδομημένα διὰ λίθων καὶ πλίνθων ἀμοιβαίων, καὶ ἐπὶ τοῦ σημείου τῆς διατομῆς ἔχοντα θόλον ἐπὶ κυλίνδρου ὑψόμενον. Τὰ ἀξιολογώτερα δ' αὐτῶν ἦσαν ἡ Μητρόπολις, ἡ ἁγία Βιρήνη, ἡ ἐκκλησία τοῦ Νικοδήμου, ἡ τοῦ Σωτήρος, ἡ τοῦ Ραγκαβᾶ, ἡ ἁγία Βιρήνη, ἡ τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ἡ τῶν ἁγίων Θεοδώρων, ἡ Καπνικαρέα, δύο ὅπως τοῦ στρατόντος, ἡ τῆς ἁγίας Τριάδος, καὶ ἄλλα τινά. Ἀλλὰ τινὰ μὲν ἐξ αὐτῶν κατεφύθησαν ὑπὸ παλαιότητα, ἄλλα δὲ καταερίθησαν ὑπὸ τοῦ ζήλου τῶν περιοίκων, πρὸς ἀνεγερσιν εὐρυχωροτέρων ἐκκλησιῶν, ἢ διὰ νέων προσκομιδομῶν κατεστράφη τὸ ἀγὸν κάλλος καὶ ἡ εὐρυθυμία ταν. Οὕτω τῶν ὀπίω τοῦ στρατόντος ὠραίων ἐκκλησιῶν, τὸ μὲν κατέπεσε, τὸ δὲ, ὡς καὶ ὁ ἅγ. Γεώργιος, καὶ ἡ ἁγία Βιρήνη, ὑπεχώρησαν εἰς νέας ἐκκλησιαστικὰς οἰκοδομῆν. Ἡ δ' ἐκκλησία τοῦ Ραγκαβᾶ, ἡ τοῦ Σωτήρος καὶ ἄλλα, ἐπισκευασθεῖσαι δῆθεν, ἀπέλασαν τὸ παλαιὸν σχῆμα τῶν μόνον δ' ἡ τοῦ Νικοδήμου, ἡ μεγίστη πασῶν, ἀλλ' ἐρείπιον ἀμορφηπέως, ἀπαρτίζονται ἀκριβῶς κατὰ τὸ ἀρχαῖον σχέδιον μετὰ μεγίστης προσοχῆς καὶ κρίσεως, τιμώσης τὸν τε ἀρχιτέκτονα αὐτῆς Κ. Βλασάπουλον, καὶ τὸν ἀναδέξαντον τὴν δαπάνην αὐτῆς ἀρχιμανδρίτην τῆς Ἰουδαίας ἐκκλησίας. Μεταξὺ δὲ τῶν μεινοῦσων ἢ ἀποκλιθεῖν καὶ ἐντελεστέα εἶναι ἢ τῶν ἁγ. Θεοδώ-

ρων, ἢ δημοσιεύομεν τὴν εἰκόνα ἐνταῦθα, ἀνευτῆ καὶ εἰς αὐτὴν κακοζήλωτος προεισεβέντος κωδωνοστασίου. Τὸ σχῆμα αὐτῆς εἶναι κομφὸν, καὶ ἀναλογικῆς εὐάρεστοι, ὁ συνδυασμὸς τῶν μερῶν τῆς ἀρμονικῆς καὶ ὠραίας ὁ θόλος τῆς, σφαιρικοῦ μετὰ πᾶσι λῆς χάριτος ἐπὶ ἐξ θυρίδων ἀψιδωτῶν. [Καὶ τὴν λευταίον τοῦτο λειψάνον τῆς Βυζαντινῆς ἐποχῆς ἀνεγνωρίθη ὅτι χρῆσι ἐπισκευῶν τιμῶν, καὶ μὴ στα ὅπως γίνῃ ἡἐκκλησία χρησιμωτέρα εἰς τὴν ἐκρίαν. Ἀλλ' οἱ ἐπίτροποι αὐτῆς, ἄνδρες φιλόδοξοι, καὶ γνωρίζοντας μετὰ πάσης φειδοῦς πρέπει ἐγγίξονται μνημῖα καὶ ὠραία κατ' ἐαυτὰ, καὶ πρὸς εὐλόγων κειρῶν διηγουμένην ἱστορίαν, ἔχουσι οὐκ ἔμην νὰ ἐπισκευάσασιν χωρὶς νὰ μετασκευάσωσι, καὶ νὰ προζήσῃν ὡς πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τοῦτο δὲ, πρὸς νὰ γίνῃ ὡς πρὸς ὅλα τὰ ἄλλα.

ΟΙ ΤΡΑΒΕΥΤΑΙΟΙ ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΟΙ.

'Υπὸ Κ. Π.

(Συνέχεια. Ἰδέ Φυλλάδιον ΝΓ').

Αἱ ἀρεταὶ τοῦ Θεοφίλου εἶναι, νομίζομεν, τῆς μᾶλλον ἀξιοθαύμαστοι ὡς μᾶλλον μεμαδουμένην ἢ ἀϊμοσφαῖρα ἐντὸς τῆς ὀπίως ἐξῆ. Πρὸς ποσὴν ἠθικὴν διαφθορὰν εἶχε νὰ παλαίσῃ ὁ ἀνὴρ ἐκείνη δὴλον καὶ ἐξ ὅσον μετ' ὀλίγον συνέβησαν ὡς πρὸ τὸν Μανουὴλ. Ἡ εὐγενὴς τοῦ Θεοφίλου ψυχὴ δὲ ἤθελε πῶς ν' ἀποδείξῃ τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς πρὸ τὸν ἀνθρώπου ἐκείνου, ὅστις, μὴ ἀρκούμενος νὰ καὶ ὠδηγῆ αὐτὸν διὰ τῆς ἐμπειρίας καὶ συνέπειός του, ἐδίδεταξεν νὰ ἐκτελῆ ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ εἰς τοὺς μετῆγετῆρους κινδύνους. Ὁ Θεοφίλος ἐθεράπευσεν αὐτὸν διὰ τιμῶν καὶ δωρῶν μεγάλων καὶ δὲν ἔπειθε τὸν ἀποκαλῆ σωτήρα καὶ εὐεργέτην. Ἡ τοσούτου δικαία ἐκείνη εὐνοία ἠέθελε τὸν φθάνον τῶν αὐλικῶν, οἷτινες, μὴ ἠξιοῦντες πῶς νὰ τὸν ὑποκόψωσιν, ἐτόλμησαν νὰ εἰπωσιν, ὅτι ἐπιβουλὴν ἐπὶ τὴν ζωὴν καὶ τὸν θρόνον τοῦ βασιλέως, ὅστις; ἔστω καὶ μικροῦ τὸν βασιλέα ἀνὰ μέσον μυριάδων ἐβλήθη ἐν, ἂν ἐπιπτεν ἐν τῇ μάχῃ ἐκείνη ὁ Θεοφίλος, ἢ ἢ ἠγματούτουμετο, ἐπειδὴ οὐδὲν ἀκόμη δὲν εἶχε, φυσικῶς τατὸν ἦτο νὰ καταλάβῃ τὴν ὑπερτάτην ἀρχὴν τοῦ Μανουὴλ, καὶ ὡς πλησιέστατος τῆς βασιλικῆς θῶν δώρας συγγένης, καὶ ὡς ἀνώτατος τοῦ λατρῆστικαυτοῦ στρατοῦ ἡγεμόν. Ἐννοεῖται, ὅτι ὁ Θεοφίλος ἀπέκρουσε μετ' ἀγανακτικῆς τὴν τοιαύτην σπυφαντίαν ἀλλ' ἢ κακίαν κατὰ δυστυλίαν ἐν τῇ ἐπιμονῇ τούτῳ εἶναι ἐπιμονωτέρα τῆς ἀρετῆς πρὸς ἐπιδόξειν τῶν βουλευμάτων αὐτῆς. Ὁθεν ὑπεκρίσαν ἀρχαῖόν τινα τοῦ Μανουὴλ ὑπηρέτην, ἡδὲ πρὸ τῆ βασιλεῖ οἰνοχοοῦντα, νὰ διαβεβαιώσῃ τὸν ἀπὸ τοῦ βασιλέως, πεισθεὶς εἰς τὰς διαβολὰς, κατὰ πρὸ αὐτοῦ βουλεύεται. Ὁ Μανουὴλ, ὅστις ἐγένωσκε

ἀγαθὴν τοῦ Θεοφίλου ψυχὴν, ἐγένωσκεν ὄμως καὶ τὰ ἀνεξάντλητα τῆς περὶ αὐτὸν ἐπικρατοῦσης μοχθηρίας καὶ πανουργίας μηχανήματα, ἐθεώρησε φρόνιμος νὰ δώσῃ τόπον τῇ ὀργῇ, καὶ διὰ προσωρινῆς ἀποδημίας, νὰ καταστήρῃ ποθητοτέρων μὲν τὴν ἐν τῇ αὐλῇ κλίθρον αὐτοῦ, ἀπρὰλαστῆσαν δὲ τὴν ἐν αὐτῇ μέλλουσαν διατριβήν. Ὁθεν, ἐξελθὼν λάθρα τῆς πόλεως καὶ ἐπὶ τῶν δημοσίων ταχυδρομικῶν ὄχημάτων, ἔβη μὴ δὲ καταδιωχθῆ, ἐκπομπῶν τὰς ἰγνύας τῶν ἵππων, τοὺς ὁποίους ἠλλάσαν εἰς πάντα σταθμὸν, ἐφθάσε μέχρι τῶν συνόρων τῆς Συρίας. Ἐκείθεν δὲ ἀναγγέλλει εἰς τὸν Καλίφην, ὅτι, φυγῶν τὴν ὀργὴν τοῦ ἰδίου βασιλέως, προσπίπτει εἰς τὸν μέγαν κυριάρχην τῆς Ἀσίας, ἐάν μόνον δὲν ἀναγκασθῆ νὰ μεταβάλῃ πίστιν καὶ νὰ πολεμήσῃ πρὸς τὸν Θεοφίλον. Ὁ Μοτασέμ, ὅστις ἐγένωσκε τὴν ἀνδρείαν τοῦ Μανουὴλ, ἀρκούσι εἰς τὸ νὰ ἀφαιρῆται ἀπὸ τοῦ ἀντιπάλου τοιαύτην στρατηγὸν καὶ ἀναλογισάμενος ὁπόσον δύναται νὰ γρημισέσῃ αὐτὸν κατ' ἐχθρῶν ἄλλων, ἐσπευσε ν' ἀποδείξῃ τοὺς προτεινόμενους ὄρους καὶ μετὰ βασιλικῶν τιμῶν ἐδεξάθη τὸν φυγάδα.

Μετ' ὀλίγον συνέβη εἰς Χορασάν κατὰ τῶν Ἀράβων ἀποστασία. Ὁ Μανουὴλ προτίνει εἰς τὸν Μοτασέμ νὰ ἐπιτραπῆ αὐτῷ ἢ κατατρόποις τῶν ἐχθρῶν τούτων, καὶ ἐπὶ τούτων, νὰ μὴ δαθῆ εἰς αὐτὸν στρατός; ἄλλος εἰμὲ μόνος οἱ παρὰ τοῖς Ἀραβὶ διαπελοῦντες Ἕλληνας αἰχμάλωτοι, ὑποσχεθεὶς, ὅτι οὐδεὶς αὐτῶν θέλει ὠφεληθῆ ἀπὸ τὴν περιστάσιν αὐτῆν ἢνα φύγῃ. Ἐπιτυχῶν δὲ τοιοῦτοτρόπως τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν ὁμογενῶν καὶ εὐκαρίαν τοῦ νὰ ἐξακολοθησασιν γυμναζόμενοι οὗτοι περὶ τὸν πόλεμον καὶ νὰ κατασταθῶσι ποτὲ χρησιμώτεροι εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα, ἐνίστασεν ἐπανειλημμένως καὶ ἐχείρωσε τελευταίον τοὺς στασιαστὰς ἐκείνους, εἰς ὃ οὐ μὲν μικρὸν συνετέλεσε καὶ ἡ καταπλήξις αὐτῶν, διότι ἰσον ἀίρη; ἐνόπιον τῶν ἐχθρῶν, τῶν ὁπίων ἢ ἐνθουμασία καὶ ὁ ὁσλισμός, καὶ ἡ γλώσσα, καὶ ἡ τοῦ στρατοῦ ἐξέλλαγή, καὶ ὁ τρόπος τοῦ πολεμεῖν ἦσαν ὅλιως αὐταῖς ἀγνωστα. Δὲν περιωρίσθη δὲ ὁ Μανουὴλ εἰς τὴν κατατροπωσιν τῶν περὶ τὸν Ὄζον ποταμὸν καὶ τὴν Κασπίαν θάλασσαν ἐκείνων στασιαστῶν; ἀλλὰ ἀπῆλθε τὰς χώρας ἐκείνας καὶ ἀπὸ πολλῶν ἀγρίων Θηρίων, τὰ ὅποια, ἐμβυαλόντα εἰς αὐτὰς ἀπὸ τῶν παρκακίμων ἐρήμων, πλείστην εἶχον ἐπαγάγει ζηνίαν.

Ἐν τούτοις ὁ Θεοφίλος ἐβλήθη διὰ τὴν στέρετην τοῦ φίλου ἐκείνου, καὶ εὐεργέτου, καὶ συγγενεῶς, καὶ συμβούλου σοφωτάτου. Ὁθεν ἀπεφάσιτε νὰ ἐπιτύχη εἰς παντὸς τρόπου τὴν ἐπάνοδον αὐτοῦ καὶ συνεννοήθῃ περὶ τοῦ δυσχεροῦς αὐτοῦ πράγματος μετὰ τοῦ Ἰωάννου Γραμματικῶ. Ἡ δυσκολία ἦτο πῶς νὰ φθάσῃ ἢ διαμήνους τοῦ βασιλέως εἰς τὸν Μανουὴλ, μὴ κινουμένης τῆς ὑπονομίας τῶν Ἀράβων. Ἀνετέθη δὲ τὸ ἔργον εἰς ἐπιτήδειόν τινα μοναχόν, ὅστις, λαβὼν σχῆμα ἐπάϊτου, μεταβαίνοντας, εἰς τὴν Ἰερουσαλήμ, χάριν προσκυνήσεως, διήλθεν οὕτως ἀπαρατήρητος ἄπασαν τὴν μικρὰν Ἀσίαν, μετέβη εἰς τὴν Συρίαν, καὶ, φθάσας εἰς Βαγδάτιον, ἐπλησίασε τὸν Μανουὴλ, ἐνεχείρησε αὐτῷ τὴν τε χρυσοῦλον ἐπι-

στολὴν τοῦ αὐτοκράτορος καὶ, πρὸς πλείονα τῶν γραφομένων διαβεβαιώσιν, σταυρῶν τὸν ὄπισθον ἐγένωσκεν ὁ Μανουὴλ φερόμενον ὑπὸ τοῦ Θεοφίλου ὡς ἐγκόλιον. Ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἐπιστολῆς τοῦ βασιλέως ἐκείνου, τὸν ὅποιον οὐδέποτε εἶχε παῖσαι τοῦ νὰ θεωρῆ ὡς υἱόν, ἢ ἀνάμνησις τῶν οἰκτιρῶν, ἢ συνειδήσεως τοῦ κατῆκοντος, ἐκίνησεν εἰς δάκρυα τὸν Μανουὴλ. Ἡ στήθη, ὅτι κερὸς ἦτο νὰ καταλίπῃ τὴν ἐπισφαλῆ θέσιν εἰς τὴν εὐρίσκειτο, ἢ πρὸς τὸν Θεοφίλον πεποθῆεις τοῦ οὐδέποτε εἶχεν ἐκλείψαι; ἀλλ' ὁ πόθος τῆς πατρίδος, ὅστις τότε μάλιστα ἀποβαίνει ἰσχυρότερος ὅταν μακρυνθῶμεν ἀπὸ αὐτῆς, ἀνέβλυσε ἤδη τοσοῦτον σφάραγος εἰς τὴν καρδίαν του, ὡστε ἐνόησεν, ὅτι, καὶ ἂν προσέκειτο νὰ γίνῃ ποτὲ ὕψμα βουδουργίας τιδῆ, προτιμώτερον ἦτο νὰ ἀποθῆναι ἀδικούμενος ἐν τῇ οἰκίᾳ ἢ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ τιμώμενος. Ἰερολύθη; λοιπὸν ἀπὸ τῆς πρὸς αὐτὸν εὐνομίας καὶ πίστειος τοῦ Καλίφου, διεκοίνωσεν ἡδὲ πρὸς αὐτὸν, ὅτι, ἂν καὶ ἐπιμένῃ μὴ θέλων νὰ πολεμήσῃ πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς, μαθὼν ὅμως, ὅτι οἱ προσηγορικὸι αὐτοῦ ἐχθροὶ, οἱ πορὰ τῷ Θεοφίλω αὐτὸν συμφοραντίσαντες, εὐρίσκονται εἰς Καππαδοκίαν, παρακαλεῖ νὰ τῷ ἐπιτραπῆ στρατός τις, ἢνα, διὰ τῆς καταστροφῆς αὐτῶν, οὐ μόνον τὴν ἰδίαν ἐκδικήσῃν κήσῃ, ἀλλὰ καὶ τῷ εὐεργέτῃ αὐτοῦ προσφέρει ἀξιολογῶν ὑπηρεσίαν καὶ διὰ νὰ καλύψῃ ἐτι μᾶλλον τὸ ἀλήθεις αὐτοῦ βούλευμα, πλείονα δὲ νὰ παράσχῃ εἰς τὸν Μοτασέμ ἀσφάλειαν, προτίνει νὰ ἀνατεθῇ ἢ ἡγεμονία τῆς στρατείας ταύτης, εἰς αὐτὸν τὸν υἱὸν τοῦ Καλίφου, τὸν νέον Οὐατέκ. Ὁ Μοτασέμ, μηδὲμίαν λαβὼν ὑπόνοιαν, δέχεται τὰ προτεινόμενα. Ὁ δὲ Μανουὴλ, ἔμα φθίσιος εἰς τὰ σύνορα τῆς μικρᾶς Ἀσίας, διαμηνύει λάθρα εἰς τὸν στρατηγὸν Καππαδοκίας περὶ τοῦ ἀλήθους αὐτοῦ σκοποῦ, τὸν σημαεῖο τὸπον τινὰ ὅπου ἔμαλλε μετ' ὀλίγον νὰ φθάσῃ μόνος, ἀποχωρηθεὶς τοῦ λοιποῦ στρατοῦ, καὶ παραγγέλλει νὰ τοποθετήσῃ εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον ἀφανῶς πως στρατιωτικὴν μοῖραν ἰκανὴν νὰ τὸν φρουρήσῃ ἐν ἀνάγκῃ. Ἐνόησι, ἔμα πλησιάζει εἰς τὸ ὁρισθῆν μέρος, διατάσσει νὰ κατασκηνώσῃ ὁ στρατός, αὐτὸς δὲ μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Καλίφου, ἀναχωρεῖ ὡς ἐπὶ κυνήγιον. Γενόμενος δ' ἐγγύς τῶν περιμενούτων αὐτὸν ὁμογενῶν, κατησπάσθη τὸν Οὐατέκ καὶ μετὰ δακρύων, ὅ ἀπιθε, ὅ τὸν εἶπεν, ὅ ἀπιθε τῶν τέκνων, πρὸς τὸν πατέρα σου; ἐγὼ δὲ ἀπελεύσομαι πρὸς τὸν ἐμὸν βασιλέα καὶ κύριον. Διασωθεὶς δ' ἐκείθεν εἰς τὴν βασιλεύουσαν, οὐ μόνον τὰς προτέρως ἀνέλαβε τιμὰς, ἀλλὰ καὶ μεζώνων ἐτι ἠξιώθη, ἀναχωρηθεὶς μάλιστα καὶ δαμῆστικας τῶν σχολῶν ἦτοι ἀρχηγός; τῆς βασιλικῆς φρουρᾶς.

Δὲν ἐκινδύνευσεν δὲ ἀπὸ τοῦ φθάνου καὶ τῆς διαουρησίας τῶν αὐλικῶν ὁ Μανουὴλ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁ Θεοφίλος, ὡς θέλομεν ἰδεῖ κατωτέρω, καὶ, πρὸ τούτου, ἑτεροῦ τις ἀνὴρ, μνήμης ἀξίος, διότι ἢ περὶ τούτου ἱστορία συνδέεται μετὰ τὴν ἀπόπειραν τὴν ὑπὸ τοῦ Θεοφίλου γενομένην πρὸς τὴν τῆς Σικελίας ἀνάκτῃσιν.

Τῆς νῆσου ταύτης τὸ πλείστον κατειχετο ὑπὸ τῶν Ἀράβων ἀπὸ τῶν χρόνων Μιχαὴλ τοῦ Τραυλοῦ, τοῦ

πατρὸς τοῦ Θεοφίλου. Ἐπὶ τοῦ βασιλέως ἐκείνου, ἐν ἔτει 827, Πύρρημιός τις, τουρμάρχης ἂν κατὰ τὴν Σικελίαν, ἀγαπήσας μοναχὴν τινὰ, ἀπήγαγεν αὐτήν. Οἱ δ' ἀδελφοὶ τῆς νέας, ἐλθόντες πρὸς τὸν Μιχαὴλ, διηγήθησαν τὴν συμφορὰν τὴν ὅποιον ἐπαθον, καὶ ὁ βασιλεὺς διέταξε τὸν στρατηγὸν τῆς νήσου νὰ ἐξετάσῃ τὸ πρᾶγμα, καὶ, ἂν ἔχεται ἀλήθεια, νὰ βίνοκοπήσῃ τὸν ἐνοχον, κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ νόμου. Ὁ Εὐφρήμιος, μαθὼν τὴν ἐκδοθεῖσαν κατ' αὐτοῦ διαταγὴν παραλαμβάνει τὸ ὑπ' αὐτοῦ τεταγμένον στρατιωτικὸν σῶμα καὶ τινὰς ἄλλους τουρμάρχας, οἵτινες ἀπεφάσισαν νὰ ἀπολοκυθίσωσι τὴν τύχην του, καὶ, καταφυγῶν πρὸς τοὺς ἐν Τύνιδι Ἀγλαβίτας (σελ 65), ὑποσχέθη εἰς τὸν ἡγεμόνα αὐτῶν νὰ τῷ καθυποτάξῃ πᾶσαν τὴν Σικελίαν καὶ νὰ τῷ δώσῃ φόρου πολλοὺς, ἐὰν ὁ ἡγεμὸν οὗτος ἀναγνώσῃ τὸν φυγάδα, βασιλέα Ῥωμαίων καὶ παράσῃ εἰς αὐτὸν βοήθειάν τινα, πρὸς ἀπαγῆν τοῦ ἀξιώματος τούτου. Οἱ Ἀραβες ἐδέχθησαν τὴν πρότασιν, καὶ παρεπέμφθησαν τὸν Εὐφρήμιον μετὰ πλείων ἑκατὸν, καὶ μυρίων πεζῶν, καὶ ἑπτακασίων ἵππέων, καταβάλλοντι τὰ Βυζαντινὰ τῆς νήσου στρατεύματα καὶ κυριεύουσι πολλὰς αὐτῆς πόλεις. Μετ' ὀλίγον δολοφονεῖται ὁ προδότης Εὐφρήμιος, ἔχουσαν τῶν Συρακουσῶν, ὑπὸ δύο Ἕλληνων, ἀλλ' αἱ Ἀραβες ἐξακολουθεῖσι τοὺς πρὸς κατακτησὴν τῆς νήσου ἀγῶνας καὶ γίνονται τῶν κείνου κύριοι μεγάλου αὐτῆς μέρους, ὥστε ἕκαστος μόναι αἱ Συρακουσῆαι, μετὰ ἀξιολόγου τιμῆς περιοχῆς, ἀντιέχον ἔτι εἰς τοὺς ἄλλοφίλους, οἱ δὲ Βυζαντινοὶ, ἀπὸ τῆς μεγαλοπόλεως ταύτης ὁρμώμενοι, δὲν ἔπαυσαν, ἐπὶ τε τοῦ Μιχαὴλ καὶ τοῦ Θεοφίλου, ἀναχαιτίζοντες τὴν ὄρμην τῶν Ἀράβων καὶ ἐνίστε ἀφαιρεθύντες ἀπὸ αὐτῶν μέρος τῆς κατακτηθείσης γῆρας. Ἐπὶ Μιχαὴλ Β', τοῦ Θεοφίλου, ἡ ἀμυνα ἀπέβη ἀσθενεστέραι, καὶ ἐπὶ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος, ἐν ἔτει 880, διὰ τῆς ἀλώσεως τῶν Συρακουσῶν, ἀπόλωσαν οἱ Βυζαντινοὶ ἐξ ὀλοκληροῦ τὴν νήσον.

Ἄλλ' ὁ Θεόφιλος, καὶ περ δεινῶς ὑπὸ τῶν ἐν Ἀσίᾳ Ἀράβων περισπώμενος, ἐπεχείρησε καὶ τῆς Σικελίας τὴν ἀνάκτησιν, κατ' αὐτὸ ἐκείνο τὸ ἔτος 815, καὶ ὁ συνέβη ὁ προσκετελεὶς κατὰ τὴν Καταβολικὴν ἀγῶν. Ἀνέβησε δὲ τὴν ἀρχηγίαν τῆς ἐκστρατείας εἰς Ἀρμένιον τινὰ νέον ὠραῖον τῷ εἰδει, καλούμενον Ἀλέξιον, ἐπικαλούμενον δὲ Μουσελέ. Οἱ Βυζαντινοὶ χρονογράφοι δὲν περιγράφουσι τὰ κατ' ἕκαστα τοῦ ἐπιχειρήματος τούτου· φαίνεται ὅμως, ἐπιπέθη λόγου ἄξιον, διότι ὁ Ἀλέξιος; Μουσελέ ἐτιμῆθη μεγάλως ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, καὶ ἐκλήθη τὸν φθόνον τῶν αὐλικῶν. Ἄλλ' ὁ Θεόφιλος ἐτίμησεν τὴν καλίαν τῶν ἀνθρώπων τούτων κατὰ τὸν συνήθη αὐτοῦ τρόπον, ἀυξάνων δηλαδὴ τὴν πρὸς τὸν ἀδικουμένον εὐνοίαν· ἀνεδείξεν αὐτὸν πατρίμιον, ἀνθύπατον, ἔπειτα δὲ καὶ μάγιστρον. Καὶ οὐδ' εἰς τὰ πάντα ἠρέσθη, ἀλλὰ, συζεύξας αὐτὸν μετὰ τῆς νεωτέρως αὐτοῦ θυγατρὸς Μαρίας, ἀνηγόρευσε αὐτὸν Καίσαρα, καὶ, ἐπειδὴ υἱὸν δὲν εἶχε, παρέσχεον οὔτως αὐτῷ τὴν πικροτάτην τῆς εἰς τὸν θρόνον διαδοχῆς. Βενεζάνθον ἐκορυφώθη ἡ ζήλοτυπία τῶν ἄλλων μεγα-

στάνων, οἷτινες, πάντα λίθον ἦδη κινήσαντες ἢ ἀλλοτρῶν τοῦ Ἀλεξίου, τοποῖτον ἐντέχνως κατεσκευασὴν τὴν συκοφαντίαν αὐτῶν καὶ τοσαῦτα διεκωλύσαν, περὶ τοῦ ὅτι ὁ νέος ἐκείνος ἐπιβουλεύεται τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοφίλου καὶ ὅτι προσεχῶς πρόκειται τὸ ἄλλα νὰ κατακυριεύσῃ τὸ θῆτα, ὡς λέγει ἡ βυζαντινὴ χρονογραφία, ὥστε ὁ Θεόφιλος, καὶ τοὶ μὴ τῷ ὁμῆμοι, συνέλαβεν ὅπως ὑποσῆας τινὰς. Ὅθεν, θεώρησε φορῶνμον ν' ἀπομακρύνῃ ἐπὶ τινὰ χρόνόν Μουσελέ, καὶ, διορίσας αὐτὸν στρατηγὸν καὶ δοῦκα τῆς Σικελίας, τὸν ἐπέμψεν αὐτοῖς εἰς τὴν ἑσπέρων ἐκείνην, διὰ νὰ συμπληρώσῃ τὴν ἀνάκτησιν τοῦλάχιστον νὰ διασώσῃ τὰ ἀνακτηθέντα ἐπιπέθη τῶν. Ἄλλ' ἡ μαχητρία τῶν ἐσπέρων τοῦ Ἀλεξίου ὁ περιηκολούθησε καὶ εἰς ταύτην τὴν ἀποδομίαν, ἐπὶ πέντε ὄλας ἔτη, δὲν ἔπαυσε νῆας χαλαρῶς συκοφαντίας. Σικελιώται τινες παραπεισθέντες ἤθον εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀνήγγειλαν τῷ βασιλεῖ, ὅτι ὁ Ἀλέξιος, ἐπαναλαμβάνων τὸ ἐπιχειρημα τοῦ Εὐφρημίου, συνεννοεῖται λάθρα μετὰ τῶν εὐκατηνῶν ἐν συκοφαντίᾳ, τῇ ἐπικουρίᾳ αὐτῶν, τῆς ἀρχῆς. Κατὰ δυστυχίαν τοῦ Ἀλεξίου, ἡ σύζυγος ὁ τοῦ Μαρίας ἀπέθνηκεν ἐν τῇ μεταξὺ τούτῳ, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐγέννησεν υἱόν, ὀνομασθέντα Μιχαὴλ καὶ τὸ τοῦ πάππου ὄνομα. Ὁ Θεόφιλος ἀπέδειξε μὴ τὴν ἀγάπην ἣν ἔστρεψε πρὸς τὴν θυγατέρα ἐκείνης περιηκορυφώσας πολυτελῶς τὴν λάρανκα ἐν ἡ κατεπὶ τὸ λέψανον αὐτῆς, καὶ, διὰ λελαξυμένων ἐπιπέθη ἐξ ὁμῶν, δούς προνόμιον αὐτῆς ταῖς ἐπιπέθησας εἰς ἄλλ' ἀπ' ἑτέρου, ἐπειδὴ ἑβράγη οὕτω ὁ γενεϊκὸς δεσμός, ὅστις συνήπτεν αὐτὸν μετὰ τοῦ Ἀλεξίου καὶ ἡ τοῦ υἱοῦ γέννησις, ἀφαιρέσασα ἐκ μέρους τῆς ἐπιπέθη κληρονομίας τοῦ θρόνου ἐλπίδας τῆς Ἀλεξίου, ὁμοκαλήθει ἀναδείκνυσι τὰς ἀπιδιδίμην εἰς τούτων ἐπιβουλάς, ὁ Θεόφιλος ἐξώκειλεν εἰς μὴ τῶν ὀλίγων ἀδικῶν πράξεων ὅσα κατασπίλωσεν ἀπαγοῖον μὲν καὶ ὀξύ, ἀλλὰ τοσοῦτον ἄλλοις ἀπὸ τῆς βέβαια τῆς ζωῆς του. Διότι, πέμψας εἰς Σικελίαν τὸν ἀρχιεπίσκοπον Θεόδωρον, τὸν ἐπιλεγόμενον ἠρθίνον, προσεκέλευσε τὸν Ἀλέξιον νὰ ἐπανεῖλθῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὑποσχεθείς αὐτῷ ἀστυλίαν, καὶ, ἐπιπέθη τῶν λόγων, παραδοὺς τῷ ἀπεσταλμένῳ ἰδίῳ φυλακτόν. Ἄλλ' ἅμα πιστεύσαντος αὐτῷ πρὸς ἐλθόντος, διέταξε νὰ μεταγινῶθῃ ὡς ἀντιπερὶ καὶ νὰ φυλακισθῇ, ἐδήμεισε δὲ τὰ κτήματα αὐτοῦ. Οἱ χρονογράφοι προσθέτουσι καὶ ἄλλο τι δεινότερον βεβαιούσιν ὅτι, ἐπελθόντος μετ' ὀλίγον τοῦ βασιλέως εἰς Πλαχέρνας, ὁ ἀρχιεπίσκοπος, ὅστις ἐδύρασε καὶ ἡσχαλλε διὰ τὴν παράβασιν ἐκείνην τῶν λόγων του, προλαβὼν ἕστη ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστήριου ἐνδεδυμένος τὴν ἱερατικὴν στολήν, καὶ ὅτε ὁ θεὸς ἔσφιξε φωνῆ μεγάλη· Ἐντεινε καὶ κατευσῶν καὶ βένελευε· ἔνεκεν τίνος, ὦ βασιλεῦ; ὁ δὲ βασιλεὺς βαθεῖς τὴν παρισταμένην σύγκλητον, ἀπὸ τῆς ἐνδειξῆς ἠθέλησε ἀληθείας καὶ πρᾶστος καὶ δικαιούσας· ὁ δὲ, « καὶ ποῖα δικαιοσύνη ἐν σοί, ὅτι θεός ἐστὶ

γράφον· λόγον Ἀλαξίῳ δὲ ἔμοῦ οὐκ ἐβούλαξες τοῦτον; » Ὁ δὲ βασιλεὺς ὀργισθείς ἐξήγαγεν αὐτὸν βυβαίως τοῦ θυσιαστηρίου καὶ πληγὰς ὄχι ὀλίγας ἐπιπέθη, ἐξώρισεν. Τῇ διήγημα ὁμως γίνεται ἀπίθανον ἀπὸ τῶν μετέπειτα ὑπὸ τῶν αὐτῶν χρονογράφων ἱστορουμένων. Διότι λέγουσιν, ὅτι, παρὰ γινόμενου μετ' οὐ πολὺ τοῦ βασιλέως ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, καὶ τοῦ Ἰωάννου Γραμματικοῦ, ὅστις ἦτο τότε πατριάρχης ἤδη, ἐλέγχσαντος αὐτὸν, ὁ Θεόφιλος ἀνεχώρησεν ἀπὸ τῆς ἐξορίας τὸν ἀρχιεπίσκοπον μετὰ παρκαλήσειος· καὶ ἐπειδὴ ὁ Θεόδωρος ἐπεώρησεν αὐτὸν ἀνάξιον τῆς ἱερωσύνης δι' ἣ ἐπαθεν, ὁ βασιλεὺς διώρισεν αὐτὸν οἰκονόμον τῆς μεγάλης ἐκκλησίας καὶ οὐδ' εἰς τούτο ἠρέσθη, ἀλλὰ καὶ τὸν Ἀλέξιον ἐμβαλὼν ἐν φυλακῇ, ἀπέδωκεν αὐτῷ τὴν περιουσίαν καὶ ἐν τῇ ἔιχεν. Ὁ ἀνθρώπος αὐτός, ὅστις ἀπὸ εὐτελοῦς καταστάσεως εἶχε προαχθῆ εἰς τὸ τοῦ Καίσαρος καὶ τὸ τοῦ γερμεῖο τοῦ αυτοκράτορος ὑπατοῦ ἀξίωμα, ἔπειτα δὲ ἐβίβη εἰς τὰ σκότῃ τῆς φυλακῆς, ἣδη, ἐπανελθὼν εἰς τὸν κόσμον, ἀφήσασεν αὐτὸν, καὶ ἀπεπέσσε νὰ μὴ δεχθῆ τὴν ἀστυλίαν ἐκείνην εὐνοίαν τῆς τύχης διὰ νὰ ἀποφύγῃ τοῦ λοιποῦ καὶ πᾶσαν καταδρομήν. Ὅθεν, ἂν καὶ ὁ αυτοκράτωρ, συναισθανθείς τὴν ἀδικίαν τὴν ὅποιον ἐπραξε, τὸν παρεκέλευσε θερμῶς νὰ μείνῃ εἰς τὴν αὐλήν καὶ ἠνεώξεν εἰς αὐτὸν ἐκ νέου τὸν θυσιαστήριον τῶν χαρίτων του, ὁ Ἀλέξιος ἀνεχώρησεν εἰς τὸ κατὰ τὴν Χρυσόπολιν βασιλικὸν μοναστήριον, τὸ ὅποιον ἀφιόρισεν αὐτῷ ὁ Θεόφιλος, προσθείς καὶ δύο ἔτερα, τὸ τοῦ Βυρῶος καὶ τὸ κατὰ τὴν Ἑλλάδα. Βραδύτερον δὲ ἔκτισεν οὐ μακρὰν τοῦ χωρίου ἐκείνου καὶ ἴδιον μοναστήριον, ἐν ᾧ κατέλυσε τὸν βίον. Ἀθλιὸν δὲ εἶναι, ἐὰν υἱὸς αὐτοῦ ἡ συγγενῆς ἦτο ὁ ἄλλος ἐκείνος Ἀλέξιος Μουσελέ, ὅστις, Ἀρμένιος ὢν ἐπίσης τὸ γένος, ἔδοκίμασεν ἀλληλοδιαδόχως, ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, τὴν λαμπροτέραν θύρα καὶ πικροτέραν τύχην.—Ἡ εὐλάβεια ἣν ἔδειξεν ὁ Θεόφιλος πρὸς τὸν πατριάρχην καθίστασιν ἀπίθανον τὴν ἀποδιδόμενῃ αὐτῷ ὡς πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Θεόδωρον ἀγριότητα· ἀλλ' ὅπως ἴσως, ἢ παρὰ πάντων ὁμολογουμένα μετάνοια διὰ τὴν προσγειομένην εἰς τὸν Ἀλέξιον ἀδικίαν καὶ οἱ ἀγῶνες τοὺς ὅποιους κατέβαλεν ἵνα ἐπανορθώσῃ αὐτὴν μαρτυροῦσιν, ὅτι ἡ εὐγενῆς ἐκείνη ψυχῇ, ἂν καὶ ἐθλοῦτο ἐνίστε ὑπὸ τῶν νεφῶν τῆς περιστοιχιζούσης αὐτῆς μαχητρίας, τάχιστα ἀνελάμβανε τὴν φυσικὴν αὐτῆς λαμπρότητα.

Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, κατ' ἣν ὁ Θεόφιλος ἠγωνίζετο εἰς τὰ πέρατα τῆς μικρᾶς Ἀσίας πρὸς τὸν Καλίφην τοῦ Βαγδατίου, ἀντεπέλασε δὲ πρὸς τοὺς Ἀραβὰς τῆς Τύνιδος ἐν Σικελίᾳ, ἐφρόντιζε νὰ ἐξασημάλῃ καὶ ἀπὸ βορρᾶ τὰ σύνορα τοῦ κράτους, τὰ ὅποια ἀδιαλείπτως ἐκινδύνευον ἀπὸ τῶν ἀλλεπαλλήλων καταβάσεων, ὅσους ἐξέχευεν εἰς τὴν ἀνατολικὴν Εὐρώπην ἢ μέση Ἀσία. Οἱ Πετασενγοὶ ἢ Πατοιακίται, ἔθνος βάρβαρον καὶ ἀγνωστον μέχρι τότε, κατοικοῦν δὲ μετὰ τῶν ποταμῶν Ῥά (Βόλγα) καὶ Δάκιος (Ἰαξ), πολλαπλασιασθέντες, ἤρχισαν νὰ φαίνωνται εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ταγάδος καὶ

νὰ ἀπειλῶσι τὸν Κιρμέριον Βόσπορον, τὸν ὅποιον κατεῖχον οἱ Χαζάραι, οἵτινες καὶ αὐτοὶ ἄλλοτε ἐξώρησαν ἄγριοι ὑπὸ τῶν παρολίων τῆς Κασπίας. ἀλλ' ἔδη εἰς εἰρηνοκωτῆρας ἐπώρουν διατέλουσαν πρὸς τοὺς Βυζαντινοὺς σχέσεις, καὶ ἐπεμψαν τότε πρῶτος εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐπικαλούμενοι τὴν ἐπικουρίαν τοῦ αυτοκράτορος κατὰ τὸν νεωστὶ ἐκείνου ἀνατεῖλαντος ἐχθροῦ. Ὁ Θεόφιλος ἐπέμψε τέσφ μάλλον ἀναγκαῖον νὰ μὴ κωφεύσῃ εἰς τὴν αἴτησιν ταύτην, ὅσα κατεῖχε καὶ αὐτὸς τὴν πόλιν Χερσῶνα ἐν τῇ Κιρμερίᾳ Βασπόρῳ. Ὅθεν ἐπέμψεν αὐτοῖ, μετὰ δυνάμειος ἰκανῆς, τὸν σπαθαροκανδιδάταν αὐτοῦ Πετροῦσαν, τὸν ἐπὶ νομαζόμενον Καματερὸν, ἔστεις, ἀναπέλευσε τὸν Τάναϊν μέγρι τινός, ἐκτισεν αὐτοῖ, τὴν συμπαράξει καὶ τῶν Χαζάρων, εἰσορῶν ὄχρων, ὀνομασθέν Σάρμελ, ἔπερ ἐστὶ μῆριν εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν βαρβάρων τούτων λευκὸν αἰκῆμα καὶ αὐτοῖ μὲν κατέλυσε φρουρὰν μόνιμον τριακασίων Χαζάρων, ἐπανελθὼν δὲ εἰς Χερσῶνα, ἔγραψεν εἰς τὸν αυτοκράτορα, ὅτι ἀνάγκη νὰ κατασταθῇ καὶ εἰς τὴν πόλιν ταύτην, πρότερον ὑπὸ τῶν ἰδίων πολιτῶν διοικουμένην, στρατηγὸς Βυζαντινός· καὶ ὁ Θεόφιλος, ἐγκρίνας τὴν πρότασιν, διώρισεν αὐτὸν τούτων τὸν Καματερὸν στρατηγὸν Χερσῶνος, παγιώσας οὕτω πρὸς τὸ μέρος ἐκείνο τὴν Βυζαντινὴν ἐξουσίαν.

Κατὰ δὲ τῶν ἐν Ἀσίᾳ Ἀράβων ὁ Θεόφιλος, οὐ μόνον ἐκ τοῦ συστάδην, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ μάλῃς ἀγωνιζόμενος, ὑπεκίνησε, μετὰ τὴν καθοδὸν τοῦ Μανουῆλ, δεινὴν τινὰ ἐν Περσίᾳ στάσιν καὶ ἣδη θεωρῶν αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ ἐμφυλίου τούτου ἀγῶνος περισπασμένους, ἐπεχείρησε, τῷ 837, τὴν μεγαλύτεραν καὶ εὐτυχεστέρην τῶν στρατιῶν αὐτοῦ. Διότι ἐμβάλλει τότε, μετ' ἄνδρῶν δεκακχιμυρίων, ἐντὸς τῆς Συρίας αὐτῆς, κείρων καὶ πορθῶν τὴν χώραν, προεδάμνει μέχρι τοῦ Βυφράτου, κυριεύει καὶ λεηλατεῖ τὴν πρωτεύουσαν τῆς Κομμαγηνῆς, τὴν πατρίδα τοῦ Λουκιανοῦ, τὸ Σαμόσατα, κείμενα παρὰ τὴν δυτικὴν τοῦ ποταμοῦ ὄχθην, ἔπειτα δὲ πολιορκεῖ τὴν Σωζόπετραν, ἑτέραν τῆς Κομμαγηνῆς πόλιν, ἐν ἣ εἶχε γεννηθῆ ὁ καλίφης. Ὁ Μοτασάιμ, θεωρῶν κινδυνεύουσιν τὴν πατρίδα αὐτοῦ καὶ μὴ δυνάμενος νὰ δρᾶμῃ εἰς βοήθειάν τῆς, γράφει πρὸς τὸν Θεόφιλον, παρακαλὼν νὰ ἐπεσθῇ πόλεως, ἧτις, κατ' αὐτὴν ἀσινμος οὐσα, δι' αὐτὸν ἦτο ἱερά. Ὁ Θεόφιλος δὲν ἦτο βεβαίως ἀπειτιμίδειος νὰ ἐκτιμῆσῃ καὶ νὰ σεβασθῇ τὸ αἰσθημα τὸ ὑπαγερεῦσαν εἰς τὸν καλίφην τὴν αἴτησιν ἐκείνην· ἀλλ' ὁ ἀγῶν δὲν ἦτο μετὰ τῶν δύο ἀνθρώπων, ἐριζόντων περὶ πολιτικοῦ τίνος ἀπλῶς συμφέροντος, μὴ καταθλίβουτος τὰ ἀμοιβαία αἰσθηματα τῆς φιλικότητος καὶ εὐπροσηγορίας· δὲν ἦτο οὐδὲ μετὰ τῶν ἑθνῶν δύο, ἀλλὰ μετὰ τῶν δύο ἀντιθέτων ἠθασκευμάτων, μετὰ τῶν ἀναιμνήσεων ὀλεθρίων, καὶ προδικίων φθορῶν, καὶ τιμῆς περιουρισμένης, καὶ ἀπειλουμένης ἰσχύος· ἦτο ἐνὶ λόγῳ, ὁ ἀγῶν μετὰ τῶν αἰσθημάτων ἀσπόνδων καὶ ἀμειλῶν. Τούτου ἕνεκεν, ὁ Θεόφιλος δὲν ἐπέκρουσε τῶν δεήσεων τοῦ καλίφου· ἔξεναντίας· ἐπιτεθευόμενος νὰ θλίψῃ πικροτέρως τὸν ἀντίπαλον, δὲν περιερίσθη εἰς τὸ νὰ ἐκπαλιολήσῃ τὴν Σωζόπετραν, ἀλλὰ

κατέβαλεν αὐτὴν εἰς ἔδραρον, καὶ ἐσφάζει μὲν τοὺς ἄνδρας, τὰς δὲ γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα ἐξηνδραπόδισεν. Ἐνταῦθεν δὲ προεχώρησε μέχρι τῆς παρά τὸν Γίγριν ποταμὸν Μελιτινῆς· καὶ μέγαν ἐπιχαλῶν εἰς τοὺς Πρωαμεθωνοὺς ὄλεθρον, οὐκ ὀλίγους δὲ ἀνακομισίμενος αἰχμαλώτους, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν βασιλεύουσαν.

Ἄλλα τὸ κατόρθωμα τοῦτο ὑπῆρξεν τὸ τελευταῖον εὐτυχὲς γεγονός τῶν ἀδικειῶν αὐτῶν ἀγῶνων· ποικίλα ἐπιτελικὰ καὶ ἐξωτερικὰ αὐτυχήματα κατέβλησαν τὰ τελευταῖα τῆς βασιλείας τοῦ Θεοφίλου ἔτη ἐπήγγαγον τὸν πρόωρον αὐτοῦ θάνατον καὶ νέαν προέβλεπον ἀπόδειξιν, ὅτι ἡ εὐφυΐα καὶ ἡ ἀρετὴ ἀνδρός ἐνδὸς δύναται μὲν νὰ πηλασῇ μέχρι τινός πρὸς τὴν πολιτικὴν καὶ θεολογικὴν διαίτησιν, πρὸς τὴν διοικητικὴν καὶ οἰκονομικὴν παραλίσιον, πρὸς τὰ ἀσυνάρτητα συστατικὰ στοιχεῖα, πρὸς τὴν ἡθικὴν καὶ ὑλικὴν ἐξηχημένην ἔθνησαν ὅλου, ἀλλὰ δὲν δύναται ἐπιτέλους νὰ κατισχύσῃ τῆς πυκνῆς ἐκείνης τοσοῦτων συμφορῶν φάλαγγος.

Ὁ Θεόφιλος, ἐπανερχόμενος ἀπὸ τῆς τελευταίας αὐτοῦ ἐκστρατείας, εἶχε παραγγείλει τὸν Θεόφρονον νὰ ἀνηγάγῃ τὰ στρατηγεύμενα ὑπ' αὐτοῦ Περσικὰ στρατεύματα εἰς τὴν ἐν Πηλαγονίᾳ Σινώπην, ὅπου διέτριβον συνήθως ἐν καιρῷ πολεμικῆς ἀπραξίας, καὶ νὰ ἐπανέλθῃ αὐτὸς ἐν τάξει εἰς Κωνσταντινούπολιν. Οἱ ἐπίκουροι ἐκείνοι, τῶν ὁποίων τὸ πλῆθος εἶχε κατὰ μικρὸν συμπεσοῦν, ὡς προείπομεν, εἰς τριμυρίους ἄνδρας, ἅμα φθίσαντες εἰς Σινώπην, ἐστατίσαν. Ἐργὸν ἴσως, διότι καθυστέρει ἡ πληρωμὴ τῶν μισθῶν αὐτῶν; ἢ διότι, ἀκούοντες τοὺς ὁμιλοῦντας ἐν τῇ πατρίδι αὐτῶν ὑπὲρ ἀνεξήγητος ἀγωνίζομένων, ἑαυτοὺς δὲ θεωροῦντες ἀπ' ἐκείνων κερχωρισμένους καὶ ἀποκεκλεισμένους, ἐνόησαν, ὅτι ὁ Βυζαντινὸς βασιλεὺς οὐδέποτε ἐιλικρινῶς ἐμελέτησε τὴν ἀνορθώσιν τοῦ Περσικοῦ κράτους, ἀλλὰ ἤθελε μόνον, διὰ προσκαίρων στάσεων, νὰ περιπέσῃ τοὺς Ἀραβίας, ὡς ἀπλοῦς δὲ μισθοφόρους νὰ μεταχειρίζεται τοὺς καταφυγόντας πρὸς αὐτὸν Πέρσας, καὶ ἀπεφάσισαν ἐπομένως, καταστήσαντες βασιλεῖς ἴδιον, νὰ ὀργανώσιν οἰκοθεν εἰς βοήθειαν τῶν ὀμνήτων; Ὁπωσδήποτε, τὰ τάγματα ἐκείνα ἐστασίασαν καὶ ἀνεκήρυξαν τὸν Θεόφρονον βασιλέα. Ὁ χρηστός ἀνὴρ ἀποποιεῖται τὴν τιμὴν ταύτην, ἀναμνησκέει εἰς αὐτοὺς τὰς εὐεργεσίας τοῦ Θεοφίλου, καὶ ὑποδεικνύει τὰς δεινὰς τοῦ πολέμου συνέπειας. Ἄλλ' αὐτῇ μάλιστά αὐτὴ ἡ ἀπειλὴ ἐξαγγιῶναι αὐτοὺς ἐπὶ μάλλον, φοβηθέντας, ὅτι, στασιασάντας ἀπαξ, οὐδεμίαν ἔχουσιν νὰ ἐλπίσωσι συγγνώμην. Ὅθεν ἐπιμένουσιν εἰς τὴν ἀπόφασιν αὐτῶν, καὶ τότε ὁ Θεόφρονος διαμνησθεὶς εἰς τὸν βασιλέα τὰ ἐν Σινώπῃ γενόμενα, τὴν διαβεβαίει περὶ τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ πίστεως, ἀλλὰ συγχρόνως τὸν ἐξηγεῖ, ὅτι ὁ μόνος τρόπος τοῦ νὰ παύσῃ τὸ κακὸν, εἶναι τὸ νὰ δουθῇ ἀμνηστία εἰς τοὺς ἀμαρτήσαντας. Ὁ Θεόφιλος ἐπέσθη, ἐπέταξε συγγνώμην διὰ τὰ τελεσθέντα, καὶ ἡ ἀτάσας ἐκείνη διελύθη· ἀλλὰ διὰ ἐξ αὐτῆς προέκυψαν δυστυχήματα. Ὁ βασιλεὺς ἐθαύρασαν εὐλόγως ἀναγκαζομένον νὰ μὴ διατηρήσῃ τοῦ λοιποῦ ἠνωμένα εἰς πάμμα ἐν τὰ τάγματα ἐκείνα, ἀλλὰ διατάξε νὰ διασπαρῶνται

οἱ ἐπίκουροι οὗτοι εἰς τὰ διάφορα θέματα ἢ τοὶ εἰς ἐπαρχίας τοῦ κράτους, ἀνὰ διεξιλλοὺς εἰς ἑκάστην καὶ νὰ συγχωνευθῶσι μετὰ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν. Ἐὰ δὲ τούτου οἱ Πέρσαι, ἀποθῆκόντες τὴν ἐκείνην τῆς εθνικότητος αὐτῶν, καὶ τὸ γενναῖον ἠνθια ὑπὲρ οὐ ἠγωνίζοντο, καὶ τὸν ἴδιον τρόπον ἢ πολεμείν, πολλὸν ὀλιγώτερον χρήσιμοι ἀπέβησαν τοὺς Βυζαντινοὺς. Ἄφ' ἑτέρου, οἱ ἐχθροὶ τοῦ Θεοφίλου νέαν ἔλαβον πρόφασιν συκοφαντικῆς κατακτοριώσαντες ἐπὶ τέλους βραδύτερον νὰ κατασφύσωσι τὸν γενναῖον ἐκεῖνον ἄνδρα.

Ταῦτα δὲ πάντα ἦσαν τόσῳ μάλλον δευρὸν καὶ καλῆς δὲν ἦτο δυνατόν νὰ λησμονήσῃ τὴν καταρῆν τῆς Σωζοπέτρας, ὥστε ὁ πρὸς αὐτὴν Ἀραβίας ἐμελλε νὰ ἀποβῇ μετ' ὀλίγον ὑπέροπος ἐπισημασθῆς. Ἰσχυροὶ εἰς αὐτὸ τὸ κατὰ πόδας ἔσται Ἰσοτὰσσῆμ, καταβάτων τελευταῖον τὴν Περσικὴν πλιν, ἀπεφάσισεν νὰ ἐκδικηθῇ τὴν προσγενομένην οἰκτίρησιν μὲ τὸν τρόπον ὅπως ἀνατολικόν, ἀπυθιδίων δὲ ἀλλὰ τὰ ἴσα εἰς τὸν Θεόφρονον καὶ καταστρέφον τὸ Ἀμῆριον, ἐξ οὗ εἶλκε τὸ γένος ὁ τοῦ βασιλεως τοῦτου ἴσας, πόλιν κειμένην εἰς τὸ ἀνατολικώτατον τῆς Ἡρασίας, παρὰ τα σύνορα τῆς Γαλατίας, καὶ οὖσαν πρὸς τὴν μεγίστην, καὶ πολυανθρωποτάτην, καὶ πλουσιωτάτην τῆς μικρῆς Ἀσίας. Ἐπὶ δὲ τούτῳ συνεχροῖται στρατὸν οἷον, διὰ τὸ πλῆθος καὶ τὴν παρασκευασμένην καλῆν κερὰ καίρου δὲν εἶχον συγκροτήσῃ δὲ συνέλειτο ἐκ 220,000 ἀνδρῶν, ἐν οἷς, ἐὰν πωσὶ σωμαμε τοὺς Ἀραβίας χρονογράφους, ὑπῆρχον 130,000 ἰσπεῖς ἢ στρατολογία ἐξετάθη εἰς τὴν Παυλῶν τὴν Φοινίκην, τὴν Κοίλην Συρίαν, τὴν Πηλαγονίαν, τὴν Αἴγυπτον, καὶ, πρὸς καταρτισμὸν τοῦ πλῆθους τούτου, ἐδαπανήθησαν δεκακχιμύρια λίτραι χρυσῆς τὰς ὁποίας ὁ Ἄγγελος ἱστορικὸς Γιββών λέγει ἴσως μιν πρὸς τέσσαρα χιλιάδων ἑκατομμύρια. Ἢ ἐκεῖσε τεῖξ ἐκείνη ἐλαθε χαρακτηριστὴ ἀληθοῦς σταυροφῆς διότι ἐπὶ τῆς ἀσπίδος ἐκάστου στρατιώτου ἐπιγράφῃ ἡ λέξις Ἄμῆριον· ὁ δὲ ὅλος στρατὸς, εἰς διὰ τῆς διαιρέσεως σώματα, καὶ διὰ διαφόρων ἐμβολῶν ἀποδιδόναι εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν, διεστάθη νὰ συγκεντρωθῆς ἰς Ταρσὸν τῆς Κιλικίας. Διὰ τὴν ἀναγκαίαν τὴν πρὸ μακρόν αὐτῶν, ὁ Θεόφιλος ἀντεπεξῆλθε μέχρι τοῦ Ἐρζουλίου, πόλεως τῆς Ἡρασίας, τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ ἀπεχούσης ἀπὸ τοῦ Ἀμορίου. Ἐνταῦθα πολλοὶ ἠσυνεβοούλευσαν νὰ ἀποφύγῃ τὸν ἐκ τοῦ συστάθη γῶνα πρὸς τοὺς Σαρακηνούς, καθὰ ἀσυγκρίτως τὸ ἦγε πολυαριθμότερους ὄντας, καὶ νὰ ματαιωσῇ τὸ κύριον σκοπὸν τοῦ ἐπιχειρήματος αὐτῶν, μετακτῆν τοὺς ἐν Ἀμῆρῳ ἄλλοθῶν καὶ καταλείπων ἐρημον τὴν πόλιν. Ἄλλ' ὁ Θεόφιλος, ὅστις τί ἐστι δειλία ἀπὸ γνώριζεν, ἐπιβαλὼν σιωπὴν εἰς τὰς ἀγεαὶς ἐκείνας συμβουλὰς, διατάξε νὰ παρασκευασθῇ ἢ πόλις ἐξίσχυαν, διώρισε φρούραρον αὐτῆς ἑνα τῶν ἐπιφανέτων στρατηγῶν του, τὸν πατρικίον Ἄλιον, καὶ ἠεν κεν αὐτῷ δύνανται ἀποχρῶσαν καὶ τοὺς ἀρτίους ἢ στρατοῦ ἀξιωματικούς, ἐν οἷς καὶ τὸν γνωστὸν ἦς εἰς ἡμᾶς Θεόδωρον τὸν Κρατερόν. Ὁ καλὴς ἦτο

ὄν, ἀπεφάσισεν νὰ καταβάλῃ τὸν Θεόφιλον, πρὶν ἢ ἐπιχειρήσῃ τὴν πολιορκίαν· καὶ ἀποσπᾶσας ἐπὶ τούτῳ ἀπὸ τοῦ ὅλου στρατοῦ 60,000 ἀνδρῶν, ἐπεμψεν αὐτοὺς κατὰ τοῦ βασιλεως, λόγῳ μὲν τάξας ὑπὸ τὸν υἱὸν Οὐάτεκ, ἔργῳ δὲ ἡγεμόνα αὐτῶν καταστήσας τὸν Τούρκον Ἀφίν, ὅστις, καλούμενος ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν χρονογράφων Γουνδῆ, ἦτο ὁ ὀνομαστότερος καὶ ἐπισημότερος τῶν Μουσουλμάνων στρατηγῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ εἶχε πρὸ μικροῦ διατρέψῃ περὶ τὴν καταστολὴν τῆς Περσικῆς στάσεως. Τὸ πλείστον τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς ταύτης συνέλειτο ἀπὸ τῶν ὑποτέλων τότε τῆς Ἀραβίας Ἀρμενίων, ἀλλὰ τὸ κράτιστον αὐτῆς μέρος ἀπέστειλον μύριοι Τούρκοι ὑπὸ τὸν πολυθεώρητον ἐπ' ἀνδρεία Μάρκον τῆς Μελιτινῆς τεταγμένους. Ὁ Οὐάτεκ καὶ ὁ Ἀφίν, ἀφῶν ἐκυρίευσαν τὴν Μυστᾶν τῆς Καππαδοκίας καὶ τὴν ἐν Γαλατία Ἀγμύραν, ἦλθον καὶ ἐστρατοπέδωσαν κατὰ τὴν Δαζήμονα, εἰς αὐτὰς τὰς πόλεις τῆς Ἡρασίας.

Ὁ βασιλεὺς, πληροφρονηθεὶς ὅτι ἐπέρχεται ἐπ' αὐτὸν μοῖρα ἀξίολογος τοῦ ἐθνικοῦ στρατοῦ, προεχώρησεν ἀμέσως μετ' ὅλους τῆς δυνάμεως, τῆς ὁποίας τὸ κύριον μέρος ἀπέστειλον ἐπὶ οἱ μὴπω διασπαρῆτες Πέρσαι. Πλησιάζοντας δὲ εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν πολεμίων, ἀνέβη, μετὰ τῶν ἐπισημοτέρων ἀξιωματικῶν, εἰς λόφον τινὰ, ἵνα ἐπισκοπῇ ἐκεῖθεν τοὺς ἐχθρούς, καὶ πεισθεὶς ὅτι ἦσαν ἀνώτεροι τὸ πλῆθος, ἐσκέφθη περὶ τοῦ προκτεῖου. Ὁ Θεόφρονος προέτεινε πάλιν νὰ ἐπιτεθῶσιν διὰ νυκτὸς καὶ εἶχεν ἤδη συμφωνίαν τὸν Μανουῆλ· ἄλλοι ὁμοῦ ἀντέστησαν εἰς τὴν γνώμη ταύτην καὶ μετὰ τούτων συνετάχθη ὁ βασιλεὺς, ὅστις δὲν ἠγάπα, ὡς εἶπομεν, τὰς νυκτομαχίας. Ὅθεν τὴν ἐπιούσαν, ἅμα ἀναταίλαντος τοῦ ἡλίου, ἀρξάμενος τῆς μάχης, κατ' ἀρχάς οἱ Βυζαντινοὶ ἠνάγκασαν τὸ πλείστον τοῦ Ἀραβικοῦ στρατοῦ νὰ τραπῇ εἰς φυγὴν. Ἄλλ' οἱ Τούρκοι, ἐπιμένοντες καὶ χροῶμενοι τόξοις, τὰ ὁποία ἦσαν ὡς εἰ ἀκόντια ἰσχυρά, τὸσαῦτα ἐπέχραγον φθῶραν εἰς τοὺς ἀτάκτως ὀπισθοῦν ἐπὶ τὴν καταδίωξιν ἠρμήσαντας ἀντιπάλους, ὥστε οἱ, μὴ δουληθέντες ἐπὶ τέλους ν' ἀνθέξωσιν εἰς τὴν φοινίκην ἐκείνην χυλαῖαν, ἐκλινον τὰ νῦτα, καταλιπόντες τὸν βασιλέα, μετὰ μόνων τῶν τῆς αυτοκρατορικῆς φρουρᾶς καὶ τῶν Περσῶν, οἵτινες ἐνέμειναν ἀγωνιζόμενοι καὶ ἤθελον βεβαίως καταστραφῇ ἅπαντες, ἐὰν δὲν ἐπέφρατο νυξ καὶ συγχρόνως βροχὴ, ἣτις ἐποίησε χαλαρὰς τὰς νεύρας τῶν Τούρκων καὶ κατέπαυσε τὴν χροῆσιν τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου αὐτῶν ὕπνου. Ὅθεν ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἠδυνήθησαν νὰ ἐκχωρήσωσιν εἰς τὸ στρατόπεδον, τὸ ὁποῖον εἶδρον ἐγκαταλειμμένον ὑπὸ τοῦ λοιποῦ στρατοῦ. Ἄλλ' ἐνταῦθα συνέβη ἕτερον δυστύχημα, τὸ ὁποῖον ἀποδεικνύει πόσον ἐπισφαλὲς εἶναι ἡ χρῆσις ξένων στρατευμάτων, ὅσοι πιστά, ὅσοι γενναῖα καὶ ἄν ὦσιν. Ὁ Μανουῆλ, ἐπισκεπτόμενος τὴν νύκτα ἐκείνην τὰς φυλακάς, ἦκουσεν ἢ ἐνόμισεν ὅτι ἦκουσε τοὺς Πέρσας βουλευομένους νὰ παραδώσωσιν τὸν βασιλέα εἰς τοὺς Ἀραβίας καὶ νὰ συνδιαλλαγῶσι μετ' αὐτῶν ἐπὶ τῇ βρω τούτῳ. Τρέχει λοιπὸν ἔντρομος πρὸς τὸν Θεόφρονον καὶ κετεοῦε αὐτὸν νὰ φύγῃ ἄνευ ἀνέκουλῆς, μετὰ λογαδίων· τινῶν. Ἄλλ' ὁ βασιλεὺς,

ὅστις πολὺ ὀλιγώτερον ἐφείθετο τῆς ἰδίας ζωῆς ἢ τῆς τοῦ ἄλλου στρατοῦ καὶ ἐβλεπεν ὅτι, ἐὰν τὸ λεγόμενον ἦτο ἀληθές, ἡ ἀναχώρησις του ἤθελεν ἐκθέσει εἰς τὸν ἐσχάτον κίνδυνον τὴν αυτοκρατορικὴν φρουρᾶν, δὲν ἤθελσε νὰ φύγῃ, εἰπὼν « πῶς ἐστὶ τοῦ τοσοῦτου λαοῦ ἡ σωτηρία, ἑμοὶ προσμεινάντων; ». Ὁ Μανουῆλ ἐπέμεινε λέγων, « αὐτοὶ μόνον ἐστέ, βασιλεῖ, τὸ πύλοισθαι ἐκ θεοῦ· οἱ δὲ ταχίως τὰ κατ' αὐτοὺς διοικησοῦσιν. » Ὁ Θεόφιλος ὁμοῦ δὲν ἐπέσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τοῦ· εἰδικῶς του καὶ μάλις περὶ ὄλεθρον ἀπῆλθεν εἰς Χιλιόκοκκωμο, ὅπου εἶχε διασωθῆ ἢ ἄλλοι στρατὸς καὶ ὅπου ἐθῆσαν μετ' ὀλίγον ἢ τὴ βασιλικὴ φρουρά καὶ οἱ Πέρσαι. Οἱ πρῶτοι ἀπὸ τοῦ πεδίου τῆς μάχης τὴν προτεραιαν φυγόντες στρατηγοὶ, ὅτε εἶδον ἐπανερχόμενον τὸν βασιλέα, ἐλθόντες εἰς προὔπαντῆσιν του, ἀνέκραξαν ὅτι εἶναι ἀνάξιος τοῦ ζῆν, ἀφῶν καταλείπων τὸν ἡγεμόνα ἐν τοιοῦτῳ κινδύνῳ, καὶ γυνώσκοντες τὰ ζῆν, κατέθεσαν αὐτὰ εἰς τοὺς πόδας του. Ὁ Θεόφιλος τοὺς παρεμύθησαν, εἰπὼν « εἰ γῶσιστωμαι ἐκ θεοῦ, σωθήσεσθε καὶ υμεῖς ἀγωνιζόμενοι κατὰ τῶν ἐχθρῶν. » Ἄλλ' ἦτο πρόβαλον, ὅτι στρατὸς, συγκεῖμενος ἀπὸ στοιχείων ἐτερογενῶν μεταξὺ τῶν ὁποίων τοσαῦτα ὑπῆρχεν ἀφορμὴ δυσπιστίας ἢ τοῦλάχιστον δυσμενείας· ἐπὶ δὲ ἀναγκισθεὶς νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς ἐλαχίστην μοῖραν τῆς πολυαριθμοῦ ἐθνικῆς δυνάμεως, δὲν ἤδυνάτο πλέον νὰ ἐμπυδίσῃ αὐτὴν ἀπὸ τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ κυρίου σκοποῦ της, ἦτο ἀπὸ τῆς τοῦ Ἀμορίου πολιορκίας.

Ἰσχυροὶ, ὁ καλὴς, ἅμα μαθὼν τὸ κατόρθωμα τοῦ υἱοῦ παραγγέλλει αὐτὸν νὰ ἐπέλθῃ εἰς τὸ Ἀμῆριον, πρὸς ἢ ἐπορευθῆ ἦδη καὶ αὐτὸς μετὰ τοῦ κυρίου στρατοῦ. Ἀμφοτέροι δὲ φθίσαντες ἐκεῖ ἐν ἀρχῇ Ἀυγούστου τοῦ 838 ἔτους, περιχωρακώθησαν καὶ ἤρχισαν τὴν πολιορκίαν. Ἡ ἀμχανία τοῦ Θεοφίλου ἦτο δεινότατη· ἐβλεπε τὸν τόπον τῆς γεννήσεως τῶν πατέρων του κινδυνεύοντα· ἐβλεπεν ἑαυτὸν ἀδυνατοῦντα πλέον νὰ δώσῃ αὐτῇ χεῖρα βοήθειας· καὶ, τὸ δεινότερον, ἠσθάνετο, ὅτι αὐτὸς, διὰ τῆς κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος ἐπιμονῆς του περὶ τὴν καταστροφὴν τῆς Σωζοπέτρας, προσεκάλεσε τὴν ἀπειλομένην συμφορᾶν. Ὅτι τῆς παραδόξου τῶν ἡγεμόνων τύχῃ! Ἄν ἐν αὐτοῖς συγκεφαλαιοῦται ἡ τιμὴ ἢ ἀπὸ τῶν καταρτισμάτων ἔθνους ὅλου προσγειομένη, ἐν αὐτοῖς ἀποκομφοῦται καὶ τὸ δνεῖδος τὸ ἀπὸ τῶν αὐτυχημάτων τοῦ ὅλου ἔθνους προσερχόμενον· ἂν ἡ εὐφροσύνη τῶν ὁμοίων αἰσθάνονται ἕνεκα τῆς κοινῆς εὐπραγίας ἔχῃ πρὸς τὴν εὐφροσύνην ἐνὸς ἐκάστου τῶν κατ' ἰδίαν πολιτῶν, ὅν λόγον ἢ ἡδονὴν τοῦ ἀριστοεργήσαντος ἀρχιτέκτονος πρὸς τὴν ἡδονὴν τῶν μυρίων ἐργατῶν, ὅσοι, διὰ τῆς ἀφανῶς αὐτῶν ὑπουργίας, συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀνεγερσιν τοῦ λαμπροῦ οἰκοδομηματος, τὸν αὐτὸν λόγον ἔχει καὶ ἡ Ὀλίσις, παραβαλλομένη πρὸς τὴν ἕνεκα τῆς κοινῆς δυσπραγίας Ὀλίσις ἐνὸς ἐκάστου τῶν ἰδίᾳ πολιτῶν. Τὸ δὲ φανερότερον, ὅ κατ' ἰδίαν ἄνθρωπος ἠδύναται νὰ ἀποβλέψῃ ἀγέρωχος πρὸς τὴν δυσμενῆ τύχην καὶ ἀτάραχος νὰ ὑποστῇ τὰς πληγὰς αὐτῆς, διότι ἐπὶ τέλους δὲν ἔχει νὰ θυσιάσῃ ἐμῆ ἑαυτόν, περὶ οὐ εἰς οὐδέν· ὀφείλει λόγον. Ὁ ἀρχὼν δὲν δύναται, διότι

ἀπὸ αὐτοῦ ἐξαρτᾶται ἡ σωτηρία μυριάδων ἀνθρώπων. Ὁ ἄρχων οφείλει νὰ ταπεινωθῆ ἐνώπιον τῆς τύχης, νὰ καθικετεύσῃ αὐτήν, νὰ ἐξευμενίσῃ αὐτήν, διότι αὐτὸς, πολλὰκις μόνος, προεκέλευσε τὴν ὄργην τῆς, καὶ πολλὰκις αὐτὸς μόνος δύναται νὰ κἀμῆ τὴν ὄργην ταύτην. Ὅποια ἐριννύες ἀγανακτικῆς καὶ ἀισχύου, σπαράττουσι τὰς ψυχὰς, τὰς εἰς τοιαύτας περιπέτειας περιελθούσας! Ὅποια ἐργῶνος μεταξὺ τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς ἀτομικῆς ἀξιοπρεπειᾶς πάλῃ! Ὁ ποῖαν δὲ φθορὰν δὲν πρέπει νὰ ἐπιφέρῃ ἀγωνία τοιαύτη εἰς τὰς κατατροχόμενας ὑπ' αὐτῆς ἐκείνας κροδίτες! — Ὁ Θεοφίλος, ὑποχωρήσας μὲχρι Δουρουλαίου μετὰ τὸν εὐκρίθιμον, τὸν νεοκλήσιον, τὸν ἐκλελυμένον αὐτοῦ ταγματῶνα, ἐνόησεν, ὅτι ἄλλος τρόπος τοῦ νὰ σώσῃ τὸ Ἄμοριον δὲν τὸν μένει, εἰμὴ αἱ δικπραγματεύσεις καὶ αὐτὸς ὁ κατὰ τὴν προκηγούμενον ἔτος τοσοῦτον ἐπιμόνος ἀποκρούσας τὰς αἰτήσεις τοῦ Μισασιᾶ, ἐπεμψέν ἤδη πρὸς τὸν καλλίφην πρέσβει, καὶ δῶρα, καὶ αἰτήσεις περὶ διαλύσεως τῆς πολιορκίας. Ἄλλ' ὁ καλλίφης ἐνεθυμῆτο τὴν ὕβριν, εἶχεν ὁμῶς ἐδίκαιον, καὶ ἀρῶν ἐμυκτηρίσε, διακωμῶδησεν, ἐξουθενήσας τὸν Θεοφίλον ἐνώπιον τῶν πρεσβείων του, ἀντιπῆσας ἀπαντήτως, ἐκράτησε τοὺς ἀποσταλέντας εἰς τὸ στρατοπέδον, διὰ νὰ γίνωσιν αὐτῶνται καὶ μάστιγες τῶν γινομένων.

Ἡ πολιορκία ἐν τούτοις ἀπέβη ὑπὲρ ποτε ἄξυτάτα. Ὁ Ἄμοριος στρατὸς ὑποδραβεθὲν εἰς διάφορα σώματα, τὰ ὅποια, ἐξ ὑποκμοιβῆς ἀκαταπαύστως ἐπιτιθέμενα, ἔπρεπον ἐπὶ τέλους νὰ θανάτωσι τὰς δυνάμεις τοῦ εὐκρίθιμου φρουρῆς. Ἄλλ' ὁ Ἄετιος ἦτο γενναῖος καὶ ἐπιτηδέσιος ὁ στρατὸς ἐκ λογῶν ἀνδρῶν συγκείμενος καὶ ἀφωσιωμένος εἰς αὐτόν. ὁ ἄρχων, περὶ τῶν ὄλων τὸ φρούριον ὄχι μόνον, φθδεσθὲν δὲ τὸ Ἑλληνικὸν πῦρ καὶ ἡ πολιορκητικὴ τῶν Ἀράβων τέχνη ἤμι μὲγάλῃ. Ἡ πολιορκία αὕτη διήρκει ἡδὴ ἐπὶ ματαίῳ πεντήκοντα ἡμέρας ἐβδομήκοντα χιλιάδες ἐχθρῶν εἶχον πρὸς τῶν ἀκλονήτων ἐκείνων ἐπάλλεσιν ἢ ἀθυμία τοῦ στρατοῦ, ὁ ἐπερχόμενος χαιμῶν, καθίστων τὴν υποχώρησιν ἀπαραίτητον ἢ τύχη, ἡ τιμωρήσασα τὸν Θεοφίλον διὰ τὴν ἀγέρωχον αὐτοῦ ὑπερφίαν, ἐφαίνετο θίλλουσα νὰ τηρήσῃ τὴν ἐπὶ τῆς καὶ νὰ ταπεινώσῃ τὸν Μισασιᾶ, διὰ τὴν οὐδὲν ἦτον ἀυθάρδη αὐτοῦ προσπέσειαν, ὅτε ἡ αἰσχυρὰ προδοσία ἐνὸς ἀνθρώπου μετέβαλεν αὐτὸς καὶ φρικτικῶς τὴν ὕψιν τῶν πραγμάτων. Μὲς τῶν καταστικῶν, Βοηθίτζης καλούμενος, λαζῶν δυσρέσκεϊν τὰ ἀπὸ τοῦ στρατηγῶν, διεμήνυσεν εἰς τοὺς ἐχθρούς, διὰ γράμματος προσημαθέντος ὑπ' αὐτοῦ εἰς τέλος, ὅτι εὐχεσθῶς δύνανται νὰ γίνωσι κύριοι τῆς πόλεως, ἐὰν ἐπέλθωσιν εἰς τινεὺς ἀθηνεστέρους τῶν λοιπῶν πύργους τοῦ τείχους, διακρινόμενοι τῶν ἄλλων κατὰ τοῦτο, ὅτι ἀνωτὴν μὲν αὐτῶν ἐφίσταται θαλάσιον λιθίνον, ἐξωθεν δὲ λέων ἐκ μαρμαῶρου, ὑπέσχετο δὲ νὰ παρευρεθῆ καὶ αὐτὸς εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην, ἵνα εὐκολίῃ τὴν εἰσόδον τῶν ἐχθρῶν. Τοῦτο καὶ ἐγένετο κατὰ τὴν ἀμείως ἐπομένῃν νύκτα. Οἱ Σαρακηνοὶ, εἰσπλάττοντες εἰς τὸ φρούριον διὰ τῆς προδοσίας τῆς αὐτοῦ, ἐπέσπεσαν, ἐν τῇ πρώτῃ τῆς μενίκης αὐτῶν

παρρησῶν, σφαγὴν φοβερὰν, καὶ πόταμοι ἀλλήλικῶν κατέκλυσαν τὴν δυστυχῆ πόλιν, ὅτε ὁ Μισισίφης, θέλων νὰ διατηρήσῃ καὶ ζωντανὰ τινὰ μεμείρα του κτορθώματος καὶ τῆς ἐδίκαισως αὐτῆς διέταξε νὰ φευσθῶσι τῶν λοιπῶν κατοίκων καὶ νὰ παγγῶσιν αὐτοὺς αἰχμαλώτους. Ἄλλὰ συγγνώμην δέξατο νὰ ἐάλωσι πῦρ εἰς ἀπαντα τὰ κτίρια, καὶ τῶν ἑσπερίων μετέβαλε τὴν πόλιν ἐκείνην, ὅτι ἡ μικρὴ ἦτο ἡ ἀκμαιοτέρα τῆς ὅλης μικρᾶς Ἀσίας. Οὕτως δὲ συμπληρωθέντος τοῦ ἀκαισίου αὐτοῦ ἔργου καὶ τῆς ἐπὶ τῶν ἀσπίδων ἐπιγεγραμμένης ἐπιλήσεως μὴ ψευθεῖται, παρήγγειλε νὰ περιεργάσῃται πρέσβει τοῦ Θεοφίλου ἐπὶ τοῦ ἐλασίου αὐτοῦ ἀποταφίσου, ἵνα ἴδωσιν αὐτοῖς ὁμοίαν τὴν γενήσασαν καταστροφὴν καὶ ἐρήμωσιν καὶ ἔπειτα, καλεσθεὶς αὐτοὺς ἐνώπιόν του, τοὺς παρήγγειλε νὰ ὑπάγωσι εἰπωσιν εἰς τὸν κύριόν των, ὅτι θεωρεῖ ἐξωφλημὴν τὸ χάρις τὸ ὅπιον εἶχεν ἀναλάβει πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τα οὕτως ἐπερῶν εἰς τὴν Σιζήσπετραν.

Ἄλλὰ ἐμελλε ὁ μὲν ἄρχιος νικητὴς νὰ κινδυνῆσῃ μετ' ὀλίγον, ἐν τῷ μέτῳ αὐτοῦ τοῦ θριάμβου πρὸς τὸν ἐσχάτον κίνδυνον καὶ νὰ διδασθῆ (ἐὰν ὁ ἀρχίας διδάσκατος τούτου) ὅπῃ ἢ μείζιστη εὐαγγελία συνορῶναι μὲ τὴν μείζιστην συμφορῶν, ὁ δὲ Θεοφίλος νὰ λάβῃ ἐσχάτην τινὰ, ἀλλ' ἐπιβουλήσας ὁ παρρησῶν ἀρτήτων τῶν ἀνδρῶν τοὺς ὅποιους ἀπέλασε, βαρύνῃ ἔτι κατέστησε τὴν ἡδὴ τοσοῦτον βαραίαν ὀλίγην Γράκοντα χιλιάδες αἰχμαλώτων, ἐν οἷς ἦτο ὁ στρατηγὸς Ἄετιος καὶ ὁ Θεοφίλος Κρατερός, παρρησῶν τὸν νικηφόρον Καλλίφην, ἐπανερχόμενον εἰς τὴν πρῶτον αὐτοῦ, τὸ Βαγδάτιον. Ὁ Μισασιᾶνικὸς στρατὸς διήρκει μὲν καὶ βαθεῖαν, καὶ αὐχμηρὰν κοιλιάδα, καὶ ὑπὸ δὴ τῆς ἀρρήτου εἰς ἐσχάτην πρῶτη ἀμνηστίαν καὶ ἐκλυσιν οἱ δέσμοι αἰχμαλώτων ἐβασανίζοντο βεβαίως ἀπὸ τοῦ αὐχμοῦ ἐκείνου μὴ ἀλάστον ἐπίσης ὕσον καὶ οἱ περὶ αὐτοὺς φέροντο ἀλλ' ἐβραζεν εἰ αὐτοῖς δίψα ἰσχυροτέρα τῆς ἡμετέρας ἐκείνης, ἢ δίψα τῆς ἐλευθερίας, καὶ ὑπὸ τῆς ἐπιβουλῆς τῶν ἐχθρῶν, θραύουσι τὰ δεσμὰ αὐτῶν, ἢ πάζουσι τὰ ὄπλα ἀπὸ τὰς κεχυμένους τῶν Σαρακηνῶν χεῖρας, φονεύουσι μὲγα αὐτῶν πλῆθος καὶ ἔβησαν ἐπιτύχει τὴν ἀπελευθέρωσιν, ἐὰν ὑπάρξει λογικὴς μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν ἀπειραρῶν ἡμετέρων πάλων. Αἱ πυκναὶ ὁμοῦ τοῦ Μισασιᾶνικοῦ ἰσχυρὰ φάλαγγες, θεωροῦσαι τὸν ἐσχάτον κίνδυνον καὶ ἔβησαν καταβαλοῦσαι σπουδῆν, κατώρθωσαν τελικῶς νὰ παρρησῶσιν, καὶ εἰς ἀληθῆ ἀγγέλιον σπαθῶν καὶ ὄλων συμπίπταντες τοὺς ἀπληκτισμένους ἐκείνους ἄνθρώπους, νὰ ἀποπλάσωσιν αὐτοὺς. Οἱ ῥωμαῖοὶ καὶ τολμηρότεροι ἐκ τῶν ἀδαμάτων τούτων αἰχμαλώτων, εἰς ἕξ χιλιάδας συμποσούμενοι, ἐκαρταρῶσαν παρρησῶντα οἱ δὲ λοιποὶ ἐδραμεύθησαν αὐτῶν.

Ὁ Θεοφίλος ἐν τούτοις ἠγωνία οὐχὶ πόσον διὰ τὴν παρατεινομένην βίασαν τοσοῦτων γενναίων ἀνδρῶν καὶ, ἐλπίζων, ὅτι ὁ καλλίφης, κορδαίος τῆς

κρίσιν του, θέλει φανῆ ὀλιγώτερον ἀμελίχως, νέους ἐπέμψεν πρὸς αὐτὸν πρέσβεις, προτεινόντας τὴν ἐπὶ ὀλιγώτῃς λύτρους καὶ ἐπὶ τῇ ἀποδοσῇ ὄλων τῶν Ἀράβων αἰχμαλώτων, ἀπελευθέρωσιν τοῦ Ἄετιου καὶ τῶν συντρόφων του. Ἄλλ' ὁ Μισασιᾶ εἶχεν ἀληθῶς ἀποθηριαθῆ ὑπὸ τῆς εὐτυχίας του περιβύρισε καὶ ἐνέπαιξε τοὺς πρέσβεις ἀπήτησεν, ἐκτός τῶν Μισασιᾶνικῶν, τῶν εἰς χεῖρας τοῦ Θεοφίλου περιπεσόντων, νὰ τὸν παραδοθῆ καὶ ἡ καρδία τοῦ Πέρσου Ναζάρ, ὅστις, διατελέσας εἰς τὸν ἀρχηγῶν τῆς τελευταίας στάσεως, εἶχε καταρῶναι εἰς τὸν βασιλεῖα ἐκείνου ἀπήτησε νὰ τὸν παραδοθῆ ὁ Μικνούλης, τοῦ ὁποῦ δὲν ἠδύνατο νὰ χωνεσθῇ τὸν φανακισμόν καὶ ἐνόησε μὲν, ὅτι ὁ ἀντίπαλός του δὲν ἦτο δυνατόν νὰ δεχθῆ ἀξιώσεις τοιαύτας χωρὶς νὰ ἀτιμάσῃ ἑαυτὸν, ἀλλὰ, ὡς ἐν εἰσοδομῆσιν νὰ ἀνοίξῃ εἰς τὰς ἐλπίδας του καὶ αὐτὴν τὴν πύλην τῆς ἀτιμίας, ἀποπέμψων τοὺς ἀποσταλέμενους, τοὺς εἶπεν, ὅτι τὰ χρήματα εἶναι ὀλίγα. Ἐτί ἔγεινον, ἐπρόβλεψεν, οἱ θεσμοὶ ἐκείνοι, τῶν ὁποῦ τῶν τοσοῦτον λαμπρῶν δειγμάτων μὲς ἔδωκεν ἢ ἀπώσας τοῦ Ἰωάννου Γραμματικοῦ πρεσβεῖς; Ὁ βασιλεὺς σὺς διὰ νὰ ἀναλάβῃς τοσοῦτους γενναίους αὐτοῦ ὑπηκόους, μὲ προτείνει χρήματα ὀλιγώτερα τῶν ἄλλων κατεσπατάλευσε, διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν κεισοδοσίαν του! Ἄς μᾶλλον, ὅτι, καὶ ἐν ἤθελε μὲ στελεῖαι δι' ἕνα ἕκαστον τῶν αἰχμαλώτων ὅσα λύτρα δι' ὅλους ὁμοῦ προσηρῆναι νὰ καταβάλῃ, πάλιν δὲν ἤθελεν δεχθῆναι τοὺς ἀπελευθέρωσας.

Ἡ ἐν ἀρχῇ μὲν ἦτο, ἡ καταστροφὴ τοῦ Ἄμοριου, ἡ σφαγὴ τῶν ἑξακισχιλίων γενναίων ἐκείνων ἀνδρῶν, ἡ καίριος τραθεῖσα φιλοτιμία, ἡ συναισθησις τοῦ ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν τοῦ νὰ παραδοθῆ τὸ πρὸς ἐπανάθωσιν αὐτῆς, ὅλα αἱ συμφοραὶ αὐταὶ διὰ τὰς ὁποῖας οἱ ὀλιγῶσι τοῦ Θεοφίλου, οἱ ἄλλοτε αὐτὸν τσακίς νικηφόρον χαιρετίσαντες, ἀπέδωκαν ἤδη εἰς αὐτὸν τὸ ἀείποτε Ὀλιβερόν, ἀλλ' εἰς ἡγεμόνα μάλιστα πικρότατον ἐπινοήσαντο τοῦ δυστυχούς, αἱ ῥαδιουργίαι τῶν εἰκονολατρῶν, περὶ ὧν θέλομεν μετ' ὀλίγον ὁμιλήσει, καὶ οἵτινες δὲν εὐστυτέλλοντι νὰ ἀποδίδωσι τὰ ἀτυχήματα ἐκεῖνα εἰς τὴν θέσιν δίκην, ὅσα ταῦτα εἶχον ἤδη κατασπαράξῃ τὴν εὐγενῆ ἐκείνην ψυχὴν ἀλλ' ἡ ἰδέα τῶν βλαπτικῶν ὅσας ἐπάσχον αἱ συναγωνισταὶ αὐτοῦ, τοὺς ὁποῖους ἐθεώρει ὡς σάρκα τῆς σαρκὸς του καὶ ὡς αἷμα τοῦ αἵματος, καὶ ἡ ἀδυναμία τοῦ νὰ τοὺς ἀπαλλάξῃ, ἐπέσπεσαν εἰς τὴν τοσοῦτον σπαρχαθείσαν καρδίαν του, πλὴν τῆς τελευταίας, ἧτις, ἐπὶ τριετίαν βροσθήσασα, εἰς πρόωρον κατεβίβασαν αὐτὴν τάφον. Μετὰ τὴν πρώτην ἀγγελίαν τῆς ἀποτυχίας τῶν διαπραγματευσέων του διήλθε πολλὰς ἡμέρας μονήσας καὶ ἄσιτος ἢ φωνὴ συζύγου περιπαθῶς ἀγαπώμενης, αἱ περιποιοῦσαι θυγατέρας λατρουμένων δὲν ἔσχον νὰ συγκινήσῃσι πλέον τὰ ἀμαρτωθέντα αὐτοῦ αἰσθήματα ὀδυνηρὰ φλόγωσις κατεπευρόλησε μετ' οὐ πολλὴ ἐντάσθῃ του καὶ τὸ διὰ χιόνος καταφυγμένον ὕδωρ, ἐν ᾧ καὶ μόνον εὐρίσκε παραμυθίαν τινὰ, κῆδῶσεν ἐπιμῆλλον τὸ κἀνός.

(Ἀκολουθεῖ).

Περαὶδὲς Βαυαδέραι ἦτοι Ὀρχηστραί.

Ὁ ἄνθρωπος εἶναι παντὸς καὶ πάντοτε τὰς αὐτὰς ἀνάγκας καὶ τὰς αἰτίας ἡδονῆς. Ὁ τοιοῦτος ἢ τοιοῦτος πολιτισμὸς τροπολογεῖ τοὺς ἐξωτερικοὺς τύπους καθ' οὓς ἐκπληροῦνται αἱ ἀνάγκαι καὶ εὐχαριστοῦνται αἱ ἡδοναὶ αὐταὶ, ἀλλὰ παντὸς καὶ πάντοτε αἱ ἐσωτερικαὶ αὐτῶν ἀφορμαὶ εἶναι αἱ αὐταὶ, τὰ ἐσωτερικὰ ἐλατήρια ὁμοιομορφῆς. Παρατηρήσατε λ. χ. τοὺς Ἰσπανοὺς τοὺς καθήμενους κύκλω τῆς εἰκονίζομένης ἐνταῦθα Βαυαδέρας καὶ θαυμάζοντας τὴν σκανδαλώδη ὁμοιομορφίαν τῶν κινήσεων τῆς. Κατὰ τί διαφέρουσιν οὗτοι ἀπὸ τῶν Πλασινῶν, οἵτινες, κατὰ πᾶσαν ἐσπέραν, τρέχουσιν εἰς τὴν μεγάλην ὄπεραν, πολὺ μᾶλλον διὰ νὰ εὐδαιμονήσωσι τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰς αἰσθήσεις αὐτῶν διὰ τῶν χειρονομιῶν καὶ ποδονομιῶν περιφύμου τινὸς ὀρχηστρίας, ὑπὸ ἐξήκοντα ἢ ὀγδοήκοντα ἄλλων ὑποδεδεμένων δορυφορουμένων, ἢ διὰ νὰ τέρψωσι τὴν ἀκοὴν διὰ τῶν οὐρανίων μελωδημάτων τοῦ Μενεσέρου καὶ τοῦ Δονιζέτου; Ἀμφότεροι οἱ τοσοῦτον κατὰ τὰ ἀλλὰ διάφοροι οὗτοι καὶ πολιτισμοὶ κινουμένοι ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἀνάγκης τὴν ὅποιαν ἀπανταχοῦ ὁ ἄνθρωπος αἰσθάνεται, τοῦ νὰ ἀποτρέψῃ ἐπὶ τινεὺς στιγμὰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ τῶν μερμηῶν τοῦ βίου καὶ ν' ἀποδελθῆ εἰς ἀντικείμενα ἱλαρότερα ἀμφότεροι τὴν αὐτὴν εὐχαριστοῦσιν ἡδονῆν, ἣν ὁ ἄνθρωπος αἰσθάνεται ἀπὸ τῶν καλῶν σχημάτων, τὰ ὅποια, ἐπὶ τοῦ προκειμένου, καὶ ἐν τῇ δύσει, καὶ ἐν τῇ ἀνατολῇ, δὲν παράγουσι βεβαίως τὰς πλατωνικώτερας τῶν συγκινήσεων.

Ὁμολογοῦμεν, ὅτι, ὅσοι παχυλώτεροι εἶναι ὁ πολιτισμὸς, τόσοι παχυλώτεροι εἶναι καὶ οἱ ἐξωτερικοὶ τῶν διαχύσεων τούτων τύποι. Εἰς τὴν Ἀνατολήν, ὁ χορὸς ἐκείνος ἀπολήγει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς ἀληθῆ ὄργια. Αἱ Βαυαδέραι, αἵτινες γορευοῦσι πάντοτε ἀναμῆ, γυμνήποδες, ὑπὸ τοῦ ἀσματος ἢ καὶ ἄλλων ὀργάνων συνοδουμέναι, ἔχουσιν ἀμεσον μετὰ τῶν θεατῶν σχέσιν, καὶ ἀναμιγνύουσιν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐξάσκησιν τῆς τέχνης των μὲ τὸν ἀπρόσδοκότερον τρόπον. Ἀναπηδῶσι λ. χ. διὰ μίας εἰς τοὺς ὄμους ἀνθρώπου, παντάπασιν μὴ περιμένοντος τοιοῦτόν τι, καὶ ἵστανται ἐπ' αὐτοῦ ὄρθαι, ἐξ ακολουθεῖσαι τὸ ἀσμά των καὶ καγγέζουσαι διὰ τὴν ἀπορίαν ἢ τὸν τρόμον αὐτοῦ ἢ προσφέρουσιν εἰς ἄλλον πατῆριον οἴνου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν τεθειμένου ἢ σπενδονίζουσιν εἰς ἄλλον ἄνθος, καὶ εἰς ἄλλον ἐλεγγὸν τινεὶ, καὶ εἰς ἄλλον μελιμα. Ἰπάρχουσι δὲ εἰδηχορῶν ἐπὶ δεινότερα. Ἡ ἐν τῇ εἰκόνι παριστανόμενη Βαυαδέρα προσεγγίζει ἤδη πολὺ, κατὰ τὸν ἰματισμόν, εἰς τὴν κατάστασιν τῆς προμήτορος ἡμῶν Ἑσῆς ἀλλὰ πρὸ τινῶν ἐτών, οἱ κάτοικοι τοῦ Τεχεράν, καταλιπόντες πᾶσαν ἄλλην ἐργασίαν αἱ πάντες καλύτερα θεωρήσαντες, ἐτρέψαν ἐπὶ τὸν θαυμασμόν—τοῦ χοροῦ τῆς Μελίσσης. Εἰς τὸν χορὸν τούτον, ἡ ὀρχηστρία παρίσταται δαιμονιώσα, ὡς εἰ δειδνημένη ὑπὸ μελίσης. Ζητεῖ τὸ πομπρὸν ἐντομον εἰς ὅλας τὰς πτυχὰς τῶν ἐνδυμάτων τῆς, καὶ, δυσπιστοῦσα ἐστὶ,

μετά τὴν ἐπιμελῆ ταύτην καὶ μανικὴν ἐρευναν, ἀπὸ βάλαι αὐτὰ τὸ ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου.

Τίποτε τοιοῦτον βεβαίως δὲν συμβαίνει εἰς τὴν Γαλλικὴν ὄπεραν οἱ θεαταὶ εἶναι ἐπιμελίστατα διακεχωρισμένοι ἀπὸ τῶν ὀρχηστριῶν καὶ ἐκτός ἀνθοδέσμης τινός ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐνίοτε, ριπτομένης καὶ βλάψματος λαθραίου ἢ μειδιάματος, τὸ ὅποιον δύνα-

νίσκος ὁ μέχρι τῶν γονάτων μόλις κατερχόμενος συνδυαζόμενος μὲ τὰ ἐξάσια ἐκείνα ἄλλα καὶ ἐπιτολμηροῦς διαποδησμοῦ, δὲν δικαιολογοῦσι τὴν κριτοῦ γανομένην παρατήρησιν, ὅτι ὑπάρχουσι κλύματα χείρονα τῆς γυμνάσεως; Τούλάχιστον μεθὰ πεπεισμένοι, ὅτι οὐδεὶς τῶν συζύγων βραβεύουσι τὰς συζύγους τῶν, οὐδεὶς τῶν πατέρων ἐ-

ται τυχόν νὰ ἀπαντήσῃ εἰς αὐτήν, αἰθὴρ ὄλος φαίνεται διαχωρίζων τὸν ἀκτινοβόλον οὐρανὸν ἀπὸ τοῦ ἐπιγείου αὐτοῦ θαυμαστικῆς. Προστούτοις εἶναι ἀληθές, ὅτι ὁ ἱματισμὸς τῶν ὀρχηστριῶν ἐκεῖνων δὲν ἔχει τὴν ἀσέλειαν τῆς τελευταίας περιόδου τοῦ χοροῦ τῆς Μελιόσσης. Ἄλλ' ἀρά γε αἱ στεναὶ καὶ σαρκώδεις περισκελίαι τὰς ὁποίας φοροῦσι, καὶ ὁ λεπτὸς χιτώ-

νίσκος ὁ μέχρι τῶν γονάτων μόλις κατερχόμενος συνδυαζόμενος μὲ τὰ ἐξάσια ἐκείνα ἄλλα καὶ ἐπιτολμηροῦς διαποδησμοῦ, δὲν δικαιολογοῦσι τὴν κριτοῦ γανομένην παρατήρησιν, ὅτι ὑπάρχουσι κλύματα χείρονα τῆς γυμνάσεως; Τούλάχιστον μεθὰ πεπεισμένοι, ὅτι οὐδεὶς τῶν συζύγων βραβεύουσι τὰς συζύγους τῶν, οὐδεὶς τῶν πατέρων ἐ-

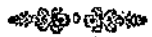
πατροπιασθῆ ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀπαρallάτως, καθὼς ἀκούομεν τερπόμενοι, εἰς τὰ δράματα καὶ εἰς τὰς κωμωδίας, διαλόγους, ἢ ἐλέπομεν εὐφραίνόμενοι σκηναίων ἰποίων οὐδ' αὐτήκοι, οὐδ' αὐτόπται ἠδελόμεν ἀνεχθῆ νὰ γίνωμεν εἰς τὰς ἐστίας ἡμῶν. Ἰσθὲν συμβαίνει ἡ διαφορά αὕτη μεταξὺ τῶν δημοσίων καὶ τῶν ἰδιωτικῶν διασκεδάσεων; Πῶς ἐξηγεῖται τοῦτο, τὸ ν' ἀποκρούομεν κατ' ἴδια, ὅτι ἐνώπιον χυλιᾶδων ἀνθρώπων θαυμάζομεν; Καὶ δὲν ἐπιτελεῖται ἀρά γε ἡ τοῦ ἐξωτερικοῦ βίου τοσοῦτον ἀλλοτρία ἐκείνη ἀτμοσφαῖρα, εἰς τὴν ἀλλοίωσιν τῆς ἀτμοσφαιρας καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐσωτερικοῦ βίου; Ἡ λύσις τῶν σπουδαίων τοῦτων ζητημάτων δὲν ἀνήκει εἰς τὴν Πανώρην, τόσῳ μᾶλλον ὅσο, κατὰ τοῦτο τουλάχιστον, εἶναι ἀνεκμφοσθήτητον, ὅτι ἡ Ἑλλὰς δὲν ἐργεν ἀκίμη οὔτε ἀκατολή, οὔτε δύσις. Καὶ ἡ μὲν ἀξίωσις ἡμῶν, ὅτι ἀνήκομεν εἰς τὸν ἐσπερίον πολιτισμὸν, ἀπέκρουσεν ἀπὸ τῶν παραλίων μας τὰς Βαυαδέρας, ἡ δὲ πένια μας ἀπέτρεψεν ἀφ' ἡμῶν τὰς περισκελεφόρους ὀρχηστρίας, ὥστε, καὶ ἐνταῦθα, ὡς εἶπολλά, ἐπὶ αἰώρας τινός ἰσθήμενὶ σωζόμεθα. Ὅτι ἡμῶς ὀφείλομεν νὰ παρατηρήσωμεν, εἶναι, ὅτι, ὁσάκις παρευρέθημεν εἰς τὴν Γαλλικὴν ὄπεραν, δὲν ἠδυνήθημεν νὰ μὴ ταλανίσωμεν τὴν ὀλίγην σύνεσιν τῶν Ἑλλήνων γονέων, οἵτινες πέμπουσι τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς Παρισίους, ἐπὶ τῷ λόγῳ δῆθεν τοῦ νὰ σπουδάσωσι ἢ νὰ τελειοποιήσωσι τὴν σπουδὴν αὐτῶν. Φαντασθῆτε τοὺς δυστυχεῖς αὐτοὺς νέους, ἄλλο ἐφόδιον μὴ ἔχοντας εἰμὴ τὴν περιέργειαν τῆς ἀπειρίας ἢ τὴν ἀπειρίαν τῆς περιεργείας, ριπθῆντας ἀφ' ἑσθῆς ἐν τῷ μέσῳ τῆς Βαυλοῦνος ἐκείνης, τῆς ὁποίας πᾶν βῆμα μίαν κρούπει παγίδα. Ἐγνωρίσωμεν κεραλὰς τῶν ὀπίων αἱ τρέχας ἐλευκάνθησαν ἢ καὶ ὄλιως ἀπεδύμησαν, μετὰ κόπου δηνυθίσας νὰ ἐξέλθωσι σῶσαι ἀπὸ τοῦ κυκλώου ἐκείνου. Ἄλλ' ἴδου ἡμῶς μακρὰν ἀπὸ τὰς Βαυαδέρας ἄλλοι θέλουσιν εἰπεῖ πολλὰ πλησίον. Ὅπως δῆποτε, κατὰ τοὺς ἐτυμολόγους, ἡ λέξις βαυαδέρα παράγεται ἀπὸ τοῦ Περσικοῦ βαλγέρ, ὅπερ σημαίνει γυναίκα τερψίθυμον. Ἰπάρχουσι δ' ἐν Περσίᾳ καὶ ἄρρενες ὀρχησταί, οἱ καλούμενοι βεκαλάι ἢ σουλμόροι, ἀνάλογοι τῶν τσεγκιδίων τῆς Τουρκίας, ἧτις ἑμῶς ἐξ ἐπαγγέλματος ὀρχουμένης γυναίκα δὲν ἔχει, ἐνῶ εἶναι βέβαιον, ὅτι, ἀν ἦναι ἐξάπαντος ἀνάγκη νὰ ὑπάγωσι δημοσίοι ὀρχησταί, τὸ ἐπάγγελμα προήκει πολὺ μᾶλλον εἰς τὸ θῆλυ ἢ εἰς τὸ ἀρρεν γένος. Τὴν ὀλίγην συνήθειαν τῆς δημοσίας ὀρχηστρικῆς σεμνότητος ἀναπληροῦν μέχρι τινός περὰ ταῖς γυναικῆν ἢ χάρις, ἐνῶ ἡ θεὰ τοῦ πρὸς ἐπιτήδεωσιν ἀλλομένου ἀνδρός ἐμπνέει πάντοτε ψυχρότητα τινν. Τοιαύτην τουλάχιστον ἐντόπισιν μᾶς ἐπροξένησαν οἱ ὀνομαστότεροι ὀρχησταί τῆς Εὐρώπης· τοῦτο δὲ καὶ δι' ἄλλους πολλοὺς εὐκαταλήτους λόγους, καὶ διὰ τοῦτο ἰδίως, ὅτι ἡ ἐναγώνιος τῶν ποδῶν ἀσκησις ἐξογκάνει εἰς ὑπερβολὴν τὰ νεῦρα τῶν μηρῶν καὶ τῶν περιουκιδίων αὐτῶν χωρῶν, οἱ δ' ὀρχησταί δὲν φέρουσι, ἐπὶ τῶν σωματοχρῶν καὶ στενῶν περισκελίδων, τὸν χιτῶν-

σκον τὸν ὅποιον περιβάλλονται αἱ κυρταί.

Ἐἶχον δὲ καὶ οἱ προπάτορες ἡμῶν δραματικοὺς χοροὺς, δηλαδὴ χοροὺς ἀποτελοῦντας μέρη συστατικὰ τοῦ δράματος, ἀπαρallάτως σχεδὸν καθὼς συμβαίνει σήμερον εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ ἰδίως εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ὁ μὲν χορὸς τῆς τραγωδίας, ἐκαλεῖτο ἐμμελία, ὁ δὲ τῆς κωμωδίας, κάρδαξ (ὅχι πολλὰ σεμνός), ὁ δὲ τοῦ σατυρικοῦ δράματος, οἰκινγία. Ἀλλὰ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὁ χορὸς ἔχεν ἄλλον ἢ παρ' ἡμῶν χαρακτῆρα, πολὺ σπουδαιότερον, δηλαδὴ, διότι, ὡς πάντα τὰ λοιπὰ, συνιδέτο μετὰ τοῦ δημοσίου βίου, καὶ ἰδίως μετὰ τὴν πολυμικρὴν ἀσκησιν καὶ μετὰ τὴν θείαν λατρείαν. Ἐνόπλιοι χοροὶ ἦσαν, πρὸ πάντων, ἡ κυρτοβόλη, ἡ χειρονομία, ἡ πρῶσις, ἡ κίπρια, ἡ κωμωστική, ὁ ἔρισμος κλπ. Ἰεροὶ δὲ χοροὶ ὁ ἐπιλήσιος, τὸ γαλλικὸν ὄρχημα, ὁ τετρακόμος εἰς τιμὴν τοῦ Ἰσρακλέους κλπ. Ἀλλ' ὑπῆρχον δὲ καὶ ἄλλα ἄπειρα δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν χορῶν εἶδη, κατὰ τὰ διάφορα φύλα καὶ ἐπαγγέλματα, κατὰ τὰς διαφόρους ἡλικίας καὶ κοινωνικὰς τάξεις ἢ καρνατίς, ἡ ποδικρα, ὁ ἀνύρρις, αἱ βαλκάδαί, χορὸς παιδῶν, ὁ ὄρμος, χορὸς τῶν ἐφήβων καὶ τῶν παρθένων, ὁ Ἰθυμβός, ἡ δικοδία, ἡ βίβασις (καθ' ἣν ἔδει ἄλλεσθαι καὶ ψάσειν τοῖς ποσὶ πρὸς τὰς πυγὰς) ἢ κίθαρις, ὁ ἀλιτήρ, ὁ βαυκιμὸς (ἀβράτις ὀρχηστῆς καὶ τὸ σῶμα ἐξυγραίνουσα), κλπ. κλπ. Κατὰ δυστυχίαν (!) τῶν χορῶν τοῦτων δὲν γνωρίζομεν εἰμὴ τὰ ὀνόματα ἄλλὰ ὁ ὄνομα, τὸν ὅποιον παρ' ὀλίγον ἐλησημονήσαμεν νὰ σημειώσωμεν, ἦτο βεβαίως τὸ σεμνὸν βάλαι. Τὰ δὲ ἐκλακτίσματα, τῶν γυναικῶν ἦν ὀρχήματα ἔδει γὰρ ὑπερ τὸν ὄμιον ἐκλακτίσαι (πράγμα ὅχι εὐχερές) τὴν δὲ λαμπροτέραν (οὐσιαστικὴν, ὅχι ἐπιβετον) ὤρχουοντο γυμνοὶ σὺν ἀσχρολογίᾳ.

Ἄλλ' ἴδου καὶ ὁ χορὸς, ὡς προξέπομεν, εἶχε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἄλλην ἢ παρ' ἡμῶν σπουδαιότητα, φησὶται ἡμῶς ὅτι καὶ παρ' αὐτοῖς οἱ πέρα τοῦ μετρίου ἐπιτηδεύμενοι περὶ τοῦτο ἄνδρες, πολλὴν δὲν ἀπελάμβανον ὑπόληψιν. Ὁ πολυδρόλλητος τῶν Σικωνίων τύραννος Κλεισθένης εἶχε θυγατέρα καλουμένην Ἀγαρίστην, τὴν ὅποιαν ἠθέλησεν νὰ δώσῃ εὐζυγον εἰς τὸν ἀριστον τῶν Ἑλλήνων. Ὄθεν, νικήσας εἰς τὰ Ὀλύμπια, τεθρίππων, ἐκήρυξεν εἰς τὰ παριστάμενα αὐτοῦ πλήθη, ὅτι, ὅστις Ἑλλήνων ἀξίος νὰ γίνῃ γαμβρός τοῦ Κλεισθέους, εἰ ἔλθῃ εἰς Σικωνίαν ἐν τῷ ἐξήκοντα ἡμερῶν ἢ καὶ πρότερον. Ἐννοεῖται, ὅτι προσήλθον οἱ ὀνομαστότεροι ἐπὶ πλοῦτι, κάλλι καὶ γέναι, δώδεκα ἢ δεκατρεῖς, δὲν ἐθουμοῦμαι ἀκριβῶς πόσοι καὶ μεταξὺ αὐτῶν οἱ Ἀθηναῖοι Μεγακλῆς ὁ Ἀλκμαίωνος καὶ Ἰπποκλειδῆς ὁ Τισάνδρου. Μετὰ ἐνός ἔτους δοκιμασίαν, ὁ Κλεισθένης ἐνόμισεν, ὅτι προτιμότεροι τῶν ἄλλων ἦσαν οἱ ἀπ' Ἀθῶν ἐλθόντες, καὶ ἐκ τούτων πάλιν ὁ Ἰπποκλειδῆς, διὰ τε τὰ προσωπικὰ αὐτοῦ προτερήματα καὶ διὰ τὴν πρὸς τοὺς ἐν Κορίνθῳ Κυβελίδας σχέσιν. Ἐλθούσης τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ὁ πεινθρὸς ἐμελλε νὰ ἀπαγγεῖλῃ τὴν ἐκλογὴν, ἦν οὐδεὶς ἐτι ἐγίνωσκεν, ὁ Κλεισθένης ἐθίσσε βούς ἑκατὸν, εὐαχθῆσας τοὺς τε μνηστῆρας καὶ τοὺς Σικωνίους πάντας. Μετὰ δὲ τὸ δειπνὸν ἤρχισαν οἱ

μνηστήρες να δμλωσι περι μουσικής, και, προϊύσης της πόσεως, ο 'Ιπποκλείδης, ένθουσιασθείς, διέταξε τόν αύλητήν ν' αύλήσῃ και ἤρχισε νά χορεύῃ, και έφαινετο πολλήν έγῳν περι της τέχνης αὐτοῦ υπόληψιν. Ο Κλεισθένης, βλέπων όλα αυτά, ἤρχισε νά άνησυχῆ. Ἄλλά μετ' όλίγον ο 'Ιπποκλείδης, επί μάλλον και μάλλον ζαλιζόμενος, εἶπε νά φέρωσι τράπεζαν και, κομισθείσης της τραπέζης, άνέβη επ' αὐτης και ἤρχισε νά χορεύῃ λακωνικά σχηματικά. Έπειτα δε άλλα ἄτικα και επί τέλους, μη εύχαριστούμενος εἰς ταῦτα, στηρίζας τήν κεφαλήν εἰς τήν τράπεζαν και τινάζας τούς πόδας εἰς τόν άέρα, έχειρονόμησε τοῖς σκέλεσιν έξαιώς. Τότε ο Κλεισθένης, δετις εἶτι από τών πρώτων και δευτέρων όρχήσεων είχε ψυχοανθῆ πρὸς τόν μνηστήρα τούτον και εἶχεν άποφασίσει νά μεταβληῖ έκλογήν, αλλά κατείχε έαυτόν, μη θέλων νά έκραγῆ, ιδών ἤδη αὐτόν χειρονομούντα τοῖς σκέλεσι, δέν εἰμπόρεσε νά κρατηθῆ, και, α ἄ παι Τισανδρου, άνέκραξε μετ' όργης, άπορχήσαό γε μήν τόν γάμον η, δηλαδή έχασες, φίλιτατε, τήν νόμφην, εξ αιτίας της μεγάλης περι τόν χορδόν έπιτηδειότητος. Ο δε 'Ιπποκλείδης άπήντησεν, « ού φροντίς 'Ιπποκλείδη. » Η ιστορία δέν αναφέρεται και άποφ διεύθη ή μέθη του, τήν αὐτήν εδειξε φιλόσοφον αδιαφορίαν.

Νεώταται πολιτειογραφικαι περι της Ἀρκτικής Ἀμερικῆς εἰδήσεις.

Αἱ όμοσπονδοι πολιτεῖαι της Ἀρκτικής Ἀμερικῆς εἰχειροῦσι, κατά πᾶσαν δεκαετίαν, τήν άπαριθμῆσιν τών κατοίκων αὐτῶν, και δαπανῶσι, πρὸς διεξαγωγήν της εργασίας ταύτης χρήματα οὐκ όλίγα. Εἰς τήν άπαριθμῆσιν του πληθυσμοῦ του 1850 έτους, τήν πρὸ μικροῦ συμπληρωθείσαν και δημοσιευθείσαν, εἰδαπανήθησαν έπτά εκατομμύρια και διακόσσια πενήκοντα χιλιάδες φράγκων, τοσοῦταν λόγου αξίας θεωροῦσι τās εἰδήσεις ταύτας. Τούτο μάς ένθύμισεν, ότι, φιλόπονος τις άνθρωπος παρ' ἡμῶν ἠθέλησε νά αναλάβῃ πρὸ τινος οἰκοθεν τόν άγώνα του νά συλλέξῃ πολιτειογραφικās εἰδήσεις περι τών διαφόρων της Ελλάδος επαρχιών, αλλά ένόμισε συγχρόνως άπαραίτητον νά ζητήσῃ τήν συνδρομήν του τότε επί τών εσωτερικῶν ύπουργῶν όθεν, προςελθὼν επί τούτῳ πρὸς αὐτόν, τόν ένεχείρησε τήν άναφοράν του και τόν εἶπεν, εἰς δύο λέξεις, τί περιέχει ή αίτησις, πεποιθῶς, ότι πλείωτέρα άνάπτυξις περι εἰχειρημάτων τοσοῦτον χρησίμου και αὐτοδικοιολογήτου εἶναι περιττή. Ἄλλά πόσον έξεπλάγη, ότι ο ύπουργός τόν ἠρώτησεν, εἰς τί εἰμπορεῖ νά χρησιμεύσῃ τὸ βιβλίον τὸ όποιον μελετᾷ νά εκδώσῃ! Ο λόγιος άνθρωπος εὐεώρησε ματιάσαν πᾶσαν εἰς τούτην ερώτησιν άπόκρισιν, και αναλαβὼν τήν αίτησιν, χαριστίσας και φορέσας τόν πῆλόν του, άπέπλεσε, καταλιπὼν τόν ύπουργόν άπορῶντα δια τήν ιδιοτροπίαν του ύποθαλόντος τήν πρότασιν εἰσῆλθῃν και μέχρι

της σήμερον βεβαίως άγνοοῦντα τις ή εξ αὐτης ἑρμηνεία. Τὸ καθ' ἡμᾶς δέ, επειδή φρονούμεν, ότι οἱ άπαριθμῆσται της Πανδώρας όχι μόνον τās περι Ἑλλάδος πολιτειογραφικās εἰδήσεις ἤθελον θεωρῆσαι διδακτικώτατας, αλλά μετὰ πλείστης περιεργείας διεξήχθη και τās περι ξένων χωρῶν, μάάλιστα χωρῶν, εἰτινες, οὐ πρὸ πολλοῦ αναλαβούσαι τήν αὐτονομία, δσημέραι θαυμασίως προάγονται, ένομίσασμεν και νά περιλάβωμεν ένταῦθα τὰ κεφαλαιωδέτατα σημειώματα της έπισήμου εἰσῆσεως περι της καταστάσεως τών όμοσπονδιῶν πολιτειῶν της άρκτικής Ἀμερικῆς. Εἶναι γνωστὸν μετὰ πόσον παραδόξου ταχύτητι αύξάνει ο πληθυσμὸς τών πολιτειῶν αὐτῶν, ἀρ' ἐποχῆς ανέλαβον τήν άνεξαρτησίαν. Ο πληθυσμὸς αὐτός, δετις, περι τὰ τέλη της προηγούμενης ένταταετηθίδης μόλις συνέκιστο εκ 2,000,000 ή χῶν, έν έτει 1820 συνεποσοῦτο ἤδη εἰς 10,000,000 έν έτει 1830, εἰς 13,243,407 έν έτει 1840, εἰς 17,069,453 και τῆ 1 'Ιουτίου 1850, ότι έφηνετο ή προκειμένη τελευταία άπαριθμῆσις, εἰς 23,246,301. Εἶναι δέ και τοῦτο μάάλιστα λόγου άξιόν, ότι ή αύξησις αὐτή, προόντος χρόνου, άπέσπασε ραγδαίωτερα, οὐχι άσθενεστερα. Ιδίως δέ ή αύξησις της έπίδοσεως, από της 1 'Ιουτίου 1840 μέχρι της 1 'Ιουτίου 1850, εἶναι πολύ μεγαλύτερα ή τών προηγούμενων δεκαετηθίδων, εκτός της από 1800—1810 μεσολαβησάσης διότι εἰς μέν ή τελευταία ταύτην περίοδον, ο πληθυσμὸς ἤξεν κατά 36 και 1/2 τοῖς εκατόν, από δέ του 1810 μέχρι του 1850, κατά 36 και 1/2 τοῖς εκατόν. Η δέ δεκαετής αὐτή αναλογία, εἰς έτησίαν άναγκη δίδει κατά μέσον τόν όρον 4 περίπου τοῖς εκατόν ἤτοι όκτάκις ή έννεάκις πλείωτερα ή εἰς τήν Ἑλλάδα. Εἶναι άλλθές ότι εἰς τήν Γαλλίαν ο πληθυσμὸς αύξάνει βραδύτερον ή ού μόνον έν Ἀγγλία και Ἑρρωσία, αλλά και έν Αὐστρία και έν Ηρωσία. Οὐδέν ἤττον πιθανώτατον εἶναι, ότι, έντός τῶν σαράκοντα ένιαυτῶν, ο πληθυσμὸς τών όμοσπονδιῶν πολιτειῶν της άρκτικής Ἀμερικῆς θέλει υπερτερεῖ τόν όλόν της δυτικῆς Ἑυρώπης πληθυσμόν, εάν κερρίσωμεν ταύτην εἰς τήν Ἀγγλίαν, Γαλλίαν, Βλαβία κήν, Ολλανδίαν και Ἰβηρικὴν Χερσονήσον, διότι πληθυσμὸς εἶναι ακόμη άραιώτατος εἰς τās πολιτεῖαι εκείνας. Η ἄλη της Ἀμερικανικῆς επικρατείας εἰσῆσται ή ἤδη από μιας θιλιάσεως μέχρι της άλλης έκατομμύριον, σύγκριται 1) από 31 πολιτειῶν 2) από χωρῶν ὡργανισμένων μὲν, μη άποτελουσῶν ἑμείς ή ιδίας πολιτείας, αλλά έξαρτωμένων από της κοιτικῆς όμοσπονδικῆς κυβερνήσεως 3) από χωρῶν ἑμῶν και άνοργανίστων ο μέσος όρος λοιπὸν τών κατοίκων εἰς τās 31 πολιτείας εἶναι 15 1/2 κατά πᾶν τετραγωνικόν μίλιον, ἤτοι 6 κατά πᾶν τετραγωνικόν χιλιόμετρον· ο δέ μέσος όρος της άλλης επικρατείας, περιλαμβανομένων δηλαδῆ ού μόνον τών πολιτειῶν και τών ὡργανισμένων χωρῶν, αλλά και τῶν ερήμων και άνοργανίστων, καταβαίνει εἰς 7 και 1/2 κατά πᾶν τετραγωνικόν μίλιον, ἤτοι όλιγώτερον ή 3 κατά πᾶν τετραγωνικόν χιλιόμετρον· ενώ εἰς τή

Γαλλίαν ο μέσος όρος αναβαίνει εἰς 68 κατά πᾶν τετραγωνικόν χιλιόμετρον και εἶναι μέν εἰς τήν Ἰβηρικὴν Χερσονήσον ο πληθυσμὸς κατά τὸ ἡμισυ άραιώτερος του Γαλλικοῦ, αλλά εἰς τήν Ἀγγλίαν, τήν Ολλανδίαν και τὸ Βέλγιον εἶναι ποικνότερος, εἰς Βέλγιον μάάλιστα κατά διπλάσιον και έπίκεινα λόγον ή έν Γαλλία. Εκ τών 23,246,301 κατοίκων της Ἀμερικανικῆς εκείνης επικρατείας, μέλανες ή υπομέλανες δέν εἶναι εἰμῆ 3,612,899, ο λοιποὶ ὅλοι εἶναι λευκοί. Εἶναι δέ περιεργώτατον τοῦτο, ότι οἱ λευκοὶ πολλαπλασιάζονται πολύ ταχύτερον ή οἱ μελάγγροι· κατά τήν τελευταίαν δεκαετηθίδα, 1840—1850, οἱ λευκοὶ έπολλαπλασιασθησαν κατά λόγον τών 38 τοῖς 100· οἱ δέ μελάγγροι μόνον κατά λόγον τών 26 τοῖς 100. Εἶναι άλλθές, ότι ή εξ Ευρώπης έποίκησις προστίθει τήν σήμερον αξιόλογον ποσόν εἰς τήν φυσικὴν γονοποιάν της λευκῆς φυλῆς, διότι, κατά τήν τελευταίαν δεκαετηθίδα, υπολογίζεται, ότι έπώμισαν εἰς τήν Ἀμερικανικὴν επικράτειαν 1,542,850 Ευρωπαίοι. Αλλ' όπως δήποτε, ή έν τῆ επικρατεία ταύτη υπεροχῆ της λευκῆς φυλῆς εἶναι άναμφισβήτητος, αύξάνουσα και άριθμητικῶς καθ' εκάστην, διότι, τῆ 1790, ὑπῆρχον αὐτοῦ 420 λευκοὶ πρὸς 100 μελάνας ή υπομέλανας, ἤδη δέ ή αναλογία αὐτή εἶναι ὡς 526 πρὸς 100.

Εκ τών 3,612,899 μελάμων εκείνων ή υπομέλανων, τὰ έπτά ὄγδοα εἶναι δούλοι, και μόνον 428, 637 ελεύθεροι άλλ' οὐδέν ἤττον ή δουλεία θέλει βαθυμυδὸν εξαλειφθῆ εἰς τήν βόρειαν Ἀμερικὴν. Αἱ πολιτεῖαι αὐταὶ δέν έχουσι δούλους έπίσητους τήν κατάστασην τῶν λύμης ταύτης, αἱ δέ πολιτεῖαι αὐταὶ εἶναι και καθ' εκάστην άποβαίνουσαι ισχυρότεροι τών πολιτειῶν ὅσαι έχουσι δούλους. Ναι μέν εἰς τās εξ βορειότερας παρὰ τήν Ἀτλαντικὴν πολιτείας, αἷτινες άποτελοῦσι τήν λεγομένην Νέαν Ἀγγλίαν, άπασαι δ' εἰσὶν ελεύθεραι και θερμόταται της δουλείας αντίπαλοι, ο πληθυσμὸς δέν ἠξήσεν, έν τῆ τελευταία δεκαετηθίδι, εἰμῆ κατά 22 τοῖς εκατόν· άλλ' εἰς τās τρεῖς πολιτείας της μέσης Ἀτλαντικῆς παραλλας, τήν του Νέου Ἑβραάλου, της νέας Ίερσεύς και της Πενσυλουανίας, αἷτινες περιλαμβάνουσι τὸ τέταρτον του βλοῦ της Ἀμερικανικῆς επικρατείας πληθυσμοῦ, ή αύξησις αὐτοῦ, έν τῆ αὐτῆ περιόδω, εγένετο κατά λόγον τών 30 τοῖς εκατόν, ενώ εἰς ὅλας τās σωματοτρόφους πολιτείας της μεσημβρινῆς Ἀτλαντικῆς παραλλας, ή αύξησις τών κατοίκων δέν υπερέβη τὰ 19 τοῖς εκατόν. Εάν δέ από της άνατολικῆς παραλλας ταύτης μεταβῶμεν εἰς τās δυτικῆς χώρας, εὐρίσκομεν, ότι, εἰς μέν τās ελεύθερας πολιτείας ο πολλαπλασιασμὸς ὑπῆρξε κατά 59 τοῖς εκατόν, εἰς δέ τās σωματοτρόφους, μόνον κατά 48 ή δ' επί του Βισονικῶ Ἰνδιανῶν. Καλιφορνία, ή μη έχουσα δούλους, προάγειται δσημέραι γιγαντικῆς βήμασι. Παρεκτός τούτου, αἱ πιθανότερες πρὸς Ἰβηρσίαν νέων ελευθερῶν πολιτειῶν εἶναι πολύ μεγαλύτεραι ή αἱ πιθανότερες πρὸς Ἰβηρσίαν σωματοτρόφους. Τελευταίον ή ἰσοσταθμία ἤτις εὐώζετο μέχρις εσχά-

τως περι τήν έν τῆ όμοσπονδικῆ Γερουσία αντιπροσώπουσιν εκάτερας της τάξεως τών πολιτειῶν εξέλιπεν ἤδη και υπερήσχησαν αἱ ελεύθεραι πολιτεῖαι. Θαυμαστή δέ μάάλιστα εἶναι ή αύξησις του αστυκού πληθυσμοῦ. Τὸ αληθῶς σφριγῶν και σφραδάζον εἰκείνο εθνος προσέθη και κατά τούτο με ταχύτητι ανήκουστον εἰς τὰ χρονικά της ιστορίας. Τῆ 1790, δέν ὑπῆρχον εἰς άπασαν τήν χώραν εἰμῆ τρεῖς πόλεις έχουσαι ὑπὲρ τās 20,000 κατοίκων, και εξ αὐτῶν ή τότε πρωτεύουσα Φιλαδέλφεια δέν εἶχεν εἰμῆ 43,000. Σήμερον ὑπάρχουσι έν τῆ Όμοσπονδίᾳ έπτά πόλεις των ὁποίων οἱ κάτοικοι υπερβαίνουσι τās 100,000· και εκ τούτων τὸ Νέον Ἑβρακον περιλαμβάνει 650,000, καθ' άπασαν δέ τήν Ευρώπην μόνον τὸ Λονδίον και οἱ Παρίσιοι υπερτεροῦσιν αὐτοῦ. Αἱ δεκατέσσαρες πολυάνθρωπόταται πόλεις του Αὐστριακοῦ κράτους περιλαμβάνουσαι έν ὅλαις, 1,372,000 ψυχῆς· εἰς δέ τās δεκατέσσαρας κυριώτερας εστίας της Ἀμερικανικῆς Όμοσπονδίας συναγελάζονται ἤδη περι τὰ 2 έκατομμύρια. Η γιγαντιώδης αὐτή αύξησις του αστυκού πληθυσμοῦ θέλει έπιφέρει πιθανώτατα, του καιροῦ προόντος, σπουδαία πολιτικά άποτελέσματα. Η άπόλυτος δημοκρατία δύναται νά συντηρηθῆ εἰς χώραν άραιώς κατοικημένην, έν ἣ ή γεωργία, κυριωτάτη ὄστα τών κατοίκων έναπαγώγησις, διατηρεῖ τήν άπλότητα τών ἡθῶν· άλλ' εἶναι σφάδρα ἡμῖς ὅλον αν εἰμπαρῆ επί πολλῶν χρόνων νά ισχύσῃ εὐλικρινῶς εἰς χώρας έν αἷς ὑπάρχουσαι πολλαί μεγάλαι πόλεις και επομένως πολυπραγμοσύνη και πολυτέλεια βίου. Τὰ δύο ταῦτα προσόντα του πολιτισμοῦ εἶναι βεβαίως άπαραίτητα εἰς τήν μεγάλην αὐτοῦ έπίδοσιν, αλλά, κατά δυστυχίαν, μέχρι τούδε τούλάχιστον, άείποτε συνεπεισάγαγον και τήν ἠθικὴν διαφθοράν μίας μοίρας τών κατοίκων· ή δ' ἠθικῆ αὐτή διαφθορά εἶναι άσυμβίβαστος με τήν άπερίριστον ελευθερίαν πάντων, δι' ἣς μάάλιστα χαρακτηρίζεται ή άπόλυτος δημοκρατία. Εἴπομεν, ότι ή άπαριθμῆσις του κατά τὸ 1850 έτος Ἀμερικανικοῦ πληθυσμοῦ απέβη δαπανηροτάτη. Τούτο όμως διότι ή εργασία δέν περιωρίσθη εἰς τήν εξ κριβῶσιν του πληθους τῶν κατοίκων, αλλά και άλλων πολλῶν πολιτειογραφικῶν γυγονότων, περιεργασάτων, εξ ὧν σημειῶμεν ένταῦθα τινάς. Τὸ καλλιεργούμενον μέρος της χώρας συμποσοῦται εἰς 45 εκατομμύρια μωριμῆτρων (hectares), ποσόν ἴσον, παρὰ έν ὄγδοον, με τήν ὅλην έπιφάνειαν της Γαλλίας, πολύ όμως άνωτερον του καλλιεργουμένου και καλλιεργησίμου αὐτῆς μέρους· αλλά τὸ ποσόν εκείνο δέν εἶναι εἰμῆ τὸ δέκατον ὄγδοον της ὅλης έπιφανείας του Ἀμερικανικοῦ κράτους, τὸ όποιον περιλαμβάνει 830 εκατομμύρια μωριμῆτρων. Εξ ακολουθεῖ δέ ή εκχέρσωσις μετὰ πλείστης δραστηριότητος και ή γεωργικῆ παραγωγή εἶναι μεγάλη. Σημειῶτέον όμως, ότι, κατά τούτο, αἱ όμοσπονδοι πολιτεῖαι υπερτεροῦσι τήν Ευρώπην μάλλον δια τὸ πλῆθος τῶν κτηνῶν παντός εἶδους τὰ όποια τρέφουσι ή του σίτου τῶν ὁποίων συλλέγουσιν. Αἱ πολιτεῖαι εκείναι δέν παράγουσιν εἰμῆ 40 ἕως 45 εκατομμύρια έκατολίτρων αἷ-

του, ὃ ἐστίν, ἀραιθεύσας τῆς σποράς, ἡμιόλιον ἐκατόλιτρον κατὰ κεφαλὴν ἐνῶ ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἀγγλία παράγουσι πλείοτερα. Ἄλλ' αἱ δύο σπονοδοὶ πολιτείας συγκομίζουσι 200 ἑκατομμύρια ἑκατολίτρων ἀραβοσίτου, ἢ δὲ θαφιλῆς αὐτῆ παραγωγῆ οὐ μόνον ἀφθόνοιο περιέχει αὐταῖς πόρους διατροφῆς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν κτηνοτροφίαν συντελεῖ, καὶ εἰς κατασκευὴν αἰνοπνευμάτων, καὶ εἰς ἐξαγωγὴν. ἔχουσι δὲ τοὐλάχιστον 900 κερκασφόρα ζῶα ἐπὶ 1000 κατοίκους, ἐνῶ ἡ Γαλλία, ἧτις κατὰ τοῦτο δὲν εἶναι ἡ ἀποραιτέρα τῆς Εὐρώπης χώρα, μόλις ἔχει 300· ἔχουσι 1800 χοίρους ἐπὶ 1000 κατοίκους, ἢ δὲ Γαλλία οὐδ' 150. Διὰ δὲ τοῦτο οἱ Ἀμερικανοὶ πωλοῦσι μέγα ποσὸν ταρίχου εἰς τὴν στερούμενην κρέατος Εὐρώπην· μόνη ἡ Ἀγγλία λαμβάνει 35 ἕως 40 ἑκατομμύρια χιλιογράμμων Ἀμερικανικοῦ ταρίχου.

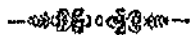
Σακχάρους ἡ θόραιος Ἀμερικὴ παράγει 32 ἑκατομμύρια, 759,000 λίτρας, οἴνου δὲ 6,358 ἑκατόλιτρα. Ἀλλὰ ὁ οἶνος οὗτος εἶναι κατώτερος τοῦ μετρίου, καὶ διὰ τοῦτο μεγάλη κατανάλωσις Γαλλικῶν καὶ Ἰσπανικῶν οἴνων γίνεται εἰς τὰς πολιτείας ἐκεῖνας. Εἶναι δὲ παράδοξον, ὅτι μέχρι τοῦδε ἡ χώρα αὐτὴ, τοὐλάχιστον τὰ κατὰ πρῶτον ὑπὸ τῆς ὁμοσπονδίας καταληφθέντα αὐτῆς τμήματα, δὲν εἰμπόρεσαν νὰ δώσωσιν οἶνον πότιμον, ἀν καὶ πολλοὶ καὶ νοήμονες κατεβλήθησαν ἐπὶ τούτῳ ἀγῶνες. Ἡ ἀμπέλος, ἧτις εἶναι αὐτοῦ ἐπιχωρία, φύεται τοσοῦτον λαμπρὰ, ὥστε οἱ Σκακιδναῖοι, οἱ ἰκκῆς ἑκατονταετηρίδας πρὸ τοῦ Κολόμβου ἐπιπλεύσαντες εἰς τὴν νέαν ἐκείνην Ἰπειρον, τὴν ἀμπέλον πρὸ πάντων αὐτῆς εἰθαύμασαν καὶ ὠνόμασαν τὴν χώραν Vinland, ὃ ἐστὶ χώραν τῆς ἀμπέλου. Αἱ βάρεις τῆς σταφυλῆς εἶναι μέγισται, ἀλλ' ὁ καρπὸς εἶναι κακὸς καὶ ὁ ἀπ' αὐτοῦ κατασκευαζόμενος οἶνος ἀθλιός. Μέχρι τοῦδε τὰ ἐξ Εὐρώπης αὐτοῦ μεταφερθέντα φυτευτήρια τάχιστα ἀποβλάουσι τὴν ἀρχικὴν αὐτῶν ποιότητα. Ἄλλ' οἱ Ἀμερικανοὶ εἶναι ἐπίμονοι ἄνθρωποι καὶ ἐπὶ τέλους θέλουσι πιθανώτατα εὐδοκίμησαι.

Ἀξιοσημείωτος εἶναι καὶ τῆς βιομηχανίας ἡ ἐπίδοσις. Ἡ ἀξία τῶν βαμβακουρημάτων συμποσοῦται ἤδη εἰς 334 ἑκατομμύρια περίπου φράγκων· ἀναλίσκονται δὲ εἰς τὸν κλάδον τοῦτον τῆς βιομηχανίας 640,000 δέματα (μπάλες) βαμβακίου, ἧτοι τὸ ἕν τέταρτον τοῦ ὅλου ποσοῦ τοῦ ἀκατεργάστου βαμβακίου, ὅσον παράγει ἡ χώρα. Οἱ Ἀμερικανοὶ λοιπὸν καταργᾶζονται πολὺ περισσότερον βαμβάκιον ἢ οἱ Γάλλοι, διότι αἱ 460,000 τῶν δεμάτων ἐκεῖνων ἰσοδυναμοῦσι πρὸς 117 ἑκατομμύρια χιλιογράμμων, ἢ δὲ Γαλλία δὲν μεταχειρίζεται εἰς τὴν βιομηχανίαν ταύτην εἰμὴ 60,000,000 χιλιογράμμων περίπου. Ἐἶναι ἀλαθεῖς, ὅτι ἀν κατὰ τὴν ποσότητα ἦναι ὑποδεστέρα, ὑπερτερεῖ κατὰ τὴν ποιότητα, διότι τὰ ἀνοδοβαφῆ αὐτῆς βαμβακῆρα θεωροῦνται ὡς ἀπαραμίλλα. Ἀπ' ἑτέρου οἱ Ἀμερικανοὶ εἶναι κατώτεροι τῶν Ἀγγλων. Τὰ βαμβακῆρα ὑφάσματα ὅσα κατασκευάζονται εἰς τὰς ὁμοσπονδίας πολιτείας ἤθελον ἀποτελεῖσαι μήκος 700,000 χιλιομέτρων, ἧτοι μήκος ἐπτά καὶ δεκάκις καὶ ἡμισὺ μεγαλύτερον τῆς ὅλης περι-

φείας τοῦ πλανήτου μας, καὶ τοῦτο, μὴ περιλαμβανομένων 12,600,000 χιλιομέτρων νήματος. Αἱ ἡ Ἀγγλία ἐξάγει ὑφάσματα μὲν βαμβακῆρα διπλάσια σχεδὸν τῶν εἰς τὰς ὁμοσπονδίας πολιτείας κατασκευαζομένων, νήματος δὲ ἔτι πλέον ἢ διπλάσιον. Ἦρχισαν οὖν ἡδη, ὡς πρὸς τὰ κατώτερα εἶδη, ἡ Ἀμερικανοὶ νὰ συναγωνίζονται μὲ τοὺς Ἀγγλοὺς εἰς τὴν Ἀσιανὰς ἀγορὰς. Καὶ ἡ κατασκευὴ δὲ τῶν μαλλίων λαμβάνει ὁσημέραι πλείονα παρ' αὐτοῖς ἐπίδοσιν. Ἡ 1859 κτηναλιόθησαν εἰς αὐτὴν 32 ἑκατομμύρια χιλιογράμμων ἀκατεργάστου μαλλίου, καὶ ἡ ἀξία τοῦ προτόντος συνεποσώθη εἰς 233 ἑκατομμύρια φράγκα.

Εἰς τὰς ὁμοσπονδίας πολιτείας δημοσιεύονται ἑκατὶς πλείοτεραι ἢ ἄλλου πού τῆς γῆς ὁ ὅλος ἰριθμὸς αὐτῶν ἀναβαίνει εἰς 2650, τῶν δὲ περιουσιῶν συγγραμμῶν μόνον εἰς 150. Τὰ δὲ δύο ταῦτα ποσὰ ἀναλογίζομενα πρὸς τὸ ὅλον πλῆθος τῶν ἐλευθέρων κατοίκων, δίδουσι 1 ἑφημερίδα ἢ περιοδικὸν ἢ γράμμα πρὸς 7161 ἀνθρώπων. Ἀναλογίζομεν δὲ πρὸς τοὺς ἐλευθέρους μόνον, διότι οἱ δούλοι δὲν ἔχουσι νὰ ἀναγινώσκωσιν.

Ἐν γένει δὲ παρατηροῦμεν, ὅτι ἡ ἰσχύς τῶν ὁμοσπονδίων πολιτειῶν πράγεται καθ' ἑκάστην μέθυμασθὴν ταχύτητα, ὥστε μετ' ὀλίγον, εἰς τὰς ἐπιπαρχούσας μεγάλας πολιτικὰς καὶ βιομηχανικὰς ἐνάμεις, θέλει προστεθῆ καὶ ἄλλη μία, ὅπερ δὲν εἶ κακὸν οὐδὲ διὰ τὰς μικράς.

ΤΟ ΧΡΥΣΟΥΝ ΡΟΔΟΝ.

Τὴν 9 Μαρτίου ε. ε. ἐτέλεσεν ὁ Πάπας ἐν Ῥώμῃ τὴν εὐλογίαν τοῦ Χρυσοῦ ρόδου, ἀμέσως πρὸ τῆς λειτουργίας τῆς τετάρτης τῆς τεσσαρακοστῆς Κυριακῆς, τὴν ὅποιαν οἱ δυτικοὶ ὀνομάζουσιν ἐκ τούτου, ἡ **Ρωμαϊκὴ τῶν ρόδων**.

Ἡ περίεργος αὕτη τελετὴ ἀνατρέχει εἰς ἑποχὴ παναρχαίαν. Τὸ χρυσοῦν ρόδον πέμπεται ἐνθὲς ἕτους εἰς ἡγεμόνα, ἢ, συνήθεστον, εἰς ἡγεμόνα τινὰ καθολικὴν μεταξὺ δὲ τῶν ἡγεμονίδων, αἷως κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους, ἔλαβον τὸ ρόδον τὸ το, δυνάμει αὐτῶν ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα τὴν μητέρα ἡμερινοῦ βασιλέως τῆς Σαρδηνίας καὶ χῆραν τῆς βασιλέως Καρόλου Ἀλβέρτου, ἔτι δὲ καὶ τὴν βασιλισσαν τῆς Νεαπόλεως, εἰς τὴν ὅποιαν ὁ Πάπας πρὸ ἐφέρε ρόδον, εὐλογηθὲν ὑπ' αὐτοῦ εἰς Γαλιάν καὶ τὴν Τεσσαρακοστὴν τοῦ ἔτους 1849. Ὅταν τὸ χρυσοῦν ρόδον δὲν ἀπονειμῆθῃ εἰς κἀνένα κατὰ τὴν δικαίαν ὀλοκλήρου ἔτους ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς εὐλογίας του, τότε εὐλογεῖται πάλιν ἐκ νέου τὸ ἔργον ἑξῆς ἔτος, μὴ ἀντικαθιστάμενον πλέον δι' ἄλλου, εἰμὴ ἑποῦ τοῦτο δοθῇ. Ἐντεῦθεν ἐξηγείται πῶς οἱ ἰσὴλιχοὶ τῆς ἐν Ῥώμῃ δημοκρατικῆς κυβερνήσεως ἐδυνήθησαν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους 1849, νὰ ἀφαιρέσωσι τὸ χρυσοῦν ρόδον, τὸ ὅποιον ἐφυλάσσεται ἐκ τῆς ἑορταστικῆς τοῦ ἀρχιερέως.

Ἰδού δὲ πῶς τελεῖται ἡ εὐλογία. Τὸ χρυσοῦν ρό-

δον, ἡ ὀρθότερον εἰπεῖν, ἡ ἀνοδοδεσμὴ τοῦ χρυσοῦ ρόδου, (καθὸς συγκροτεῖ αὐτὸ δεκάς ἀνθῶν, τιθεμένων ἐντὸς ἀργείου ἔχοντος σχῆμα κομψότατον καὶ ἐργασίας ἀρίστης) ἐκτίθεται εἰς τὸ ἱερὸν ἐπὶ τραπέζης, ἐν μέσῳ δύο λαμπάδων ἀνημμένων. Εἰς τῶν ἀνωτέρων κληρικῶν προσφέρει εἰς τὸν Πάπαν, εἰσερχόμενον διὰ τῆς παρευρεθῆ εἰς τὴν λειτουργίαν, τὸ χρυσοῦν ρόδον. Ὁ ἄρκος ἀρχιερέως, ἐνδεδυμένος χιτῶνα λευκὸν καὶ περιτραχήλιον, βάλλαι, ἐντὸς τοῦ θυμιατηρίου, τὴν ἑποῖον τῷ δίδει ὁ καρδιναλῖος τοῦ ναοῦ, θυμίαμα, ἀπαγγέλλει τινὰς στίχους καὶ ἐκφωνεῖ ἕνα τῶν ὁραϊότερων λόγων τῆς καθολικῆς λειτουργίας· ἐπειτα ἐναποτίθειν ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ ρόδου τοῦ ἀποτελοῦντος τὴν καρδίαν τῆς ἀνοδοδεσμῆς καὶ πρὸς τοῦτο ὄντος διευστημένον, ὀλίγον βάλαιμον τῆς Περουσίας, καὶ ὀλίγον κόκιν μόνου, τὸ βάλαι μετ' ἡγιασμένον ὕδωρ καὶ τὸ θυμιάζει ὁ προσεγεγκῶν τῷ πάπῃ τὸ ρόδον κληρικός, ἀναλαμβάνει αὐτὸ καὶ τὸ φέρει, προσπερὸν τοῦ ἀρχιερέως, μέχρι τοῦ ναοῦ, ὅπου κατατίθεται ἐπὶ τῆς ἀγίας Τραπεζῆς κάτωθεν τοῦ σταυροῦ, ἐπὶ χρυσοκεντήτου καὶ πολυτιμοτάτου μεταξωτοῦ ὑφάσματος, χρῶματος ροδίνου· ἐκείθεν δὲ ὁ αὐτὸς κληρικός τὸ μετακομίζει ἐπειτα εἰς τὸ ἱεροφυλακεῖον.

Ἄλλοτε ἡ τελετὴ ἐγένετο, οὐχὶ ἐντὸς τῶν παπικῶν ἀνακτόρων, ἀλλ' εἰς διαφόρους ἄλλας τῆς Ρώμης ἐκκλησίας. Ὁ Πάπας ἀνεχώρει ἀπὸ τὰς Λατερανικὰς Ἀνάκτορα ἐρίππος μετ' ὅλης του τῆς αὐλῆς, ἧτις ἀπέτελει λαμπρὰν ἰππέων συνοδίαν· ὅταν ἐφθάνον εἰς τὸν ὀρισμένον ναὸν, ἐβάλαι τὴν λειτουργίαν, καὶ, μετὰ τὸ τέλος τοῦ Εὐαγγελίου, ἀπέστυνον τὴν πρὸς τὸν ναὸν ὁμιλίαν. Ἐπειτα δὲ λαβὼν τὸ χρυσοῦν ρόδον, καὶ εὐλογῆσας αὐτὸ καθ' ὅσον ἀνωτέρω διεγράψαμεν τρόπον, τὸ ἐπεδείκνυεν εἰς τὸν ναὸν, ἐξηγῶν τὴν μυστηριώδη αὐτοῦ σημασίαν. Μετὰ τὴν τελετὴν, ἐπανερχόμενος εἰς τὰ ἀνάκτορα πάλιν ἐφιππος μετ' ὅλων τῶν αὐλικῶν, εἶχεν εἰς τὴν χεῖρά του τὸ χρυσοῦν ρόδον. Τοῦς χαλινούς τοῦ ἵππου του ἐκράτει ὁ ἑπαρχος τῆς Ρώμης, ἐνδεδυμένος πορφύραν χρυσοπάρμφον. Πρὸ τῆς θύρας τοῦ Λατερανικοῦ ναοῦ ὁ ἀρχὸν οὗτος ἐδοθῆεν τὸν Πάπαν νὰ καταβῆ τοῦ ἵππου, κρατῶν τὸν ἀναβολέα· καὶ πρὸς ἀμοιβὴν τῆς ὑπηρεσίας ταύτης, ἐδωρεῖτο εἰς αὐτὸν ὁ Πάπας τὸ χρυσοῦν ρόδον, τὸ ὅποιον οὗτος γονυπετῆς λαμβάνων, ἠπάξεται μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαθείας τοῦς πόδας τοῦ Πάπα.

Ἐφέτος ἡ λειτουργία ἐψάλη ὑπὸ νεωστὶ τινος προχειρισθέντος Γάλλου Καρδιναλίου· ὅλοι τοῦ ἱεροσυνοῦτος, τῶν παραυρισκομένων καὶ τῆς ἀγίας τραπέζης οἱ σολισμοὶ ἦσαν χρώματος ροδίνου· αὐτοῦ τοῦ Πάπα ὁ μανθῶας καὶ τὴν περιτραχήλιον, καθὼς καὶ τῶν Καρδιναλίων ὁ χιτῶν, ἢ ζῶν, καὶ τὸ περιώμιον εἶναι τοῦ αὐτοῦ χρώματος, τὸ ὅποιον διατηροῦν καθ' ὅλην ἐκείνην τὴν ἡμέραν, ἧτις, εὐλόγως λοιπὸν, ὀνομάσθη Κυριακὴ τῶν ρόδων.

ΔΙΑΘΟΡΑ.

Τὶ κερδίζουσι οἱ ἱατροὶ εἰς τὴν Ἰνδικήν.—Οἱ ἱατροὶ δὲν κερδίζουσι σήμερον εἰς τὴν Ἰνδικὴν ὅσα ἄλλοτε, καὶ μάλιστα καθ' ἣν ἐποχὴν διώκει τὴν χώραν ταύτην ὁ ἀδελφὸς τοῦ λόρδου Οὐελλιγκτῶνος, ὁ μαρκίων Οὐελλεσλέυς· καὶ ὅμως εἰς κἀνὲν μέρος τῆς Εὐρώπης τὰ ὠφελήματα αὐτῶν δὲν δύνανται νὰ παραβληθῶσι μετὰ τὰ ὠφελήματα τὰ ὅποια ἔχουσι καὶ τὸρα ἀκόμα εἰς τὴν γῆν ἐκεῖνην τῆς ἐπαγγελίας. Πρὸ εἰκοσιπέντε ἢ τριάκοντα ἐτῶν, οἱ δύο ὀνομαστοτέροι ἱατροὶ τῆς Καλκούτης εἰσπράττον κατ' ἔτος 10 ἕως 15,000 λίρας ἧτοι 280 ἕως 420,000 δραχμάς. Καθ' ὅσον ἡ πόλις αὕτη ἀπέβαιεν ἐμπορικώτερα καὶ ἀγγλικώτερα, ἡλαττοῦτο καὶ τὸ ποσὸν τῶν ἱατρικῶν ἀντιμισθιῶν· τὰ νῦν δὲ ἡ λαμπροτέρα πελατεία δὲν παρέχει κατ' ἔτος πλείονας τῶν 250,000 δραχμῶν· πρὸς ὅμως, τὸ ὅποιον, μ' ὅλην τὴν ὕφειν αὐτοῦ, θέλουσι ζηλεύσει, ὑποθέτομεν, οἱ ἱατροὶ τῶν Ἀθηνῶν.

Ἐπειδὴ ἐν τῇ Ἰνδικῇ, ὁ γενικὸς διοικητῆς ἀντιπροσωπεύει τὸν ἡγεμόνα, ἢ καλῶτερα, ἢ ἐντιμότερα καὶ ἡ ἐπικρατέστερα θέσις εἶναι ἡ τοῦ ἱατροῦ τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ, ἧτις δὲν παρέχει εἰς τὸν ἔχοντα αὐτὴν εὐτυχῆ ἀθροῦσαν ὀλιγώτερας τοῦ 40,000 δραχμῶν κατ' ἔτος.

Εἰς τὴν Καλκούτην δὲν εἶναι συνήθεια νὰ πληρώνονται οἱ ἱατροὶ διὰ πᾶσαν ἐπίσκεψιν, οὐδὲ νὰ στέλλωσιν οὗτοι λογαριασμὸν ἀντιμισθίας. Αἱ οἰκογένειαι πληρόνουσι τὸν ἱατρὸν αὐτῶν κατ' ἔτος καὶ τὸν ἔχουσιν εἰς τὴν διάκρισιν των ὥστε ἀνθρώπος κατοικῶν εἰς τὴν γειτονίαν τοῦ ἱατροῦ, τὸν στέλλει, εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους, 1500 δραχμάς, ἐνῶ ἄλλος κατοικῶν ἡμίσειαν λέυγαν μακρὰν καὶ ἔχων πολυάριθμον οἰκογένειαν δὲν τὸν στέλλει περισσότερα· ἀλλ' αἱ πλούσιαι οἰκογένειαι δίδουσι συνήθως εἰς τὸν ἱατρὸν των κατ' ἔτος 2500 ἕως 3000 δραχμάς.

Οἱ στρατιωτικοὶ ἱατροὶ λαμβάνουσι σύνταξιν, μετὰ εἰκοσαετῆ μὲν ὑπηρεσίαν 5000 δρ. κατ' ἔτος· μετὰ εἰκοσιεὶς τὸ δ' ἐτῶν ὑπηρεσίαν, 8,000 δραχμ. μετὰ τριακονταετῶν, 9500 δρ. μετὰ τριακονταπέντε, 13,000 δρ. μετὰ τριακονταετῶν, τέλος, 18,000 δρ. Εἰς τὸν χρόνον τοῦτον περιλαμβάνεται καὶ τριετής ἀπουσίας ἀδεια.

Ἐπὶ πᾶτιν, οἱ ἱατροὶ ἐσύστησαν αὐτοῦ ἰδίαν οἰκονομικὴν ἐταιρίαν, ἧτις, διατηρουμένη ἀπὸ τῆς συνδρομῆς ὄλων, πληροῖται εἰς ἑκάστον ἐξ αὐτῶν ἐτησίαν σύνταξιν 8,000 δραχμῶν, μετὰ δεκαπέντε ἐτῶν ὑπηρεσίαν· ὥστε ὁ στρατιωτικὸς ἱατρὸς, μετὰ δεκαπέντε ἐτῶν πραγματικῆν ὑπηρεσίαν, ἐπαπέργεται εἰς τὴν ἐστίαν του μετὰ 13,000 δραχμῶν ἐτησίαν σύνταξιν.

Πιθανὸς περὶ τῆς ἀνευρέσεως τῶν Πυλίων τοῦ Ἀριστοτέλους. — Ὁ γνωστὸς Γάλλος φιλολόγος Οὐὐλλεμαῖος, ἐπιχειροῦσας κατ' αὐτὰς νέαν

ἐλδοσιν τῆς τοῦ Μοντεσκίου Πραγματείας περὶ τῆς ἀκμῆς τῶν Ῥωμαίων καὶ τῆς παρακμῆς, ἐπεσύνωψεν εἰς αὐτὴν πολλὰς λόγου ἀξίας σημειώσεις, ἃν μίαν ἐκτίθησιν ἐν πλάτει τὰς πιθανότητας ἔσαι ὅτι πάρχουσι τοῦ ν' ἀνευρεθῆ τὸ μέγα καὶ πολὺν τιμον τοῦ Ἀριστοτέλους σύγγραμμα, τὸ ὅποιον ἐπεγράφετο Πολιτεία πόλεως καὶ περιείχε τὴν περιγραφὴν πολλῶν πολιτειῶν. Αναφέρονται ἐν κεφαλαίῳ τὰ συμπεράσματά του.

Ἡ ἀπόδειξις, λέγει, τοῦ ἀριστουργήματος αὐτοῦ εἶναι τόσῳ μᾶλλον θλιβερά ὅσω πιθανώτατον εἶναι, ὅτι ἐσώζετο μέχρις ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους. Καὶ αἱ μὲν ἔρευναι αἱ ἐν τῇ παρελθούσῃ ἑκατονταετηρίδι, δι' ἐπιμελείας τῆς Γαλλικῆς κυβερνήσεως, κατὰ τὴν ἀνατολὴν, γενόμεναι πρὸς ἀνεύρεσιν αὐτοῦ, ἀπέδωκαν μάταιαι· ἀλλ' εἶναι βέβαιον ὅτι οἱ Ἀραβιοὶ, ὡς γνωστόν, ἐμελέτησαν πολλὰ τὰ συγγράμματα τοῦ Ἀριστοτέλους, μετέφρασαν καὶ τὴν περὶ Πολιτειῶν μεγάλην ἐκείνην πραγματείαν. Τοῦτο ἐξάγεται ἀπὸ τοῦ ὀγκώδους φιλολογικοῦ καὶ ἐπιστημονικοῦ καταλόγου τοῦ Χατοῦ Κίρα, τοῦ ὑπάρχοντος ἐν τῇ Βασιλικῇ βιβλιοθήκῃ τῶν Παρισίων καὶ συγκεκριμένου ἐξ ἑκατὸν ἑνδεκά τῶν, εἰς ἓνα τῶν ὁποίων ὁ Ἄραφ κριτικὸς, ὅστις ἔζη ἐν τῇ ἐνδεκάτῃ ἑκατονταετηρίδι, μνημονεύει τῆς εἰς τὴν γλώσσάν του μεταφράσεως τῆς συγγραφῆς τοῦ Ἀριστοτέλους, αὐτῆς περιλαμβανούσης, λέγει, τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν περιγραφὴν ἑκατὸν ἐννεήκοντα καὶ μίας ἐπικρατειῶν καὶ πολιτειῶν. Τὸ ζήτημα λοιπὸν εἶναι· καὶ ἐν τῷ πρωτότυπον ἀπωλέσθη τυχὸν διὰ παντός, ἢ δὲν δύναται ἀρᾶ γε ν' ἀνευρεθῆ ἡ Ἀραβικὴ τοῦλάχιστον μετάφρασις ἢ εἰς τὴν ἀνατολὴν, ἢ μᾶλλον εἰς Μαρῶκον, εἰς Μοκίτζ, εἰς Φεζ, τῶν ὁποίων τὰ ἴσχυα εἶχεν ἄλλοτε σχολὰς ἐπιστημονικὰς καὶ βιβλιοθήκας; Ὅθεν ὁ σφόδρ Ὀυίλλεμαίνος προσκαλεῖ τοὺς τῆς Ἀλγερίας ἀρχοντας Γάλλους, τοὺς εἰς Ἄμεσον καὶ πρῶχειρον καὶ ἀδιάλειπτον διατελοῦντας σχέσιν πρὸς τὰς λοιπὰς χώρας τῆς βορείου Ἀφρικῆς, ν' ἀναζητήσωσιν ἐπιμελῶς τὴν μετάφρασιν ἐκείνην, ἣς δίδει καὶ τὸν τίτλον, οὕτως ἔχοντα· Κετὰμπ Σιουσάτ Ἀλμοδέτ. Εἶθε δὲ εἰσακουσθῆ ἡ φωνὴ αὐτοῦ καὶ πραγματιωθῆ ἡ ἐλπίς· διότι ἐξ ὅλων τῶν ἀπολεσθέντων θησαυρῶν τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας, οὐδενὸς ἄλλου ἢ ἀνεύρεσις δύναται νὰ διαχύσῃ φῶς πλειότερον εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἀρχαιότητος.

Γινώμαι καὶ ἀξιώματα. — Ὁ βίος τοῦ ἐξόχου ἀνδρὸς διακρίνεται ἀπὸ τὸν βίον τοῦ ἀνοήτου, μεταξὺ τῶν ἄλλων, καὶ κατὰ τοῦτο, ὅτι ὁ μὲν πρῶτος περιπίπτει εἰς τινὰς μεγάλας ἀνοησίας, ὁ δὲ δεύτερος, εἰς πολλὰς μικράς.

Ἀληθῶς ἰσχυρὸς εἶναι ὁ γινώσκων ἐνὸςτι νὰ ἐνδύδῃ. Ὁ μᾶλλον ἀγαπώμενος ἄνθρωπος εἶναι ὁ μᾶλλον ἀγαπῶν.

Ἡ συναίσθησις τοῦ δικαίου εἶναι τασούτον σπανία, ὥστε ἡ μεταξὺ ἴσων φιλία δὲν δύναται νὰ διαρκέσῃ.

Τὸ ἐλάχιστον ἀμάρτημα τοῦ δυστυχχοῦς εἶναι βαρὺ εἰς τὴν στάθμην τῆς κρίσεως ἡμῶν.

Προτιμῶμεν ν' ἀποδώσωμεν τὴν δυστυχίαν εἰς εἰς αὐτὸν μᾶλλον ἢ εἰς τὴν τύχην, ἥτις, ἐντούτοις, ἐπενεργεῖ ἐπίσης ἐφ' ἡμᾶς.

Μὴ παραπονήσαι ἐνώπιον ἀνθρώπου δυστυχχοῦς ἀπὸ ἐσένα, διότι καθιστᾶς εὐρύτεραν τὴν πληρῆ αὐτοῦ. (Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ)

ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΑΝΘΟΔΕΣΜΗΣ,

Ἄριθμός 8.

(Ἰδ. φυλλ. 45)

ΑΙ ΛΙΤΗΣΕΙΣ.

Ἐτὰ χρυσῆ μαλλίᾳ ἐφόρει
κόκκινον λουλοῦτ' ἢ κόρη.
— Δὸς, τὴν εἶπα, δὸς μ' αὐτὸ,
κ' ἄλλο πᾶ δὲν σὲ ζητῶ.

Μὲ τὸ δίδει τὸ ἀφράτο,
καὶ τὸ βλέμμα ρίπτει κάτω.
— Δὸς, τὸ βλέμμα δὸς μ' αὐτὸ,
κ' ἄλλο εἶπα δὲν ζητῶ.

Μὴ ματιὰ σὺν φῶς μὲ ρίχνει,
καὶ ε' τὸ στόμα γέλοιο δέχνει.
— Δὸς, εἶπ' ε' τὸ στόμα αὐτὸ,
κ' ἄλλο, εἶπα, δὲν ζητῶ.

Κεῖλα μὲν μὲ προβάλλει,
καὶ τὸ σπυρ στήθος πάλει.
— Δὸς τὸ στήθος δὸς μ' αὐτὸ,
κ' ἄλλο, εἶπα, δὲν ζητῶ.

Σὺν τὸ κυπαρίσσι σκύπτει
καὶ ε' τὴν ἀγκαλιὰ μου πίπτει.
— Ἔωρα σ' ἔχω, σὲ κρατῶ.
Τίποτ' ἄλλο δὲν ζητῶ.

ΣΠΟΥΔΑΙΟΝ ΠΑΡΟΡΑΜΑ.

Εἰς τὸ προηγούμενον φυλλάδιον τῆς Πανδώρας, ἐν τῇ ὀρῳ τῇ ἐπιγεγραμμένῳ Ἡ ἐν Πειραιεῖ ἐορτὴ τῆς Γαλλικῆς ἀτμῆπλου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐδόθη, περὶ τῆς τοῦ Ἀπριλλίου, γέυμα εἰς τὸν Μ. Βασιλέα καὶ τὴν Μ. Βασίλισσαν, ὠνομάσθη ἐκ παραδρομῆς, Σαπτάλ, ἐφ' ὅσῳ ἔστω ἀληθῶς Κάρολος ὁ Μέγας.